

СОЖО

часопис за духовну и културну просвјету

Година VI

број 16-17

децембар 2010.

3 КМ

Порука
"Соколима"

*Митрополит
Николај*

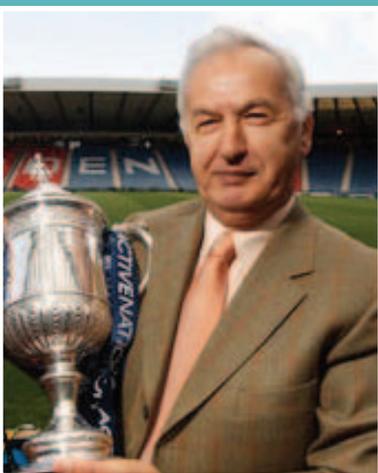
УЧИМО ДЕЦУ
ОСВЕЂЕНОЈ
ПРОСВЕЂЕ-
НОСТИ

Интервју
"Сокола"

*Владе
Дивац*

РЕСПЕКТУЈТЕ
ДРУГЕ И
БАВИТЕ СЕ
СПОРТОМ

Гост
"Сокола"

*Иван
Голац*

СПОРТОМ СЕ
МЕРИ
ЗДРАВЉЕ
ЈЕДНОГ
НАРОДА

Репортажа

*Драго
Тодоровић*

ЏЕЈД – ЈОВАНА
ВИШЕГРАДСКА
СНАЈКА ИЗ
ЈУЖНЕ АФРИКЕ

Репортажа

*Славко
Хелета*

60 ГОДИНА
НОВИ-
НАРСТВА

ЗАНИМАЊА

*Сретен
Мигровић*

ИСТОРИЈА
ХРИШЋАНСТВА
У СЛИЦИ
И РИЈЕЧИ

Фото: Маријана Тасић

Фолклорна секција ССД “Соко” је имала
турнеју у Републици Македонији

КУЛТУРНО-УМЈЕТНИЧКИ АМАТЕРИЗАМ

Вишеграду се традиционално организују изузетно афирмисане културне манифестације “Вишеградска стаза”, посвећена имену и дјелу књижевника и нобеловца Ива Андрића, те Међународно ликовно саборовање “Добрун-Вишеград”.

Због високог културног нивоа садржаја и учесника, али не увијек и не свих, вишеградски културни ствараоци окупљени око разних културно-умјетничких друштава, самоиницијативно, од случаја до случаја, организују појединачне програме, којима се представљају Вишеградској, не тако бројној, културној публици.

Зато су чланови Друштва љубитеља писане ријечи “Мост” из Вишеграда, које дјелује при Народној библиотеци “Иво Андрић”, на састанку са управом Дома културе Вишеград, одржаном средином септембра 2010. године, покренули иницијативу о оснивању још једне културне манифестације под називом “Октобарски дани културе”.

Они сматрају да би се кроз ову манифестацију, која би по њиховом приједлогу требала стартовати у октобру 2011. године, могло додатно афирмисати културно-умјетничко стваралаштво бројних Вишеградских аматера, окупљених у културно-умјетничка друштва и секције.

Манифестација би, према њиховом приједлогу, требала прерасти у традиционалну годишњу смотру културно-умјетничког аматеризма, а прва у 2011. години би се, како је наглашено, уклопила и у обиљежавање 50-те годишњице од дојеле Нобелове награде за књижевност Иву Андрићу.

Кад су у питању буџетска издвајања за културу у Вишеграду очигледно је да су она уочљиво мања од потреба, али и од значаја културних манифестација (попут Стазе и ликовног Саборовања), које су одавно превазишле локални ниво.

С друге стране, више је него јасно да су за Вишеград превише, да не кажемо луксуз, три фолклорна ансамбла (у оквиру Српског соколског друштва “Соко”, КУД-а “Бикавац” и Соколског витешког друштва “Краљ Петар Први ујединитељ”). Зато би њихове управе, које се суочавају са све већим финансијским проблемима, морале сјести за сто и размотрити неку врсту обједињавања. Тако би Вишеград добио и кадровски и по броју чланова знатно јачи и квалитетнији фолклорни ансамбл, обједињен у једном КУД-у, са више постава по узрасту и уз знатно више кореографија. Вјерујемо да би им и општина објединила постојеће буџетске грантове, што би и са финансијске стране било значајно.

Одавно се осјећа потреба и за формирањем Фонда за издаваштво. На жалост, осим Издавачке куће “Дабар” са сједиштем у манастиру Добрунска Ријека, у граду Ива Андрића нико други нема слуха да финансијски помогне издавање књига овдашњих књижевних стваралаца.

Најлогичније би било да то покрене Српско просвјетно и културно друштво “Просвјета”. Међутим, оно се годинама, још од оснивања 1991. године, учаурило у устаљени клише који је посљедњих година сведен на пуки трансфер грантова за организацију “Вишеградске стазе”.

Дом културе, мада уз отежане техничке услове, чини напоре на отварању ове културне установе и према аматерима, а у оквиру разних секција и Драмског студија окупили су чак 130 чланова.

Уз бројне чланове у КУД-овима, секцијама, те уз појединце, Вишеград је одавно формирао јаку базу културно-умјетничког аматеризма. Зато би, с правом, требало извршити неке од набројаних и друге инвентуре, у смислу бољег и рационалнијег организовања, с крајњим циљем да се значајније подигне ниво културних програма, које Вишеград заслужује.

Славко ХЕЛЕТА

**ЧАСОПИС ЗА КУЛТУРУ
И ДУХОВНО ПРОСВЈЕЂИВАЊЕ**

**С БЛАГОСЛОВОМ МИТРОПОЛИТА
ДАБРОБОСАНСКОГ г. НИКОЛАЈА**

Издавач:

**Српско соколско друштво
"Соко"-Добрун-Вишеград**

За издавача:

Благоје Андрић, предсједник

Уређивачки савјет:

предсједник: Милан Комад

чланови:

Хаџи Бранко Никитовић, Драгутин Станчић,
монах Гаврило (Ђурић), Александар Савић,
архимандрит Јован (Гардовић)

Главни и одговорни уредник:

Славко Хелета
тел: (065) 536-386
e-mail: heleta.vg@gmail.com

Технички уредник:

архимандрит Јован (Гардовић)

Уредник у редакцији:

Александар Савић

Редакција:

Славко Хелета, Александар Савић,
Радоје Тасић, Љубомир Мутапчић,
Милица Кусмук, монах Гаврило (Ђурић),
Радисав Машић, Зоран Тмушић, Јелица Ђурић
Адреса редакције:
ССД "СОКО", 73247 Добрунска ријека,
Манастир светог Николаја, РС
Тел: (058) 612-112, (065) 431-505, (065) 536-386
soko@gmail.com
sokodobrun@yahoo.com

Компјутерска припрема:

Издавачка кућа "ДАБАР"
Мирослав Радуловић

Тираж:

1500 примјерака

Штампа:

„Графичар”, Ужице

Часопис излази полугодишње

Садржај

Ријеч уредника	
КУЛТУРНО-УМЈЕТНИЧКИ АМАТЕРИЗАМ	3
Порука "Соколовима"	
УЧИМО ДЕЦУ ОСВЕЂЕНОЈ ПРОСВЕЂЕНОСТИ.....	5
Гост "Сокола"	
СПОРТОМ СЕ МЈЕРИ ЗДРАВЉЕ ЈЕДНОГ НАРОДА..	6
Сјећања	
СЕЛА СОЛУНСКИХ ДОБРОВОЉАЦА	9
Из српске историје	
ГРАДОВИ ДАБРОБОСАНСКЕ ЕПАРХИЈЕ	11
Репортажа	
44 ЧИЧИНЕ ГОДИНЕ УЗ НОВОСТИ, А 60 УЗ НОВИНАРСТВО	13
ПУТЕШЕСТВИЈЕ ИКОНЕ	
ТАЈНЕ ВЕЧЕРЕ ОД СЕДЕФА	14
БАКА ЈОКА И СВЕТЛОСТ ЊЕНОГ ОКА	19
КАЗАКИ КАЗАКАМ	24
ПОСЉЕДЊИ ШКОЛАРЦИ У ПОДГАЈУ	27
Интервју "Сокола"	
РЕСПЕКТУЈТЕ ДРУТЕ И БАВИТЕ СЕ СПОРТОМ.....	15
Цркве и манастири	
САБОРНА ЦРКВА У САРАЈЕВУ.....	17
Хуманост на дјелу	
ЗБРИНУТИ ПЕТРОВИ НАСЛЕДНИЦИ.....	21
Равногорци	
ПЕТАР ПЕТРОВИЋ	
(син капетана Радомира Петровића Кента).....	23
Догађаји	
УМЕТНИЧКА ДУША НА ЧЕЛУ ДИНАСТИЈЕ	25
МИЛЕШЕВА -	
КОЛИЈЕВКА РЕНЕСАНСКЕ УМЈЕТНОСТИ	32
МАЛИ МИОДРАГ НА СИГУРНОМ	34
ЂИРО КАО ТУРИСТИЧКА И РАЗВОЈНА ШАНСА....	35
Репортажни запис	
ЧЕГАРСКИ НЕПРЕБОЛНИ БОЛ.....	28
ТЕБИ ГОРО РОМАНИЈО	30
ТРАДИЦИОНАЛНИ СКУП ХАЦИЈА РС И СРБИЈЕ...	30
МЕЂУ ПОСТРАДАЛИМА СУ	
ВЕЋИНОМ ИЗБЈЕГЛИЦЕ	31
ЦЕЈД-ЈОВАНА	39
ЗАДУЖБИНА ФАМИЛИЈЕ ТАСИЋ	42
ТРИ ГОДИНЕ НЕИСПУЊЕНИХ ОБЕЋАЊА.....	48
ЗЛАТНИ ВИШЕГРАДСКИ КАРАТИСТИ.....	49
Стари рукописи	
ФОЧАНСКА АЛЕКСАНДРИДА.....	36
Наша дијаспора	
ПРИЛОЗИ ЗА СПОМЕН МУЗЕЈ "У СЛАВУ ЂИРИ- ЛИЧНЕ КЊИГЕ" У ДОЊОЈ СОПОТНИЦИ	38
Млади стручњаци	
ПОДИЖЕ НА НОГЕ И НАЈТЕЖЕ БОЛЕСНИКЕ.....	44
Пјеснички кутак.....	46
Хуманост	
ЛОВЦИ ПОДИГЛИ СПОМЕН ЧЕСМУ	
СТРАДАЛОМ ДРУГУ	47
Култура	
УЗ ЧАСОПИС И ДУХОВНЕ КЊИГЕ	50
СВЈЕДОЧАНСТВО НАШЕ НЕВИНОСТИ	50
ПОЛЕТИЛИ ДОБРУНСКИ СВИЦИ.....	51
НАГРАДА ЗА РОДОЉУБИВЕ ПЈЕСМЕ.....	52
НА КРИЛИМА НЕСАНИЦЕ.....	52
НАЈАВИЛИ ЗБОРНИК УЗ АНДРИЋЕВ ЈУБИЛЕЈ.....	53
ДЈЕЧИЈИ ПЈЕСНИЦИ МАЛИШАНИМА	53
ГОДИШЊИ КОНЦЕРТ СОКОЛА ИЗ ДОБРУНА	55
У ЧАСТ СТВАРАЛАШТВА	
МИЛОША ВИДАКОВИЋА.....	56
Осврт	
QUO VADIS? (КУ ДА ИДЕШ?)	58
Умјесто некролога	
+ДРАГАН ЂОКИЋ	62

ПОРУКА “СОКОЛОВИМА”

УЧИМО ДЕЦУ ОСВЕЋЕНОЈ ПРОСВЕЋЕНОСТИ

Премудри Соломон је рекао: “Учи дете према путу којим ће ићи, па неће одступити од њега ни када остари” (Пр.Сол. 22,6). Реч *питати* у нашим старим србуљама значи *хранити*. Она данас значи давати храну детету које још не може да се служи кашиком. Дакле, хранити га у уста.

Реч *васпитаги*, има друго значење - *хранити децу духовно*, од најранијег детињства до касног младалачког доба, тј. док не постане зрео и самосталан човек, способан за стваралаштво. Поставља се питање чиме и како се деца хране духовно? Како и чиме се васпитавају? Ако одговоримо на питање *чиме*, можемо да кажемо: вером и моралом, истином и правдом, љубављу и надом. Ако бисмо одговорили на питање *како* духовно хранити децу, одговор би био - примером.

На овоме изузетно важном послу најуспешније делују родитељи. Они су први, најтоплији и најодговорнији васпитачи и учитељи своје деце. После њих долазе: духовници-свештеници, учитељи, најближа околина, Црква и школа. Сви су обавезни да најприје својим примером и животом покажу младима какви би требало да буду. Позивајући се на лични пример, Спаситељ је говорио: “Ако ли мени не верујете, делима мојим верујте”. “Неће сваки који ми говори: Господе, Господе, ући у Царство небеско, већ који чини вољу Оца мога који је на небесима”. “И како хоћете да вама чине људи, чините тако и ви њима” (Јн 10,38; Мт 7,21; Лк 6,31).

А шта да кажемо о васпитању и знању? У почетку Библије је речено: “И Бог створи човека по свом образу и по своме подобју створи га” (1 Мој 1,27). Данас се образовање најчешће изједначаје са стицањем знања из области разних наука и вештина. Благоупокојени владика Николај говорио је често: “Образован човек је онај који има образ Божји у себи”. Другачије речено, није најтежа ствар стећи знање школовањем, читањем, посматрањем, слушањем, него је тешка ствар стећи карактер и мудрост у животу. Древни руски мислилац је говорио: “Учених је много, али је мудрих мало”. Много је оних који су образовани стицањем знања и вештина, али је мало оних који имају образа, части, поштења, који су очували Божју слику у себи, што би морао бити превасходни задатак свих школа у Републици Српској. Међутим, не може се очекивати духовност, моралност у школама

у којима се учи да Бога нема, и да Божја душа не постоји у човеку.

Као што постоји у нашем језику реч *васпитаги*, тако постоји и реч *просвета*. Ова реч је ушла у употребу у данашњем њеном значењу од: осветити, осветлити, просветити. Нема просвећења без освећења човека и његове душе божанским врлинама љубави и наде.

Свети Сава је отац наше просвете и највећи српски Учитељ и Просветитељ. Међутим, он је, као и сви наши просветитељи и учитељи, најпре доживео своје освећење, просвећење, преображење, “узрастање у меру раста пуноће Христове”, како рече св. апостол Павле (Еф 4,16). Тако су се сви рађали као народни просветитељи и учитељи. Светлошћу својих карактера и понашања постали су духовни рефлектори Божанске светлости. Они то нису сматрали као нешто искључиво своје, већ као резултат свога додира са Богом кроз веру, кроз љубав, кроз наду у живот вечни. И као што се сунчева светлост са Месеца преноси на земљу, тако се светлост и светост најмоћнијих родитеља, учитеља и васпитача небеске школе и васпитања преноси на душе деце, младих нараштаја.

Светитељи су најбољи хранитељи и питатељи младих, а тиме и пример свима васпитачима и учитељима, на свим нивоима интелектуалног и моралног узраста. Они су најутицајнији примери преношења саучешћа и милосрђа, знања и задатака у животу. Они су непресушни извори и врела нових истина у духовном и моралном животу нових поколења. То није само пуњење главе подацима и појавама овога света. То је божански електрицитет који покреће срца на љубав и милосрђе, на стваралаштво и сарадњу са Богом, који покреће људске умове на здраве и чисте мисли, идеје и радости. Ту лежи тајна доживљавања, а не испитивања. Ту лежи тајна непрестаног пењања на горе и незасићеност од тог пењања. Оснивач кинеске религије Конфучије излагао је философију која говори о путу из живота у смрт - нирвану. Мухамед је рекао да је тај пут судбина, и ништа више. Само је Христос, од свих мудраца света, показао Себе као пут који води у живот, у висине, у Истину, и да добар човек може сваким даном бити све бољи и бољи.

Митрополит Николај

ГОСТ "СОКОЛА"

СПОРТОМ СЕ МЈЕРИ ЗДРАВЉЕ ЈЕДНОГ НАРОДА

Трагајући за гостом часописа Соко, некако спонтано одлучили смо да то буде Иван Голац, некадашњи успјешни фудбалер, а данас истакнути спортски радник.

Као да нас је нека НЕВИДЉИВА СИЛА упутила на њега. Наш духовник, архимандрит отац Јован Гардовић, када се чуо са Голцом, био је одушевљен и рекао је: **ТО ЈЕ ПРАВИ ГОСТ СОКОЛА.** И тако је настао овај интервју.

СОКО: ИВАН ГОЛАЦ је познато ФУДБАЛСКО име. Како доживљавате своје име у богатом животном путу? Ко је за Вас ИВАН ГОЛАЦ?

Иван Голац је један мали, недостојни Божији раб који толико мало зна, а толико пуно жели да зна. Живот, као и моја породица, прихватам скромно и нормално. Велика је ствар да прихватам живот онакав какав јесте. Увјек ћу корачати скромно и тихо. По мени је то једини исправан пут, гајити љубав према умјетности и музици. И према свему ономе што има душу.

СОКО: Колико је на Ваш животни пут утицала породица, родни крај - Копривница?

Изузетно много. Оно што је сигурно - човек који није свјестан свог родног краја и своје породице је без коријена. Породица је, иначе, свеукупно код мене најважнија јер ту увјек човек налази мир и енергију. Ту се батерије пуне за живот. Породица, као и родни крај Копривница, веома су ми битни и присутни у мом животу. Уз њих сам много јачи и заузимају примарно мјесто у мом животу.

СОКО: Сваки човјек у животу некада остане сам, да ли у тузи, у болести, након пораза, увреда или неправди. Свако од нас је окусио такву врсту горчине. Како је Иван Голац превазишао такве периоде?

Морам да кажем да сам и сам у животу имао непријатних ситуација. Губитак родитеља је изузетно болан за мене. Уз присуство породице и најближе родбине и пријатеља човјек увијек превазиђе све, окрене се својој дјеци и најближима. Догађале су се и неправде и увреде. Нисам их имао много, али оно што је било прихватио сам као што је и Господ говорио свом оцу да им опрости, јер не знају шта раде. Тиме сам се увјек водио јер у животу има људи који неке ствар чине свјесно, а неки који то чине несвјесно. Кроз живот ме води вјера у правду и поштење тако да, када су оправдане ове ствари, некако лакше прелази човјек преко њих. Када имају другу позадину онда је мало теже. Праштам, али не могу се заборавити у смислу да ми се не би догодиле поново. Уз помоћ Божију се лакше преброде.

СОКО: Ви сте, тако рећи, прошли свијет и имате велико животно искуство, од запада до истока. Читав свијет је на неком раскришћу, што утиче на људе. Како у таквим односима могу висати младе људе да раде, истрају и очекују усјех и срећу у животу?

Има једна битна, да не кажем најбитнија ствар у животу, а то је да морамо знати шта желимо. Када одредимо шта желимо онда се морамо посветити томе и дати свој максимум. Сигуран сам да резултати не могу изостати. Као млад човјек сјећам се да сам био спреман на сав рад, а ту је и машта, чиста и искрена као и љубав према томе чиме се бавите. Бог препознаје шта је чисто, а шта није. Сигуран сам да се све што ми се догодило у животу, догодило зато што сам то искрено желео. Савјетујем то омладини, а посебно у спорту, јер је он једна чиста и лијепа ствар. Можда и најљепша ствар која може да се догоди родитељима, када су у питању њихова дјеца. Упорност и квалитетан рад донијеће оно што сам ја имао срећу да доживим кроз свој живот.

СОКО: Каква је будућност наше омладине и колико СПОРТ, у позитивном смислу, може утицати на њихов развој?

Изузетно много. Спорт се мјери здравље једног народа. Спорт је огледало и једино мјеродавно када је у питању здравље народа. Велика је срећа за родитеље, али и за друштво да више раде на том питању, јер што имамо више дјеце која ће се бавити спортом - неким чи-

стим и племенитим - имаћемо здравију средину, државу, здравije мисли и имаћемо нешто друго што нас разликује од окружења. Дакле, спорт је на првом мјесту јер у здравом тијелу је и здрав дух, а то су ствари које вуку наслијеђе и могу нас одвести тамо гдје желимо.

СОКО: Свеједоци смо разних негативности и злоупотреба у спорту, поготово у Фудбалу. Да ли постоји излаз из ове ПАТ ситуације?

На жалост још увјек је много тога. Ја сам по животном опредјељењу оптимиста, али ово је једна ситуација веома нгодна из више разлога, а бојим се да ћемо је тешко разријешити уколико се не почнемо бавити узроцима. Ми се само бавимо посљедицама, а то је велики проблем, јер тада шансе за рјешавање тих проблема не можете видјети на хоризонту. Када видимо све ове ствари које се догађају јасно је ко стоји иза њих и зашто стоји иза њих. Ради се о појединцима, о једној мањин. која кроз такве негативности које се дешавају у нашем фудбалу, гледа само своје интересе. Таква поганост не може довести до успјеха. Докле год се не бавимо узроцима мислим да смо далеко од било каквих озбиљних ствари и рјешења.

СОКО: Да ли је РАДОМИР АНТИЋ направио успјех или неуспјех на челу Фудбалске репрезентације Србије. Јер након свих дешавања, прво је био Први човек Српског фудбала, да би након Јужне Африке био представљен као неко ко је изневјерио СРПСКИ ФУДБАЛ?

Па људи који су у нашем фудбалу обично знају како то иде. Данас си светац, а сутра његова супротност. Кроз квалификације смо видјели да има атмосфере и да играчи желе да постигну нешто више од онога што су до сада постизали. У игри је било још простора да се нешто унаприједи. Одлазак на Свјетско првенство је, без дилеме, велики успјех, самим тим што су се они директно пласирали. Међутим, ја сам, нећу рећи био скептик шта ће се догађати тамо, али имајући у виду наше предходне наступе на свјетском првенству и наш менталитет, који не прихвата вољу природе, догодило се нешто што нас је вратило на старе, предходне шампионате, тако да у таквим ситуацијама никада нисте доживјели да предсједник смјени себе или поднесе оставку, него ће то морати да плати један човек, а то је

ПОБЕДНИК СРЕДЊЕ ЕВРОПСКОГ КУПА 1978 - стоје: Borota, Vukotić, Golac, Kozic, Stojković, Kunovac
чуће: Grubješić, Djurović, Zavišić, Jović, Prekazi

обично човек струке. Тако, да колико год је било дивно отићи тамо и све оно што се догађало (а догађало се и за вријеме квалификација) је по мени била једна неминовност.

СОКО: Узгање вријеме пољуљан је ОДНОС између јавности и фудбала. ДА ПОДСЈЕТИМО: Када је Србија на Свјетском првенству побједила Њемачку, славило се, и било је изјава у стилу- "Е нек смо им опалили клемпу, па макар испали из даљег такмичења". Одакле, након даљих пораза нагли заокрет?

Па бојим се да ми, на жалост, немамо средину и умјереност у неким стварима. Код нас је све бриљантно и фантастично или ништа не ваља, што је неприхватљиво и веома опасно. Знамо како изгледају те еуфорије и тачно послје побједе над Њемачком ја сам о томе и говорио. И прије и послје утакмице. За мене је та утакмица сасвим обична, као и било која друга, рецимо она са Ганом и Аустралијом. Било је битно сконцентрисати се и одиграти добро прву утакмицу и од старта кренути добро са Ганом. Неријешен резултат са Њемачком, по мени, би био велики успјех, а можда би бод са Аустралијом донио пласман у наредну рунду. Међутим, еуфорије је било толико да је понијела и занијела све. Говорио сам да ће наша најтежа утакмица бити против Аустралије, јер смо је већ преко медија били побиједили. Тај однос између штампе и наших структура се мора контролисати и то морају контролисати људи наше струке, не улазећи у еуфорију, јер она сутрадан може да донесе управо оно што је донијела. Мора се знати када се нешто прославља и зашто се прославља.

СОКО: Да ли је могућ ПОВРАТАК Радомира Антића на чело фудбалске репрезентације Србије?

У оваквој констелацији тренутно не вјерујем да ту постоји икаква шанса за његов повратак. Имајући у виду овакав разлаз то је јако тешко повезати. Ситуација је доста тешка, јер када се конци покидају, па после саставе, остаје озбиљан траг, тако да сумњам да може да дође до повратка у овом тренутку. Поготово што су двије стране на суду, а обештећење о коме се ради ће их сигурно још више удаљити. Не вјерујем да је то тренутно могуће.

СОКО: Народ у нашем крају, у РЕПУБИЦИ СРПСКОЈ, сваку утакмицу Репрезентације Србије, у фудбалу и другим спортовима, доживљава као Посебан Догађај, и увијек у великом броју одлазе на Утакмице. Шта мислите о том "ЗАБРАЊЕНОМ ЈЕДИНСТВУ РЕПУБЛИКА СРПСКА-СРБИЈА"(!?).

Ту се ради о једном народу, па је логично што доживљавамо ово на исти начин. По мени је то јединство потпуно нормално и логично. Међутим, догађа се доста чудних ствари у посљедњих двадесетак година. Не само код нас него, почев од Совјетског Савеза који је био кључан у свему овоме што се догађало, па и на нашим просторима. Оно што се забрањује добија још већу снагу. На жалост, увјек су бумбари креирали политику која је по мени доста бесмислена и сурова. Вјерујем да ће се многе ствари нормализовати у будућности.

СОКО: *Како сте доживјели ЋЕНОВУ?*

Рекао бих да сам нешто слично очекивао, јер веома је нездрава и негативна ситуација већ мјесецима у фудбалу. То је кулминирало у Ћенови, али мислим да све има сасвим другу позадину. Имам утисак да је апсолутно за све одговорна балканизација домаћина, јер ми је необјашњиво понашање органа реда и сасвим је сигурно да би се то у било ком капиталном граду у Европи за пет минута ријешило. Изгредници би били врло брзо одстрањени, ослободио би се простор и утакмица би се сасвим нормално наставила. Има ту много ствари које су дискутабилне и врло нечисте. Има примеса свега, осим оног најважнијег - спорта и такмичења.

СОКО: *Партизан и Звезда и вјечити дерби у сјени су не-очекиваних излива мржње у навијачким таборима. Не тако давно на Маракани је било на ВЈЧИТОМ ДЕРБИЈУ 100.000 гледалаца, а на Стадиону Партизана 50.000, и углавном све је било под контролом. Да ли је ова НАВИЈАЧКА МРЖЊА одраз цјелокупног НЕЗАДОВОЉСТВА грађана или је нешто друго у питању?*

Па бојим се да има свега по мало. И мржње и комплетне ситуације. Био сам актер дерби утакмица пред 100 и 70 хиљада посјетилаца, када су се капије затварале пред сам почетак утакмице. Доста људи је остајало вани, а доста није ни долазило свјесно да неће моћи да уђе. Тада је доминирала љубав према клубу и према фудбалу, а мање мржња према противнику. Сада је застрашујућа количина мржње коју млади испољавају, а у томе им помажу медији и поједине институције. Јер ако посвећујете пажњу нечему оно само добија још већу снагу.

СОКО: *Каква је могућност да ИВАН ГОЛАЦ сједне на клупу ПАРТИЗАНА или можда репрезентације Србије?*

Дао сам интервју за једне новине и наслов је био "Нити ви разумете мене, нити ја разумем вас". Мислим да бих ја волио да се доста тога промјени у једном здравом смислу. Неоспорно је да ја желим да помогнем, јер има много талентованих играча на нашим просторима који, на жалост у оваквој ситуацији не могу да дођу до изражаја, а ни до селекције. Моје размишљање је, цитираћу Пабла Коеља: "На жалост радимо и стварамо по свијету, а право богатство и благо је ту код нас, у дворишту".

СОКО: *Гдје је Бог у животу једног спортисте? Да ли размишљате и Ви о Богу, о души, о молитви? ШТА ЈЕ ЗА ВАС ПРАВОСЛАВЉЕ, СРПСКА ЦРКВА, ВЈЕРА и БОГ?*

Па сигурно да од малена сам осјећао то и са својим најближим сам васпитаван у том духу. Бог је једна водила у животу у коме покушавамо да привредимо. Људи су, бојим се заблудели и занесени неким стварима без мјере. Бојим се да не може бити говора о стварању здраве личности и здраве породице без Бога, а тамо гдје тога нема може се заборавити на друштво коме је

породица основна ћелија. У сваком друштву које је жељно просперитета Господ и Дух, сви знамо шта су и шта значе. Поновићу још једном - као мали сам јако жељно да играм у Партизану и у Енглеској. И Господ ме је водио кроз живот. Играо сам стотине утакмица у Партизану, али долазак на острво и оно што се тамо догађало, све то само може Господ да креира. Када сам напунио 28 година, на мој рођендан 15. јуна, Енглези су отварили по први пут границе за стране играче и ја тако будем први страни фудбалер на острву. Господ је знао колико ја то искрено желим и волим. Након шест мјесеци сам играо финале КУП-а на Вемблију, пред 100 хиљада гледалаца. Био сам играч године 1981, а 1985. сам изабран у стогодишњи тим Саутхемптона. Следи 1993. Колосеум, 1999. Миленијум дрим тим, а 2005. године Обзервер је објавио листу десет најбољих странаца. Моја маленкост је била на четвртом мјесту, иако сам ја прије 25 година оставио фудбал. Док је, рецимо, Диера који игра још увијек, на трећем мјесту. Дакле, знам колико Господ чини када вјерујете истински, искрено и из душе. Што желите то ће вам се остварити. Увијек се молим Богу и Црква у мом животу заузима врло важно мјесто. Моја старија ћерка Ивана је рођена 3. јуна, на празник Царице Јелене и Цара Константина, на црвено слово дан љубави, а млађа ћерка Андријана 15. фебруара, на Сретење. И то је дивно, сви смо испуњени и одлазимо у цркву Свете Петке на Калемегдану. На путовањима сам увјек обилазио цркве. То радим и данас.

СОКО: *Српско соколско друштво "Соко" у Добруну код Вишеграда дјелује више од 100 година. У окриљу манастира Добрун имамо низ секција и спектар активности. И ми трпимо неправду и неразумјевање, али смо уз велике напоре и препреке успјели да будемо ПРВИ у нашем окружењу по активностима, првенствено у области културе и спорта. Да ли би Иван Голац био наш гост.*

Врло радо и са задовољством. Даће Бог да се нађем на том путу. Радо ћу одвојити вријеме да будем ваш гост са учивањем, када будем у прилици.

СОКО: *Ваша кратка порука нашим читаоцима и нашим младим Соколашима.*

У животу морамо бити позитивни јер то је једино исправно. То је снага која ће нас водити, љубав коју гајимо према ближњима и околини, и према себи. Нашој предивној планети треба много љубави. У противном, без љубави мале су шансе да било шта постигнемо. Оптимистично гледати напријед, не освртати се на негативности. Позитивно ће нас увијек водити напријед, тамо гдје смо наумили. Има једна стара изрека која ме води кроз живот - "Ми смо посљедица наших мисли". Мислим да је ту све речено.

Милица КУСМУК

СЈЕЋАЊА

СЕЛА СОЛУНСКИХ ДОБРОВОЉАЦА

Мањих села, а да су имала више солунских добровољаца ријетко је било гдје као што су Сјеверско, Бабљак и Годомиље, која по много чему чине једну заокружену цјелину на платоу Борика у општини Рогатица.

У ова три мала планинска села, на обронцима Деветака, било је чак седамнаест момака који су дане 1918. из Солуна, у братској Грчкој, пошли у ослобађање отаџбине Србије, а тиме и својих села, кућа и породица у тада анексираној Босни и Херцеговини.

*Дио батаљона "Војводе планинског"
Драге Митровића снимљен током
Другог свјетског рата
на Берегу у општини Соколац*

Уз помоћ Војина (87) и Милана (83) Косорића из Сјеверска, дошли смо до имена ових одважних људи. То су: Јеврем Косорић, Лука Симић, Миливоје, Никола и Маринко Ћерић, Остоја Росић, Милосав и Милош Лугоња, Митар Маријановић, Јово Џвијетић, Миливоје Шаренац, Миладин, Благоје и Аксентије Ћорић, Милан Митровић, Станоје Ћућула, Лазо Дугоњић и Алекса Бјелаковић.

- Сваки од ових одважних људи је прича за себе. Све и један одликовао се не само храброшћу и патриотизмом, него и чојством. У свему су били одмјерени и нису се упуштали у мутне работе - прича Милан Косорић и додаје:

- Наш стриц Јеврем, уз све речено, био је човјек од угледа. Цијенили су га и стари и млади. Поред тога што је мудро и лијепо бесједио, био је вриједан човјек и добар гулар, па смо му због тога послуже смрти на надгробној плочи уклесали фотографију са гуслама.

- Наравно ни један од солунаца није више међу живима. Њихови гробови, ако нису остали на Кајмакчалану и диљем пута ослободилаца Србије на крају Првог великог рата, расути су по сеоским, породичним гробљима, причају Косорићи.

Највише их је, чини се, у гробљу Пострање, подно Зечице, брда са 1230 метара надморске висине које чини дио Бокшанице и Деветака, са источне стране села Бабљак, Сјеверско и Годомиље.

- У Пострању су, прича старина Војин, гробови Јеврема Косорића, чиче Луке Симића, Миливоја Ћерића, Остоје Росића и Милосава Лугоње.

- У гробљу Пострање, на вјечном починку, нису само солунски добровољци. Ту је сахрањено и доста бораца из рата 1941-45, али и последњег, одбрамбено-отаџбинског рата. Овдје, један до другог, леже солунски добровољац Лука Симић, његов јединац син Бошко, који је погинуо као устаник уз прво ослобађање Рогатице од усташа септембра 1941. и праунук чика Луке, и Бошков унук, син његове кћерке јединице Миље, Миле Вељевић. И он је, као добровољац, окончао живот за одбрану родне груде и српства у Републици Српској. Као борац Вишеградске лаке бригаде Војске Републике Српске погинуо је 25. априла 1994. Сахрањен је у Пострању, гдје један до другог леже прадед, дјед, унук и представљају својеврсну потврду страдања Срба у одбрани отаџбине, прича Марко Вељевић, отац погинулог Мила и наставља:

*Један од саговорника у овом прилогу
- Милан Косорић*

-Мој покојни Миле, рођен 1959. више од десет година живио је у Београду. Са избијањем рата, 1992. напустио је посао и дошао кући да, како је причао, "брани оно зашто су се борили моји прадед, дјед, па и ја као отац и доста других у породици и шире".

-Нису помогла убјеђивања мене као оца и мајке Миле да се врати својим у Београд, а имао је супругу и троје малодобне дјеце: два сина и кћерку - наставља казивање Миловог оцац Марко Вељовић, који је породично гнијездо свио на имању дједа Луке и таста-пунца Бошка Симића.

Уз Бошка Симића, као устаници, до подјеле на четнике и партизане, с прољећа 1942, а касније као војници

ВОЈВОДЕ

У Краљевој војсци у отаџбини од 1941 до 1945. листом су учествовали момци са боричке висоравни. Тако је било и са селима Сјеверско, Бабљак и Годомље. Какав је то био "материјал" види се и по томе што је надлежна команда, пише хроничар тога доба Момир Крсмановић, већ почетком децембра 1941. "за храброст и пожртвовање у досадашњим борбама" у звање четничког војводе, међу десет најистакнутијих из срезова Зворник, Сребреница, Владеница, Чајничке и Рогатице, наименовала и двојицу из Сјеверска и Годомља. Ријеч је о Драги Митровићу за "војводу планинског" и Милану Ћерићу за "војводу сјеверског".

Краљеве војске, погинули су и сахрањени у гробљу Пострање и браћа Раде и Милорад Косорић, Драгомир Планојевић, Маринко Косорић, који је био први потпредседник Народног одбора Борике, ратне 1942, те браћа Марко и Маринко Симић, Милан Ћерић, Душан Росић и Милан Ћућула. Све јунак до јунака - прича старина Војин Косорић, који је цијелог рата био у Краљевој војсци као борац од угледа и за углед и чак зарадио Орден Обилића којим га је, за ратне заслуге, одликовао министар Краљеве војске у отаџбини ђенерал Дража Михаиловић.

Надгробна плоча споменка Јеврема Косорића на којој се овај бивши солунац са гулама

СПОМЕНИК КРАЉУ ПЕТРУ

Захваљујући народу овог краја, у Сјеверску је 9. августа давне 1925. године, одмах послје Мркоњић Града, и нигдје више у БиХ, откривен споменик Краљу Петру Првом Великом, као "вјечиту задужбину свом љубљеном ослободиоцу миле нам отаџбине" - како, поред осталог, пише на овом споменику.

Покретач акције за дизање споменика у Сјеверску био је М. К. Николић, начелник Среза рогатичког. Утемељивачи су били: Анка Небесни, Софрен Јовановић, Манојло Којић, Марко и Радован Радовић, Јован Цвијетић и други, а добротвори: Васо Планојевић, Антон Небесни, жандармеријски наредник, Аћим Вељовић, лугари Марко Станар и Милан Радојичић, Миле Планојевић, Милован Рајак...

Овај споменик оборен је 11. јула 1941. године. Оборили су га они који су га највише и градили - мјештани Сјеверска и околине, али наредба и асистенција дошли су од усташа из реда овдашњих комшија муслимана, причају стари Сјеверчани. Поново је дјелимично обновљен 1990/91. на иницијативу Општинског одбора СДС-а.

-Веће одликовање од мога - Орден Карађорђевића, у овим нашим селима па и цијелој боричкој висоравни, имао је само Миле Цвијетић из Бабљака, који је, колико чујем, још жив и налази се негдје у Америци, Чикагу кажу, прича даље Војин Косорић.

У гробљу Пострање је и велики број жртава ратова у овим крајевима. Посебно их доста има из Другог свјетског рата. Сваки други гроб, чини се.

Разговор са Косорићима и Марком Вељовићем открио је и нека нова сазнања. Они, наиме, знају и за заједничку гробницу у коју су сахрањени посмртни остаци, без реда и ознака, шеснаест војника Краљеве војске из неке србијанске јединице која се с почетка љета 1945. затекла у овом крају. Зарадили су их партизани из 37. санџачке дивизије, а зна се ко је у њој чинио састав - преобраћене бивше усташе и балисти, и по кратком поступку, без суда и закона, стријелили на Лазу, недалеко од засеока Кутузери. За њих се никад нико није интересовао и леже без икаквог обиљежја. Слично је и са преко шездесет официра и војника, причало се, четника, опет из Србије, који су, опет по кратком поступку, побијени на Борикама од партизана Друге пролетерске бригаде након њеног формирања у Чајничу, почетком марта 1942. године. И једних и других кости никад нису опожане, на гробовима се не пале свијеће и не моли за покој душа.

- Можда је ово задња прилика да се, док су живи Косорићи, који су већ увелико закорачили у девету деценију живота, а знају мјесто њиховог стратишта, неко сјети и тих народних бораца и да се оно на неки начин обиљежи, размишља гласно Марко Вељовић.

Сретен МИТРОВИЋ

ГРАДОВИ ДАБРОБОСАНСКЕ ЕПАРХИЈЕ

Вишеград

Вишеград је град и сједиште истоимене општине који се налази у котлини ријеке Дрине, на истоку Републике Српске, БиХ.

Општина лежи на обалама ријеке Дрине и Рзав, и акумулационог језера хидроелектране Вишеград и Бајина Башта. У центру града се налази ушће рјечице Рзав у Дрину. Површина општине је 448 км² и има око 12.000 становника, или 26 ст/км². Просјечна надморска висина је 303 м.

Положај

Повезан је путном комуникацијом преко Ужица са Београдом, преко Рогатице са западним дијеловима Републике Српске а преко Фоче са Јадранским морем. После изградње узане жељезничке пруге 1906. године у Вишеграду се почиње развијати дрвна и хемијска индустрија, савремено занатство и трговина. Ријеке Дрина, Лим, Рзав, као и два акумулациона језера дуга 88 км, околне планине Панос, Сјемећ, Столац, богате шумом и великим зеленим површинама, природним љепотама и дивљачи чине основу за развој планинарства, лова и риболова, спортова на води и др. Позната је Ви-

Мост на Дрини (око 1890)

шеградска бања са богатим извором радиоактивне термалне воде којом се лијече реуматска, неуролошка, гинеколошка, ороптедска и друга обољења.

Вишеград је познат по старом каменом мосту саграђеном 1571. године, на 11 лукова, познатијег свима као “На Дрини ћуприја”, затим по средњо-

вјековном граду и српском православном манастиру “Благовештење” у Добруну. Комитет за светску баштину при УНЕСКО 29. јуна 2007. уврстио је у листу светске баштине мост у Вишеграду.

Клима

Клима у Вишеграду је умјерено континентална. Просјечна љетна температура је 19,1 С, а зимска 1,3 С. Просјечна годишња температура је 9,5 С.

Првобитна насеља

О вишеградском старом граду, који се налази на брду изнад Вишеграда, у историји познатијем као Павловина, данас се готово ништа не зна у историји. Претпоставља се да је ту било неко омање насеље, а град је могао припадати некој домаћој властелинској породици, која је обитавала у своме граду Борчу изнад Месића и имала је још неколико грдаова у околини. Подно старога града на неприступачним стијенама изнад Дрине налазе се рушевине једне куле, која је имала улогу осматрачнице на Дрини и са ње се мотрило на свакога ко се примицао граду. Кула је, како се по траговима могло разабрати, некада са доњим градом била повезана широким усјеченим ходником. Кула се назива у народу “кулом Краљевића Марка”. Испод куле има неколико удубљења у стијенама, које се називају “Марковим сједалом” и “Марковим стопама”. По народној причи, једном је Краљевић Марко на својој Шарцу прескочио читаву Дрину и тако са Буткових стијена, које су на другој страни Дрине стигао срећно у своју тврду кулу. Некада је ова кула била прокопана све до Дрине. За вријеме Турака у њој је била тамница па се ова кула назива још и Тамница, а по долазку Аустро-Угарске унутрашњост куле је затрпана камењем, да се у њој не би скривали хајдуци и српски одметници. Стари град у Вишеграду припада уобичајеном стилу градова средњовјековног времена, које су у нашим крајевима подизали разни домаћи.

Од моста почиње и вишеградска “чаршија” смјештена највећим дјелом на десној обали. Чаршија је једним дјелом у равници, а једним на обронцима бријегова. Одмах послје главног дијела чаршије налази се ушће рјечице Рзав у Дрину. Ту је и “спортски центар” и ресторан “Ушће” који се налазе у троуглу, који праве ове двије ријеке на мје-

Црква на Бикавицу

сту гдје се спајају. Због овог ушћа, Вишеград је познат и као “чаршија на води”. У троуглу између десне обале Дрине и лијеве обале Рзава налази се главни дио чаршије. У равном простору од ћуприје до ушћа Рзава, налазе се: Трг ослобођења, хотел “Вишеград”, Робна кућа “Вишеграђанка”, стара зграда Гимназије, Ватрогасни дом, зграда Скупштине општине, хотел “Панос”, Пошта, Привредна банка, Служба друштвеног књиговодства, Општински суд, Апотека, Средњошколски центар, Салон намјештаја, Спортски центар “Ушће”, једна џамија, десетак стамбено-пословних вишеспратница, стотињак приватних стамбених зграда, те бројни друштвени и приватни пословни простори. На десној обали Рзава, преко пута спортског центра, налази се Нова махала, дио града новијег поријекла. Овај дио града је заснован послје другог свијетског рата. Ту је изграђено десетак вишеспратница, двије основне школе, Дом културе и преко 300 стамбених зграда. Преко рзавског моста на десну страну била је станица милиције, а нешто ниже на десно била је пијаца сриједом. Одмах иза Нове махале су насеља Косово Поље, Вучине, Главица, Гарче и Калата.

Познато брдо Бикавац се налази изнад десне стране града, неких 300 м изнад центра. Испод њега се налази фудбалски стадион ФК “Дрине”. У

Гарчи је 1987. године изграђен нови армирано-бетонски мост на Дрини за саобраћај, како би се растеретила стара ћуприја. Од Нове Махале, низводно, десном обалом Дрине води пут за Жупу, широку котлину која је и најплоднији дио Вишеграда. Ова котлина се степенасто уздиже до брда Гостиља, Јањац, Дикава и Столац која чине границу између Босне и Србије. Ова граница је утврђена још 1343. године и остала непромјењена. Жупа је богата разним врстама воћа а највише има шљива пожегача од којих се правила позната ракија “Вишеграђанка”. Идући узводно Дрином, десном страном, одмах од Гимназије су стамбене зграде. Затим би се прошло једно брдо гдје је прије био каменолом и негдје изнад половине брда би била округла кула легендарног хероја Алије Ћерзелеза (по једном предању) или Краљевића Марака (по другом предању). Затим би се дошло до велике пилане и фабрике намјештаја у Душчу. Кад се прође Душче, око 1 км на лијево би се ишло у касарну бивше ЈНА Замница, а пут на десно води за села Дринско, Шип итд. Испод Дринска је нова вишеградска хидроелектрана на Дрини. Узводно лијевом обалом Дрине долази се до села Незуци, Холијаџи, Ораховци, Бродар, Међеђа итд. Новим асфалтним путем према Међеђи и Устипрачи, лијево Горажду и Фочи, а десно Рогатици и Сарајеву.

Припремио Александар Савић

Спомен-обилежје браниоцима Републике Српске у Вишеграду

РЕПОРТАЖА

Љубомир Мутапчић, вишеградски хроничар и бард међу новинарима-дописницима, активан у “Новостима” и са навршених 80 година живота

44 ЧИЧИНЕ ГОДИНЕ УЗ НОВОСТИ, А 60 УЗ НОВИНАРСТВО

Новинарство је занат и “хлеб са девет кора” које је изложено свакодневном суду јавности. Одржати се пуних шест деценија, а још увек бити новинарски активан као дописник, права је реткост.

Још увек уз тисаћу машину и Новости

То би, у најкраћем, био увод у причу о чича Љубомиру Мутапчићу из Вишеграда, доајену и барду међу великом плејадом новинара дописника, који је активан и у својој 80-тој години живота.

– Моје бављење новинарством је на заласку, али се још не дам и не мислим у новинарску пензију, све док ови прсти могу писати, очи гледати, уши слушати, а уста изговарати. А млађим колегама поручујем да негују истинско информисање, на нивоу овог специфичног заната који се не може научити ако га истински не заволите, каже чича Љубомир, додајући како су сви медији важни, али он сматра да су ипак за класу значајнији штампани, јер текстови у њима остају за сва времена као истински писани документ.

Присећајући се својих првих новинарских почетака, када није ни слутио да ће га новинарство пратити до његових позних пензионерских дана у Вишеграду, каже да се први пут са новинарством срео давне 1950. године, на одслужењу војног рока у Нишу.

– Одредите ме да уређујем зидне новине. Домало прелиставам војничке новине, кад највише мојих чланака. А мени драго, испод мој потпис. Сав цвџетам, некако сам важан и пун себе, прича чича Љубо.

Након војске, уз редовне послове у општинској администрацији, прво у Фочи па онда у Вишеграду, где је прије 21 године пензионисан, озбиљније наставља свој новинарски посао.

– Прво сам био дописник “Задругара”, па “Туристичких новина” и “Борбе”. Таман се одомаћио у “Борби”, кад 1966. године добијем писмо из Редакције. Траже да пишем и за “Вечерње новости”. И тако, ево пуне 44 године другујем са својим “Новостима”, казује са поносом чича Љубо.

Негде шездесетих година минулог века и Радио Сарајево га ангажује као дописника из Вишеграда.

– Кажем им да немам неки глас, а и ово што пишем за “Новости” ми је доста, поред редовног посла. Но, није требало много да ме убеди. Убрзо стиже магнетофон са микрофоном. Тако постанем и радио дописник. Уз све то почнем писати за старе “Дринске...”, “Фочанске...”, “Горажданске...” и “Рогатичке новине”, све док ме не поставише за првог уредника “Вишеградских новина”, у којима сам био цела Редакција, али убрзо добијем прве сараднике, сећа се чича Љубо, подсећајући да је био и један од оснивача данашњег Радио Вишеграда.

Мада му је у рату изгорела већина сачуваних примерака разних новина и документације, ипак је, каже, успео спасити добар део који је због обимности одавно пребацио у неусловни подрум, а само мањи део чува у стану.

– Сачувао сам и бројне фотографије колеге Ибрахима Кљуна, предратног дописника “Олобођења”, разне стручне часописе, те одлуке и решења. То је изванредна грађа за хронику Вишеграда. Ја сам за то престар, па се надам да ће то неко млађи од мене урадити, или пак сачувати Библиотека, каже чича Љубо.

Пишући за “Новости” и друга гласила описивао је град Иве Андрића и његову околину, а посебно чувени камени моста који је нашег Нобеловца инспирисао да напише чувени роман “На Дрини Ћуприја”.

Уз новинарство, залагао се чича Љубо за развој туризма, оснивање и његовање културних манифестација Андрићу у част, попут “Вишеградске стазе”, која се и данас одржава, мада је некада, како каже, имала далеко већи значај и била знатно боље организована.

– Поводом 25 година “Новости”, пре последњег рата, позову ме у Београд на свечаност. Изненадим се јер ме прогласе дописником године. Након овог рата позову ме опет, али у Бања Луку, у Редакцију за Републику Српску. Питају ме у каквим условима радим, а ја кажем да још текстове шаљем телефоном. Тада ми до-

деле телефон са факсом. Тако сам се у 75. години живота модернизовао, не растајући се од мале портабл писаће машине. Кад оно пре три године јаве ми да прелазе на интернет. Умало не одустадох од даљег писања, али ме ипак нешто млађе колеге убеди и од тада ми “Новостима” шаљу текстове са својих компјутера, истиче чича Љубо.

Могло би се писати о овом занимљивом и надамне ретком новинарском вуку у наставцима. Тек, чича Љубо је био и остао човек од кога су полазиле бројне иницијативе, новинар коме су се некада, али и данас прво обраћале колеге по перу при доласку у Вишеград, човек који је увек био спреман за кафу и пријатан разговор у најлепшој летњој башти од Београда до Дубровника, крај ћуприје на Дрини, која га инспирише да пише и кад га здравље не служи најбоље.

Чича Љубо уз плакат за Андрићеву изложбу

Ето, то је прича о занимљивом и још увек активном новинару дописнику, чича Љубомиру Мутапчићу, о чо-вјеку који је писао и још увијек пише о небројеним људима, њиховим судбинама и догађајима.

Славко ХЕЛЕТА

Опленац код Тополе

ПУТЕШЕСТВИЈЕ ИКОНЕ ТАЈНЕ ВЕЧЕРЕ ОД СЕДЕФА

Поред цркве Светог Ђорђа на Опленцу у Тополи, која је задужбина краља Петра Првог Карађорђевића, налази се и његова кућа саграђена 1912. године по замисли архитекте Косте Јовановића из Београда који је пројектовао и сам храм.

Икона “Тајна вечера” од седефа

Већ остарјели краљ Петар Први Карађорђевић је у тој кући, на врху Опленца, одакле се пружа величанствен поглед на градић Тополу и већи дио таласасте Шумадије, становао три године. Одатле је последице слома српске војске од аустроугарске армаде 1915. године са војницима кренуо на неизвјесан и тежак пут преко беспућа Албаније.

Петрова кућа је данас својеврсан музеј са низом вриједних и уникатних предмета и слика чланова династије Карађорђевић.

Међу изложеним експонатима доминира икона Тајне вечере урађене од чистог седефа. Икона је свадбени поклон јерусалимског патријарха Дамјана а уручена је краљу Александру и краљици Марији. Краљу Александру икона је предата у Белом двору 16. октобра 1924. године.

Музејски водич кроз Петрову кућу Иван Петровић прича да је Александар нередио да се икона, чим ју је примио, изложи испред олтара храма Карађорђевићевих на Опленцу.

„То је за икону замало било кобно. Наиме, приликом сахране краља Александра, који је 1934. године убијен у Марсељу, вриједну икону је запазио њемачки изасланик Херман Геринг“, каже Петровић.

Историја је забиљежила да је Геринг одмах након окупације Београда 3. маја 1941. године послао елитну њемачку јединицу да узме икону од седефа и отпреми је у Њемачку.

„Тако је ова икона била изложена у Геринговом дворцу у Берлину све до 1947. године када је на захтијев Југославије путем међународног суда враћена у Опленца“, додаје Петровић.

Пред иконом данас са дивљењем застају многи који дођу на Опленца и у кућу Краља Петра. У овој музејској збирци изложени су и портрети чланова породице Карађорђевић, круна краља Петра, његова сабља, ратни дневник из првог свјетског рата, поклони руских владара и низ других црквених и личних реликвија ове славне краљевске породице.

Међу њима се налази и сребрни есајг и тањира из Петровог дворца, љетниковца који се налазио код Хан Пијеска. Остаци дворца су преживјели отаџбински рат али су прије неколико година страдали у пожару.

Рагоје ТАСИЋ

ИНТЕРВЈУ “СОКОЛА”

ВЛАДЕ ДИВАЦ, истакнути спортиста и председник Олимпијског комитета Србије

РЕСПЕКТУЈТЕ ДРУГЕ И БАВИТЕ СЕ СПОРТОМ

Иако презаузет бројним обавезама, нашој молби да буде ГОСТ СОКОЛА радо се одазвао ВЛАДЕ ДИВАЦ, један од најистакнутијих спортиста са простора бивше Југославије, па и шире - бивши кошаркашки ас, а данас председник Олимпијског комитета Србије.

СОКО: Познато је да сте рођени у Пријепољу. Како је текло Ваше дјетињство и ко Вас је открио као кошаркашки таленат?

Моје детињство је текло као и код сваког другог дечака. Бавио сам се свим спортовима који су ми били доступни. На крају су висина и таленат пресудили да избор падне на кошарку.

СОКО: Са 14 година селите у Краљево, а преласком у београдски Партизан, практично, почињете блиставу кошаркашку каријеру. Дрес репрезентације Југославије и Србије и Црне Горе носили сте 117 пута, а

1990. и 2002. године освојили сте и титулу првака свијета.

Увек сам говорио да је представљање своје земље, односно играње у репрезентативном дресу нешто сасвим посебно и другачије. Најлепше тренутке у својој каријери свакако везујем за наступе за национални тим, за сва светска, европска првенста и наравно Олимпијске игре.

СОКО: Познат је ваш хуманитарни рад. Били сте југословенски амбасадор добре воље, носилац трофеја “Vojter Kenedei” као најхуманија личност НБА и српског Оргена Немање.

Увек сам се трудио да свој народ и земљу представљам на најбољи могући начин. Верујем да не постоји ништа лепше него када имате могућност да помогнете онима којима је помоћ најпотребнија.

СОКО: Деведесетих година, са шесторицом кошаркаша, основали сте “Групу седам” за помоћ дјечи из тадашње Југославије.

Моји саиграчи и ја основали смо “Групу 7” у тренутку када се много тога ружног дешавало на овим просторима. Жеља нам је била да нађемо начин и да покушамо да у том ружном периоду вратимо осмехе на дечија лица.

СОКО: Током 2007. године покренули сте највећу хуманитарну акцију на простору Балкана, под називом “Можеш и ти”, за ку-

повину напуштених сеоских домаћинстава у које су насељавани људи из избјегличких камповима у Србији.

Утисак је да су људи који су морали да напусте своја огњишта јако брзо заборављени. Ти људи и даље постоје и многи живе јако тешко и без крова над главом. Акција “Можеш и ти” покренута је са жељом да им се помогне.

СОКО: Вјерујући сте човјек и одржавате везе са бројним црквама и манастирима у Србији и дијаспори. Колико Вам вјера у Бога помаже у животу?

Црква и манастири су места где се чува и негује наша традиција, а искрена вера у Бога је оно што наше животе чини вреднијим и квалитетнијим. Вера у Бога нам даје смернице како да будемо бољи људи, да помажемо другима и да се радујемо животу.

СОКО: Помажете и спортисте Републике Српске, од којих бројни наступају за репрезентацију Србије.

БОГАТА БИОГРАФИЈА

Владе Дивац је прослављени српски кошаркаш, који је највећи дио своје каријере провео у Америци, у НБА лиги. Висок је 2,16 метара и играо је центра, а био је познат по изузетним додавањима. Рођен је 3. фебруара 1968. године у Пријепољу, гдје је почео да игра кошарку за КК Елан. Професионалну каријеру започиње у КК Слога Краљево, да би 1986. године потписао за КК Партизан. Исте године наступа за Југославију на Свјетском првенству у Мадриду. У само четири професионалне сезоне у Европи постао је најтраженији високи играч након Сабониса. Као један од првих играча из Европе 1989. године прелази у Лејкерсе. Уз помоћ Карим Абдул Џабара и Меџик Џонсона усвојио је амерички стил игре, поставши омиљен међу саиграчима и медијима. У сезони 1989/90. Изабран је за “NBA All Star Rookie Team”, 1996. прелази у Шарлот Хорнетсе, у замјену за Коби Брајанта, гдје је провео двије сезоне. Од 1999. до 2004. игра у Сакременто Кингсима са сународником Пеђом Стојаковићем, а 2004. се враћа у Лејкерсе да попуни празнину која је настала одласком Шејкил О Нила. Ипак, проблеми са леђима натјерали су га да се 12. јула 2005. повуче из кошарке, након пуних 16 година. Кошаркашка каријера није му пореметила породични живот. Владе и његова супруга Ана имају два сина, Луку и Матију и усвојену кћерку Петру. Владе је истакнути хуманиста који је увијек помагао своме народу у Србији. Тренутно је на функцији председника ОИК-а Србије.

Везе Републике Српске и Србије су нераскидиве. Бројни су спортисти који су рођени у Републици Српској, а данас наступају за репрезентацију Србије.

СОКО: Као изузетно успјешан и искусан спортиста, спортски радник, али и хуманиста, без сумње сте узор младим генерацијама. Шта поручити младим људима? Како успјети у животу?

Респектујте друге и бавите се спортом. Потрудите се да друштво око себе учините бољим и лепшим за живот, тако ћете се и сами више радовати.

СОКО: Српско соколско друштво “Соко” из Добруна, поред осталог, кроз своју спортску секцију његује сарадњу са најмлађим нараштајем, а планира подићи и спортски камп. Шта мислите о тој идеји?

Мислим да је идеја спортског кампа одлична. Било би ми велико задовољство да вас посетим приликом неке акције коју организујете.

СОКО: Бићете нам изузетно драг гост кога с нестрпљењем очекујемо.

Архимандрит Јован (Гардовић)

ЦРКВЕ И МАНАСТИРИ

САБОРНА ЦРКВА У САРАЈЕВУ

Саборна црква Рождества Пресвете Богородице у Сарајеву један је од највећих српских православних храмова на Балканском полуострву. Налази се у самом центру Сарајева.

Историја

Одлука о градњи Саборне цркве Рождества Пресвете Богородице у Сарајеву донијета је почетком 1859. године у периоду када су европске велике силе Уједињено Краљевство, Француска и Русија, вршиле притисак на Османско царство да дозволи вјерске слободе својим грађанима, односно да да дозволу за изградњу цркава. Самој изградњи храма претходио је Париски мир 1856. године којим је Турска, на инсистирање других земаља, признала равноправност муслимана и хришћана. Ово је у пракси значило да се дозвољава зидање нових и обнова старих цркава, као и отварање школа. У овом периоду пред крај вишевијековне

владавине Османског царства, на простору југоисточне Европе који су насељавали Срби, изграђен је велики број српских православних храмова, док се изградња великих саборних храмова ограничавала на градске средине и дотадашња сједишта митрополија и епархија Српске православне цркве. У овом периоду пред крај владавине Османског царства, и остваривања вјерских слобода након вишевијековне окупације, су изграђене Саборна црква у Београду (1837-1845), Саборна црква у Новом Саду (1851), Саборна црква у Нишу (1856-1872), Саборна црква у Никшићу (1875-1880), Саборни храм светог великомученика Георгија у Смедереву (1850-1854), Саборна црква у Мостару (1863-1873), те Саборна црква у Сарајеву (1859-1874).

Од 1859. па до 1862. године купљено је земљиште и материјал за градњу цркве. Земљиште је купљено у равници, с десне стране ријеке Миљацке.

Радови на изградњи катедре митрополита дабробосанских започели су 1863. године по одобрењу султана Абдула Азиза. Темељ је освећен 11. јуна поменуте године. Радови на цркви су трајали једанаест година. Потпуно је завршена 1. маја 1874. године. Освећена је на Св. Илију, 20. јула 1872. године, а чин освећења је обавио његово Високопреосвештенство, митрополит дабробосански, господин Пајсије. Саборна црква је грађена од добровољних прилога који су сакупљани од 1863. године па до завршетка градње. Прилоге су давали православни Срби из Сарајева, околних села, трговци из Београда, Дубровника, Беча и Трста. Према једном податку прилог од 556 дуката је дао султан Абдул Азиз, који је уједно и издао дозволу за изградњу храма. Правитељство Српско из Београда је дало 500 дуката (30.500 гроша), а кнез Михаило Обреновић 150 дуката (9.150 гроша). Митрополит Сава Косановић је за вријеме свог боравка у Русији прикупио 1.870 дуката (114.111 гроша). Градња цркве повјерена је Андреји Дамјанову, чувеном неимару из Велеса, који је такође зидао Саборну цркву Свете Тројице у Мостару, својевремено највећу цркву на простору Балкана, која је у потпуности срушена у току рата 1992. године.

Саборна црква у Првом свјетском рату

Непосредно након Видовданског атентата, односно наредног дана 29. јуна 1914. године, аустроугарска полиција и шуцкори су одржали организоване антисрпске демонстрације у Сарајеву. Током ових демонстрација је страдала зграда Сарајевске богословије, и зграда Митрополије које се налазе у саставу Саборне цркве и које су наслоњене на сам храм. Велики број свештеника и вјерника је ухапшен, а неколико је убијено. За вријеме Првог свјетског рата Аустријанци су скинули оловни кров са цркве као и црквена звона. Прекрили су је slabим плехом, што је допринијело пропадању цркве. Поправци цркве споља и изнутра приступило се пошто је рат завршен, крајем маја 1921. године. Црква је прекривена бакром, изнутра је обојена масном бојом, у цркву је уведена струја и урађен је нови под. Иконостас је пребојен златом. Купљена су три звона у Трсту. Највеће звоно је тешко 2.800 кг, средње 1.600 кг, и најмање 750 кг. Радови на цркви су завршени пред Божић 1922. године, тако да је на Божић извршено освећење цркве и служена је прва Литургија.

Саборна црква у Другом свјетском рату

У Сарајево у априлу 1941. улазе њемачке и усташке трупе. Након успоставе власти, почетком маја 1941. године усташки повјереник и римокато-

лички фратар Божидар Брале наређује забрану ћириличног писма. Дана 12. маја 1941. у згради Митрополије усташе хапсе митрополита Петра Зимоњића, а пар дана касније га одводе у Загреб. Никада није утврђено да ли је митрополит Петар Зимоњић убијен у логору Јасеновац или Јадовну 1941. године. Усташке власти су у мају 1941. године успоставиле редовну жељезничку линију на линији Сарајево-Загреб-Јасеновац, којом су сточним вагонима свакодневно одводили православне Србе у логор Јасеновац. Усташке власти су забраниле Српску православну цркву, а скоро све свештенство у Сарајеву је одведено у усташке логоре, најчешће логор Јасеновац и логор Јадовно. Само неколико свештеника је преживјело Други свјетски рат у Сарајеву.

Саборна црква у рату 1992-1995

Саборна црква је у току рата доста оштећена. Богослужење се у њој није вршило у периоду 1992-1996. године. Зграда Митрополије која се налази у саставу Саборне цркве, је опљачкана и гранатирана 1992. године. Исте године је дио зграде Митрополије изгорио заједно са библиотеком и архивом.

Обнова Саборне цркве након 1996.

Вањска реконструкција цркве је обављена након рата донацијом Грчке Републике. У годинама после рата, Српска православна црква покушава да врати у посјед зграду Сарајевске богословије, односно зграду Економског факултета у Сарајеву, простор који је припадао Саборној цркви. Спор је још увијек у току. Због ратних догађаја Његово Високопреосвештенство, митрополит дабробосански господин Николај, привремено је пренио своје сједиште из Сарајева у Републику Српску, у оближњи Соколац, тако да је соколачки храм Светог Илије постао Саборни храм митрополије дабробосанске, међутим у народу се назив Саборна црква упркос свему и даље везује за Храм Рождества Пресвете Богородице. Митрополит дабробосански господин Николај је одмах по успостављању стабилног и одрживог мира скоро све важније црквене обреде укључујући Божићну и Васкршњу литургију, почео да врши у Сарајеву, међутим Саборна црква сарајевска иако огромна и грандиозна некада је била тијесна да прими све вјернике а данас опслужује малобројне сарајевске православне Србе којих је из године у годину у Сарајеву све мање.

Припремио Александар Савић

РЕПОРТАЖА

Јованка Чантрак из Ужица и њена унука Милена истисују једну од најлепших прича о љубави

БАКА ЈОКА И СВЕТЛОСТ ЊЕНОГ ОКА

Дешава се то често: Јованка Чантрак (73), пензионисана ужичка учитељица, оде негде по слом у град, задржи се тамо сатима, а у малој гарсоњери, у поткровљу једне од најстаријих зграда у центру Ужица, остане сама њена унука, тринаестогодишња Милена Чантрак, ученица шестог разреда Основне школе “Стари град”. Чекајући своју баку, Милена дохвати оловку, дохвати папир, склупча се на онај део кревета изнад кога још увек не прокишњава, и зарони у свој песнички свет.

И, кад дође бака, Милена јој покаже још једну песму о својој покојној мајци Сандри, још једну песму о свом вољеном Златибору, о својој баки, али и постави још једно тешко питање: “Јел да, бако, да ти мене нећеш дати оцу кад се врати са тог лечења. Ја, бако, нећу нигде од тебе. Ја, бако, нећу да живим са маћехом, ја хоћу са тобом да живим до краја живота”.

-Кад ми све то каже, ја прво одем у купатило и исплачем се, а онда се вратим и почнем је уверавати да ћемо ја и она живети саме још 100 година... Нити сам јој кад показала, нити јој смем показати да се плашим за њу - каже Јованка и одмах додаје шта се потом обично догађа:

-Кад је загрејем у крилу и обришем јој све сузе, узмем оне њене песме и пошаљем их, којекуда, на конкурсе, у неке часописе, на разне стране... После неког времена стигне позив да прими награду, диплому... Не знамо где ћемо више њене песничке награде... Све награда што млади песници у Србији могу да освоје, моја мала срећа је већ освојила... Слушајте, ову песму о њеној мајци, написала је у трећем разреду: “Кад сам сасвим мала била - на небо се преселила - сада она има крила - анђео је мајка мила”...

У свом малом, сиротињском гнезду, не већем од петнаестак квадрата, живе саме једна бака и њена унука. Иако њихов живот исписује истинску драму, негде на крају свих година и свих невоља које су их пратиле и допратиле до данашњих дана, бака Јованка и њена унука Милена успеле су да коначно дохвате неку кап радости и наде...

-Миленине награде су моја радост и нада да ће ово дете једног дана постати неко! - верује Јованка, а њена унука потврђује:

-Ја сам одличан ђак... Једног дана, објављиваћу своје књиге, завршити медицину и... - застала је Милена и погледала у баку...

Писац ових редова је имао привилегију да завири у свет баке и њене унуке, младе песникиње, у свет бескрајне љубави каква може да никне само на темељима велике туге...

А откуда Милени дар за риму који је већ одводи у песнички свет -питање је на које одговор није тешко дати. Једино, треба мало завирити у време...

Јованка је унука Солунца, Гвоздена Петровића који је, прича Јованка, у рововима писао песме. Јованка је и ћерка чувеног ужичког предатног учитеља Михаила Петровића и његове супруге, такође учитељице, Стане Петровић чије песме су

се читале и објављивале. Поред ћерке Јованке, имали су и сина Илију Петровића који данас живи у Аустралији и који је објавио много песама и прича у много књига... Тамо, неких година после рата, Јованка се удала за учитеља, Миша Чантрака. Заједно су службовали у једном златиборском селу, а онда и у Ужицу. Изродили су ћерку Гордану и сина Александра, који су завршили педагошке академије и сами постали васпитачи... Гордана се удала, Александар се оженио Сандром, учитељицом... У том браку родила се Милена и, прича Јованка, чим је научила прва слова написала прву песму...

Али, те 2000.године, кад је Милена тек проходила, Сандра се разболела и умрла. Пар година касније, Александар се поново оженио, и бригу о малој Милени преузела је њена маћеха.

-То је био пакао за Милену. Мој син се препустио алкохолу, а његова жена је далеко више пажње поклањала својој деци него Милени. На крају догодило се оно што сам слутила: Александар се развео са женом, а суд му је, због одласка на лечење од алкохола, узео право на старатељство над Миленом. Тако смо ја и Милена остале саме у овом стану, у овој гарсоњерици коју је општина својевремено доделила мојој мајци - прелистава Јованка неке од страница драме која траје већ десет година.

Бака и унука данас живе од 270 евра учитељске пензије коју прима Јованка. Кад плати све обавезе, Јованки не остаје много. Међу реткима који јој, по-

И гарсоњера под упитником!

Јованкина мајка Стоја, којој је општина својевремено дала на коришћење малу гарсоњеру у потрковљу, умрла је пре четири месеца у својој 96-ој години живота. Одмах након њене смрти, општина је хтела да узме гарсоњеру и избади Јоваку и Милену на улицу. Међутим, на интервенцију неких људи, одлука о исељењу је привремено одложена.

-То је живот. Сви моји и ја били смо учитељи, васпитали генерације Ужичана, учили их хуманости и свему лепом. И од свега тога моја мајка је награђена са овом гарсоњером. Сад и то хоће да нам узму! Боже, има ли у овој земљи ико душу? - заварила је бака Јованка.

каткад, помогну је секретар ужичког Црвеног крста, Драган Ћитић који је међу првима и препознао Миленин песнички таленат.

-Тешко живимо, али имамо ми и лепих тренутака. Поготово оних кад зазвони телефон и неко јави: "Милена је добила награду"...Слушајте, ову песму Милена је написала пре три године: "Мојој баки Јоки ће скоро седамдесета, а мени десета - каже мени бака Јока да сам светлост њеног ока - и кад сам немогућа, каже да сам њена кућа - када читам тужну бајку, ја у баки видим мајку..."

Док је бака читала унукину песму, Милена је узела оловку и нешто писала...

-Тако она, често: у стању је да напише о некоме стих док он седи ту и онда га, кад пође негде, поклони... Кад одемо на Златибор, она у трену напише песму о тој планини...

-Немој ме, бако, више хвалити. Видиш да сам се сва зацрвенела! - насмејала се Милена и испричала како воли да чита све што јој стигне под руку, како је заљубљена у Златибор, како је нервирају девојчице и дечаки који само оговарају једни друге и како би, од свега више, волела да има свој мали лап-топ у који би прекуцала свих својих сто песама и чувала их под неком шифром...

-Једног дана објавићу збирку песама о мојој мајци Сандри... Најлепша од њих биће на насловној страни... Објавићу песме и о Златибору! - обећала је Милена.

Изашли смо заједно напоље, до ужичког трга. Милена је причала како је недавно у Суботици освојила неку награду, па у Београду, па је скоро била на неком међународном такмичењу...

-Молим вас - замолила ме на крају - напишите да ја волим своју баку највише на свету!

Исто нам је, нешто раније, рекла и Јованка.

Зоран ТМУШИЋ

ХУМАНОСТ НА ДЈЕЛУ

Стигла помоћ за Милошевиће из Прелова код Вишеграда од земљака из далеке Аустралије

ЗБРИНУТИ ПЕТРОВИ НАСЛЕДНИЦИ

Средином децембра 2010. године забележили смо још једну хуману акцију. Породици Милошевић из села Прелово код Вишеграда, којој се свет 17 година “рушио и онда потпуно срушио”, поново се вратило мало ведрине на лица захваљујући медијима, највише “Вестима” и верним и хуманим читаоцима широм света.

Коло српских сестара из аустралијског града Вајкал је, реагујући на запис о изненадној смрти Петра Милошевића, скупило 6.775 конвертибилних марака и упутило Периној супрузи и деци који живе у избегличкој бараци у брдима изнад десне вишеградске обале Дрине.

- Много је ово пара... Али, знају, ваљда, људи какав је човек био мој Перо, знају каква су његова деца, знају да ми у животу мрава нисмо згазили, а доживели смо ову несрећу... Хвала свима који су ово скупили и послали. Једном сам вам рекла, и опет кажем: више би ја волела да је мени Перо овде него пуну кућу пара да имам. На моју, и жалост моје деце, Перо нам је отишао, а ми морамо живјети - говорила је кроз сузе Милка Милошевић док је потписивала признаницу о пријему новца који јој је уручио Милосав Боровчанин, представник Удружења Срба из Аустралије.

- Ово је новац од срца, за децу, за вас. Скупљен је на добротворним акцијама, од продаје сувенира. Људи који су вам послали овај дар рекли су да се борите и чувате успомену на свог мужа и оца! Ме-

ђу тим људима доста има ваших Херцеговаца. Сви они су уз вас - рекао је Боровчанин.

Милка и њени синови Ратко (17), његова браћа близанци, петнаестогодишњи Зоран и Горан и тринаестогодишња сестра Милијана, потврдно су климали главама.

- Мој Перо је у рату био и заробљеник и херој, добровољно је дао крв 104 пута, помогао свакога ко је био у невољи. Али, њему је мало ко помогао. Молио је за посао, молио је дјеци за стипендију, молио је за милион ствари, али узалуд. Нико га за живота није видио и на крају је умро од бриге! - говорила је Милка.

Петар Милошевић (58), избеглица из Коњица, преминуо је 28. августа 2010. године у болници у Фочи од последица тешког možданог удара.

Никад више у Коњиц

Милка каже да су она и Пера имали у Коњицу свој стан у коме данас станује један Бошњак са троје деце. На питање зашто не покуша да поврати стан и евентуално га прода, Милка каже да је то за њу велики проблем.

- Да би отишла у Коњиц и све то урадила, треба ми неколико дана, доста новца и још много шта. Ја не могу да оставим моју децу саму, а нисам сигурна да би се снашла у свему томе. Не знам како све то да урадим! Оно што знам, јесте да се никад не би вратила тамо да живим - каже Милка.

*Покојни Петар Милошевић,
бивши логораш и хуманиста*

Почетком рата у БиХ, заробили су га припадници хрватских паравојних јединица и држали 360 дана у логорима. Након што је успео да се дочепа слободе, Петар је провео је 968 дана на ратним положајима у униформи Војске Републике Српске. После Дејтона, морао је да заједно са породицом напусти Коњиц и Борачко језеро и крене на пут у избеглиштво. Након праве избегличке одисеје, Милошевићи су се пре осам година скрасили у једној од барака у селу Прелово.

Обоје без посла и било каквих примања, Петар и Милка су надљудским напорима успевали да прехране седморо деце, а четворо шаљу у школу. Али, тешки живот, у коме му је сваки дан почињао са истом егзистенцијалном бригом, на крају је сустигао Петра и заувек га раздвојио од породице.

- Страхovala сам да не можемо издражати без мог Пере. Страхovala сам стићи ће нас зима, нећемо имати дрва, дјеца неће имати доручак... Срећом, још има добрих људи. И овде и тамо, у даљини. Многи су нам помогли и слободно могу да кажем да више немам оног страха. Добила сам и Перину пензију. Део овог новца, што су ми послали добри људи из Аустралије, ставићу на штедну књижицу. Нека имамо. Требаће ми ако неко од дјеце пође на факултет. Добри су ђаци, одлични... Волела би да сви студирају, да постану угледни... Ма, ја сам поносна на њих! - грлила је Милка своју дјецу, а они јој узвраћали са нежности, али и молбом да им купи неки половни компјутер.

Четворо малих Милошевића свакодневно путују у школу у Вишеград. Иако до школе и назад

Помоћ

Заједно са Милосавом Боровчанином, Милошевиће је посетио и месни парох, Драган Вукотић, који је после смрти Петра Милошевића и сам организовао неколико хуманитарних акција и прихватио се обавезе помоћи овој породици.

- Петар Милошевић је био велики, али непримећен човек. На жалост, тако је то код нас: тек кад човек умре, сазна се за његову величину. Помажем и помагаћу ову часну породицу на сваком кораку - каже Драган Вукотић.

Милошевићи са свештеником Драганом Вукотићем и Милосавом Боровчанином

има скоро 20 километара, мали Милошевићи се сналазе на разне начине.

- Научили смо - некад пешке, некад бициклом, некад аутобусом... Мало је незгодно што не можемо да останемо у граду, а овде немамо где осим куће и ове ливаде изнад куће - пожалио се Ратко, а Зоран га кроз смех прекину:

- Књига, брате!

- И свеска, брате, додаде близанац Горан.

Тек, смех испуни малу дневну собицу, пуну успомена на великог хуманисту и великог борца током рата, коме је поратна субина доделила најтежу улогу - мученика.

Зоран ТМУШИЋ

ПЕТАР ПЕТРОВИЋ (син капетана Радомира Петровића Кента)

Капетан Радомир Петровић Кент био је командант Бољевачке бригаде Тимочког корпуса. Са својом јединицом још у оно доба је постао легендарна личност Вељкове Крајине, у којој је и данас тешко наћи некога ко није чуо за Кента. Одржавању мита доприноси и Кентова емигрантска каријера - поред осталог, био је ађутант краља Петра - а најзад и тријумфални долазак у Србију, маја 2000. године. Том приликом, Кент је са собом повео и сина јединца Петра. О Кентовом повратку снимљен је и документарни филм "Више од пола века", у коме је приказан и његов говор на Равној Гори, пред непрегледном масом света. Камера је забележила и казивање Кентовог сина Петра.

Овде најпре доносимо разговор са Петром из 1998. године, за прво издање књиге "Забрањени очеви", а потом његове утиске из 2000. године.

Господине Петровићу, представите се нашим читаоцима.

Зовем се Петар Петровић - Лаубер, од оца Радомира и мајке Андрее. Рођен сам 23. јуна 1948. године у Цириху. Ту сам завршио ниже и више школовање и као архитекта сам дошао у Женеву где и данас живим и радим. Имам двоје деце: ћерку Дивну и сина Бориса.

Име сам добио по краљу Петру Другом, што је желео мој отац, а моја мајка, која је Швајцаркиња, објаснила ми је када сам био мали да је она желела име Петар као успомену на славног деду Петра који је водио рат против Турака.

Да ли сте били у прилици да идете у српску школу?

На жалост, нисам похађао српску школу, јер је није било. Моја мајка не зна српски и све што знам то је од оца и његових пријатеља, јер они стално говоре српски.

Јесте ли савладали наш језик?

Слабо говорим српски, али разумем. На свим прославама Срба - славе, Божић, Ускрс, излети - говори се само српски, а и радио сам са једним архитектом Србином - г. Пашићем.

Да ли сте некада били у Србији?

Никада нисам био у Србији, али сањам да са оцем и сином посетим родно место мога оца, да прођем кроз све крајеве где је отац ратовао, као и да посетим гроб мог деде и бабе.

Србију замишљам онако како су је представили мој отац и његови пријатељи Срби у Женеви, а то је толико лепо да бих желео да стално живим тамо.

Шта знате о четницима? Да ли вам је отац учествовао о свом војевању?

Мој отац ми је причао о Равној Гори, о Чичи кога је лично познавао и о почетку отпора 1941. године када су у рату против Хитлера, једно кратко време, били само Енглези и четници. О борби мог оца више знам од његових војника и сарадника, којих има по целом свету.

Да ли се дружите са децом четника?

На жалост, нема деце четника у Женеви.

Да ли се дружите са Србима? Где се састајете?

У Женеви нема српске цркве, али ми идемо у руску цркву која је врло лепа, а скоро сви попови и владике говоре српски јер су се школовали у Србији.

Како је Ваше мишљење о генералу Михаиловићу и његовој војсци?

Мој суд о генералу Михаиловићу је суд мога оца, а то је толико дивно да ми је жао што нисам живео у то време да учествујем у борби коју су водили равногорци под командом Чиче.

Како је данас бити Србин у Швајцарској?

Положај Срба у Швајцарској је за моменат као и у другим земљама Западне Европе, под утицајем Немачке и Ватикана. Српска емиграција од 1945. године је остала одличан утисак у овој земљи и била најбоља емиграција до 1962. године. Све моје колеге знају да сам Србин. Од како је почео рат, 1991. године, ја специјално подвлачим да сам Србин. Поред свих лажи, нисам срео ни једног Србина који се стиди што је Србин. Раније сам био Југословен - Србин, а сада сам само Србин и тиме се поносим.

Маја 2000. године Петру се испунила жеља. Са оцем је први пут дошао у Србију, посетили су Равну Гору, Ниш и село Горњи Крупац код Алексинца. Питали смо Петра о утисцима:

- Као дечак видео сам да се разликујем од друге деце, јер сам се смејао или плакао у неким ситуацијама, док су она остајала равнодушна. Касније сам схватио да разлика долази отуда што ја у својим грудима носим српско срце. Сада је то срце лупало као никада, јер сам први пут у Србији. Много сам размишљао о овом тренутку.

Да ли је ово Србија из Ваших снова?

И више од тога. Народ је диван, земља прелепа. Веома сам узбуђен.

Шта сте најпре уочили?

Ја сам архитекта и посматрано из тог угла најпре сам приметио да је Ниш чист град, исто као што су чисти градови у Швајцарској. Искрено, очекивао сам нешто друго, јер смо слушали свакојачке приче. Зато сам нарочито проверавао да ли је град прљав и лично сам се уверио да није. А архитектура је разноврсна. Ове нове високе зграде свугде у свету су исте и ту нема ничег посебног. Али старе зграде су фантастичне, попут гимназије у коју је ишао мој отац. Приметио сам такође да свугде има пуно недовршених кућа. Вероватно криза и ратови нису дозволили да се заврше. Оно што ме је разочарало, то су гробља, која су невероватно запуштена. Нигде у свету нисам видео запуштена гробља као у Србији.

Хоћете ли опет доћи?

Свакако! Сада имам разлог да научим српски.

Разговарао: Милослав Самарцић

ЉЕКОВИТО БИЉЕ

ЉЕКОВИТИМ БИЉЕМ
ДО ЗДРАВЉА

Невен (биљка)

Невен (невеново цвеће, жутел, прстенчац, зимород, огњац, вртелни невен) или лат. *Calendula officinalis* је биљка из породице главчица (*Asteraceae*)

Опис биљке

Стабло невена је усправно, гранато и избраздано. Облик листова се разликује у зависности од њиховог положаја: горњи су дугуљастии или копљастии, средњи су обрнуто јајастии и обухватају стабло, а доњи су са крилатом дршком. Цветовии су сакупљени у главичасте, наранџастожуте, крупне цвасти. Периферију цвасти граде језичастии цветовии наслагани у 2-3 реда, а средину цвасти цветовии. Омотач цвасти граде узани, зелени, лепљиви и длакама покривени листићи. Цвасти миришу јако и отужно.

Лековито дејство

Невен делује антисептично и антибактеријски па је врло ефикасан против различитих запаљења, гљивичних инфекција, а најновија истраживања наговештавају да је користан у борби против ХИВ-а (вирус изазивач СИДЕ). Користан је за уклањање токсина (отрова) који прате различите хроничне инфекције, грозничава стања, кожне болести као што су екјемии и акне. Дobar је као средство за умирење грчева, против астме, кашља, лупања срца и несанице. Од давнина се у народној медицини користи за залечење рана, убоја, озеблина, чирева, брадавица, курјих очију и др. Хладан чај од невена се употребљава за испирање очију код коњуктивитиса или десни после вађења зуба. Због благог естрогенског дејства (естроген - женски полни хормон) користи се за успостављање редовног менструалног циклуса и умањења менструалних болова код младих девојака или жена у климаксу.

СЈЕЋАЊА

НОВО ГОРАЖДЕ - Руски Козаци обишли споменике козачким официрима

КАЗАКИ КАЗАКАМ

Делегација Удружења Козака Ростовске области из Русије посјетила је у децембру 2010. године гробове руских царских официра на православном Гробљу код храма Светог Ђорђа у Доњој Сопотници у Новом Горажду. У делегацији су били и представници Руске православне цркве и амбасаде Русије у БиХ.

Споменици на гробљу у Сопотници потичу из двадесетих и тридесетих година прошлог вијека а успомена су на припаднике Другог руског донског кадетског корпуса, који су, послје Октобарске револуције живјели у Горажду у тадашњој Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца.

„Циљ посјете наше делегације је да се обиђу сва гробља гдје су сахрањени Козаци како би се, гдје нису, обновили надгробни споменици. Овдје у Новом Горажду је прије двије године обновљен споменик руским козачким официрима који је био порушен у прошлом рату“, каже предствник Козака Игор Николајевич.

Николајевич додаје да ће члановии делегације посјетитии и све православне храмове у Републици Српској који су страдали и оштећени у рату а Руска православна црква ће за њихову рестаурацију упутити новчану помоћ.

„Поред тога планирамо да Удружење Козака посредује како би сви градови у Републици Српској гдје су козачки гробовии успоставили братске везе са мјестима у Ростовској области у Русији“, каже Николајевич.

Старији Гораждани причају да су руски кадети, који су се настанили у овом граду, били право културно, јавно, друштвено и спортско осјеђење.

Они су у то вријеме у граду на Дрини приређивали чајанке, дочеке православне Нове године, организовали балове, имали дувачки оркестар и црквени хор. Осим козачких коњских трка приређивали су гимнастичка такмичења, атлетске игре а Козаци су се бавили и пропагирањем фудбала. У овом мјесту били су основали и руску гимназију. У историјским архивама стоји да су Руси 1934. године изненада одселили из Горажда.

На њих и њихов боравак на овим просторима подсјећа сад једино споменик од бијелог мермера са карактеристичким руским крстом у Доњој Сопотници испод кога пише „Козаки Казакам“.

Пред овим спомеником у Доњој Сопотници на православне празнике увијек неко запали свијећу.

Рагоје ТАСИЋ

ДОГАЂАЈИ

Изложба архивских докумената “Кнез Павле Карађорђевић - краљевски намесник”, која је у новембру 2010. године приређена у Ужицу, показује да је реч о грандиозној личности међуратне културе

УМЕТНИЧКА ДУША НА ЧЕЛУ ДИНАСТИЈЕ

У присуству великог броја грађана, у сали Историјског архива у Ужицу, кнегиња Јелисавета Карађорђевић је средином новембра отворила изложбу архивских докумената о свом оцу кнезу Павлу, који је после убаства југословенског краља Александра првог Карађорђевића у Марсеју 9. октобра 1934, по његовом тестаменту и изричитој жељи, постављен за краљевског намесника уместо малолетног Петра другог Карађорђевића. Изложба носи назив “Кнез Павле Карађорђевић, краљевски намесник 1934 - 1941”, и садржи 20 поглавља изузетно вредне историјске грађе из полица Архива Југославије.

По речима Миладина Милошевића, директора Архива Југославије, ова изложба има за циљ да се прикажу све личности које су водиле Југославију од 1918. године па до њеног распада на почетку последње деценије прошлог века. Непосредан повод за изложбу о краљевском намеснику кнезу Павлу Карађорђевићу, како подвлачи Миладин Милошевић, представља чињеница да је, после дугих преписки, Архив Југославије 2006. најзад добио богату и веома значајну микрофилмовану заоставштину кнеза Павла, која се на основу његовог тестаментa чува на престижном Колумбија универзитету у Њујорку.

- Кнез Павле је завештао своју архивску грађу Колумбија универзитету, и ми смо успели да је добијемо на филмовима после дуготрајних преговора. Она нам је омогућила да планирамо истраживања о овој и другим личностима из тог времена, а посебна нам је жеља да јавност сазна више значајних детаља о кнезу Павлу. Та тема изазива интерес историчара широм света, а документација о њему чува се у архивама десетак светских метропола, пошто је убијени краљ Александар први Карађорђевић прва жртва у том периоду нарастајућег нацизма и фашизма. Тако је улога кнеза Павла дошла у најтежем тренутку по тадашњу Југославију, и још у време када је ова земља морала да бира: или рат или пакт са непријатељем. Да разјасним још нешто: често се поставља питање, откуд да још увек постоји Архив Југославије? Па, то је управо због оваквих послова и наших обавеза да као архив везан за историју свих народа који су живели и живе на простору бивше Југославије дођемо до што више докумената о томе. Зато се данас Архив Југославије налази на мапи многих институција и универзитета у свету, - подвлачи Милошевић.

Залагао се за мирољубиву спољну политику Југославије

Кнез Павле Карађорђевић је, да подсетимо, рођен у Санкт Петербургу 15. априла 1893. године, као једино дете из брака кнеза Арсена Карађорђевића, који је директан потомак војда Карађорђа, и принцезе од Сан Доната, Ауроре Демидов. Школовао се у Русији, Швајцарској, Француској, Италији и на Оксфорд универзитету у Енглеској. Оженио се 1923, грчком принцезом Олгом, а из тог брака родили су му се синови Александар (1924) и Никола (1928), и кћерка Јелисавета (1936. године). Бавио се проучавањем европске уметности, у чему је постао велики стручњак, а посветио се у својој земљи културно-уметничком и хуманитарном раду. У краљевском намесништву, које су још чинили др Раденко Станковић и Иво Перовић, имао је водећу и одлучујућу улогу. Становао је с породицом у Белом двору, док је краљевска породица - краљ Петар други, принчеви Томслав и Андреја, те краљица удова Марија, с којима је успоставио солдну сарадњу, живела у краљевском двору на Дедињу.

Кнез Павле се као краљевски намесник залагао за мирољубиву спољну политику Југославије, пред нарастајућим агресивним снагама нацистичке Немачке и

фашистичке Италије. Баш у време његовог краљевског намесништва дошли су до пуног изражаја инертност и неприпремање за одбрану Југославије. У покушају да сачува земљу, он је потписао трговинске споразуме и пријатељске уговоре са Бугарском, Италијом и Мађарском, а трудио се да поред успостављања трговинских и других привредних односа, са нацистичком Немачком успостави и добросуседске односе. Када је, међутим, дошло до незадовољства народа после избијања Другог светског рата 1939. године, до капитулације Француске и познатог пуча у Београду 27. марта 1941, отпутовао је са продицом у Грчку одакле су га Британци интернирали за Кенију.

У тој афричкој држави кнез Павле Карађорђевић живи са породицом под неподношљивим условима све до краја Другог светског рата, када им је најзад дозвољено да се преселе у Јужну Африку, а потом прво у Швајцарску па онда у Париз. Кнез Павле Карађорђевић је умро у Неију у близини Париза 14. септембра 1976. године.

“Мирослављево јеванђеље” у Музеју кнеза Павла

Међу више од две стотине докумената, факсимила и фотографија изложених у Историјском архиву у Ужицу у оквиру поставке “Кнез Павле Карађорђевић, краљевски намесник 1934 - 1941”, посебну пажњу изазива његов допринос културној афирмацији и европеизацији Београда, а тиме и читаве тадашње Југославије. Изложени документи говоре да је кнез Павле завршио Другу београдску гимназију, да би се после школовања у неколико земаља посебно посветио проучавању европске уметности у чему је постао велики стручњак и грандиозна личност југословенске међуратне културе. Институције културе у Београду и шире није отварао “на своју руку”, што потврђује и следећи пример:

Како стоји у једном од докумената изложених у Ужицу, у писму упућеном почетком децембра 1921. године Паји Јовановићу, кнез Павле обавештава овог великог српског сликара о својој намери да оснује Музеј модерне уметности у Београду. За то зна и Мајкл Ернест Садлер из Оксфорда, који га у писму упућеном 1925. године подржава у намери да у новоотвореном музеју постави репрезентативну збирку радова савремених британских сликара, и обавештава га да му поклања слику Роџера Фраја.

Кнез Павле истовремено подстиче у читавој Југославији стварање многих установа културе, уз несечичну подршку разноврсним облицима уметничког стваралаштва и манифестација са бројним културно-уметничким садржајима. Убрзо обелодањује и пројекат правила новооснованог друштва пријатеља Музеја кнеза Павла, и идејну скицу Књижевног фонда кнеза Павла. Уредбу о спајању Историјско-уметничког музеја и Музеја савремене уметности, и о оснивању Музеја кнеза Павла, доноси 1935. године. Те године, 15. јуна, по његовој изричитој жељи у Музеј кнеза Павла премештен је оригинални примерак највеће српске реликвије “Мирослављевог јеванђеља” - “где ће се чувати у засебној витрини и бити изложено на приказ публици”.

Највећа збирка у југоисточној Европи

Веома свестран, кнез Павле је 1936. године био покровитељ прославе осамдесете годишњице живота највећег српског ума Николе Тесле. У 1937. години Музеј кнеза Павла добија на поклон слику “A seated lady”, чији је аутор чувени руски сликар Савељ Сорин који је тада живео у Њујорку. У овом музеју приређују се изложбе “Италијански портрет кроз векове”, “Француско сликарство 19. века” и друге, а одаје Музеја кнеза Павла (данас зграде Председништва Србије) красила су и дела уметника попут Едгара Дега, Реноара, Гогена, Ван Гога, Анри Матиса, Клода Монеа и других. Са угледом значајног културног посленика и образованог човека, почетком маја 1937. године кнез Павле је промовисан у почасног доктора Оксфордског универзитета. Промоција је обављена на врло свечан начин, по свим традиционалним правилима ове школе, и то дан уочи инаугурисања енглеског краља Ђорџа VI, где је Павле као краљевски намесник Југославије узео видног учешћа.

Миладин Милошевић говори на отварању изложбе у Ужицу

Музеј кнеза Павла је пре Другог светског рата био једно од најлепших и највреднијих културних обележја Београда, са највећом збирком у југоисточној Европи. Желећи да то овековечи, народни музеј у Београду је прошле године објавио и монографију “Музеј кнеза Павла”, коју је радило осам аутора. Како стоји у тој веома вредној књизи, Музеј кнеза Павла је као једна од најзначајнијих муђуратних институција у Србији значајно утицао на модернизацију и европеизацију Београда, и помогао његов излазак на европску културну сцену. Тачније, музеј је припадао заједници најактивнијих и најмодернијих установа те врсте у Европи и свету, “као значајан сведок да наша земља припада европској заједници уређених и културно потврђених држава”.

На промоцији монографије “Музеј кнеза Павла”, одржаној 1. децембра 2009. године у Београду, ваља тиме закључити, редитељ и драмски писац Горан Марковић, саветник актуелног министра културе у Влади Србије, покренуо је иницијативу да се Музеј кнеза Павла обнови. Што је најзначајније, он није био усамљен у тој уистину доброј идеји.

Светислав ТИЈАНИЋ

КРАТКА ПРИЧА

ЗНАК

Никакава даљина ни опасност није ме могла спријечити да одем.

Ушла сам у њедра Крајине. Сад се враћам.

Претичу се натољене мисли. Затварам очи да се заштитим. Сад су још брже. Јуре кроз рукаве утисака.

Она хода по мом дворишту - ја по туђем.

Она ме гледа - ја се не бојим.

Она ми пријети - ја се смијем.

Она птичица пјева, на грму испод гробља, Рацову пјесму - ја плачем поред старог крста без слова и бројки.

Бојим се да ли је ту. Можда су и њега однијели у своје гробље као неке наше.

Провјеравам. Поред крста, сакривена, само мени знана, ракијска чашица. Знак. Ту је. Добро је! Преливам хумку домаћом ракијом у знаку крста. Нека пије земља, данас су Задушнице!

Оно мало људи што је дошло оде. Отјера их вјетар. Пири. Не да свијећама да горе.

Ја сама на гробљу. Не бојим се. Па зато сам дошла. Нека ме! Ти ме штитиш!

Опет мисли.

Ја у кући - он на вратима. Већи од врата! Откуд ми осмијех и тапшање по рамену?

Питам га како се снашао у мојој кући. Он збуњен. Ћути. И она ћути.

Ја излазим из куће - и она за мном. Већ трчим- закаснићу. Пет до петнаест! Она довикује да немају гдје.

На Шкакића брду застајем. Борим се за дах. Путем Авноја промиче мој аутобус. Спаšавам срце. Стишћем. Лупа као звоно! Само да издржим!

Не брине ме што је аутобус прошао. Као да нема везе са мном. Спаšавам срце!

Дишем дубоко с погледом на Осјеченицу.

Добро је ... већ могу да дишем. И ходам. Не мислим како ћу се вратити у Бањалуку. Као да нема везе са мном. Само идем. Морам на одредиште, иако сам закаснила.

Спуштам се низ нагиб пута. Сад сам на бившем пункту - Рацовом.

Испред мене аутобус! Стоји. Поправљају лијеви предњи точак. Трепћем. Да није привиђење? Чак се и шалим уз осмијех: "Је ли то, ви, мене чекате?"

"Не, госпођо, упао нам камнечић у гуму. Морали смо стати. Сметало за возњу."

Мој анђео! Данас је радио прековремено. Баш сам га намучила. Сад ћу се смирити. Живјећу од овог дана. Ко зна кад ћу опет доћи?

Ушла сам у њедра Крајине. Три године послје оног. Сад се враћам.

Драгица Грбић Драга

(Трећа награда на конкурс Књижевног клуба "Иво Андрић" из Земуна)

НАШЕ СУДБИНЕ

"Бијела куга" затвара сеоске школе око Рогатице

ПОСЉЕДЊИ ШКОЛАРЦИ
У ПОДГАЈУ

Сеоска одјељења Основне школе „Свети Сава“ у Рогатици из године у годину све су празнија. Већ другу школску годину због недостатка ученика затворено је одјељење у Сјеверску, а ове године четворо посљедњих школараца иде у подручно одјељење у Подгају. Са престанком рада овог одјељења окончаће се преко 80 година од отварања школе у Подгају која је имала не само образовно-васпитну, него и културну, друштвено-политичку и сваку другу улогу у овом дијелу гучевског краја и општине Рогатица.

Оно што је занимљиво задњи уџа у Подгају биће млада учитељица Стана Чобовић-Симић, која је била посљедња учитељица и у школи Сјеверско у којој се већ другу школску годину не чује жагор дјеце и школско звоно.

- Мени је жао и помало криво што ми се ово дешава. Радим тек пет година а замном се затварају врата друге школе. Моји ученици, овдје у Подгају, Саша Сорак, Жана Станишић, Дајана Ђаћић и Лука Планинчић су за сеоске прилике у завршном петом разреду. Њих четворо и ја смо цијело одјељење и школа и радимо као да нас је пун разред. Ја се трудим да им пружим што више, јер сваком од њих могу да посветим довољно пажње и максималну помоћ. Радећи са њима увјерила сам се да је лакше радити са оваквим, него са комбинованим одјељењем каквих је највише у сеоским школама, прича учитељица Стана.

Од ово „мојих“ четворо дјеце, наставља причу млада учитељица, ни једно није из села у коме се школа налази. Троје их долази из сусједног Гучева и једно из Гуждеља. У тим и осталим селима која гравитирају нашој школи има још неколико основаца, али они иду у централну школу у Рогатици. Родитељи ради посла и других обавеза користе свој одлазак у град и са собом возе и дјецу.

Али, можда, то није и једини разлог што сви они који могу шаљу дјецу у Рогатицу. Школа у Подгају и не нуди много оним који сједе у њеној учионици. Табла стара, на зиду пожутјела карта бивше нам земље, у хошку стара рачунаљка и фали много што-шта другог што нуде учионице и кабинети у централној школи.

Сретен МИТРОВИЋ

ДОМАР

Са престанком рада школе у Подгају без посла ће остати и домар Милован Обрадовић. Он рече да ове послове обавља шест година. Наслијдио је оца Жарка који је пензију зарадио као домар радећи у школи преко 25 година.

- Ружан је осјећај кад знаш да иде дан кад ћеш ни крив ни дужан остати без посла и тражити други. Колико смо брзо губили ученике најбоље се види по томе да их је 2004. било 18 у пет разреда, а сада свега четворо у једном завршном, казује Обрадовић.

РЕПОРТАЖНИ ЗАПИС

Ниш - Ђеле-кула споменик који опомиње

ЧЕГАРСКИ НЕПРЕБОЛНИ БОЛ

Смирај дана поред Габровачке ријеке, поред круга војне касарне у Нишу. Мирују и столетни платани и крошње кестенова. Преко дрвеног мостића на умиреној ријечици, тихо, прлазе ријетки туристи. Само педесетак метара даље, широким булеваром а некад цариградским друмом тутње аутомобили.

Ђеле кула – детаљ

У Ђеле кулу се улази баш са те стране гдје хучи цивилизација. Сусрет са очекиваним, годинама слушаним, прочитаним и начитаним је изузетан.

“Овдје улазим као да ходим по по замрзнутој води. Плашим се бата мојих корака”, каже један посјетилац док брише марамицом зној са чела.

У полутами капеле, у чијем се центру налази четвртаста камена грађевина, са њених посивјелих, исплаканих и искрзаних зидова, из празнине лобања као да нас гледају очи мртвих ратника. Они који су ушли у ову омалену грађевину застају, гледају, крсте се, шапућу молитву или нијемо стоје загледани кроз некада горда чела српских устаника.

Саша Ђокић је дошао у Ниш из Цириха код родбине и истог дана стигао до Ђеле куле.

“Читао сам о овом споменику поремећеног људског ума али хартија не преноси осјећања. Ово је дирљиво а посебно кад себе натјерамо да се вратимо 201 годину уназад и замислимо како је ова грађевина од свјеже одсјечених људских глава тада изледала”, каже Саша.

“И ово је дио српске историје. Ово је прича о јунаштву српских војвода и устаника, слика монструозности побједника битке на Чегру који Србима није могао опростити што су часно бранили своја огњишта”, каже Миља Панић из Ниша.

Историја говори да је, послвије боја, на узвишењу Чегар код Ниша, командант турске војске Куршид Ахмед-паша, љут због великог броја изгинулих војника, наредио да се изгинулим српским војницима одсјеку главе. За сваку је плаћао 25 гроша и оне су у току ноћи у корпама на коњима допремљене у нишку тврђаву. Турске старјешине су по граду покупиле ћурчије / кожаре/ и натјерале их да одеру главе, онда су их напунили памуком и паша их шаље султану у Цриград као знак велике побједе.

“Паша је наредио да се од лобања сазида кула и то поред главног цариградског друма како би на тај начин застрашио побуњене Србе и у њима убио сваку жељу за устанком”, каже кустос Ђеле куле Предраг Павловић.

Ђеле кула је првобитно била четвртаста камена грађевина висока 4,5 метара. Турци су у њене зидове у 14 паралелних редова уградили по 16 или 17 лобања. Подаци говоре да се ова необичана грађевина састојала од 925 српских глава.

Данас се у кули налази 58 лобања.

О томе шта је било са просталим лобањама говори Предраг Павловић.

“Кула је зидана на брзину да би се што брже постигао њен ефекат застрашивања на рају. Свјеже лобање и главе су утискиване у малтер куле. Послије њеног завршетка родбина је долазила, препознавала главе својих најмилијих, односила их и достојанствено сахрањивала. Овај објекат је све до 1878. године био под ведрим небом тако да се велики дио лобања истрошио,” каже Павловић.

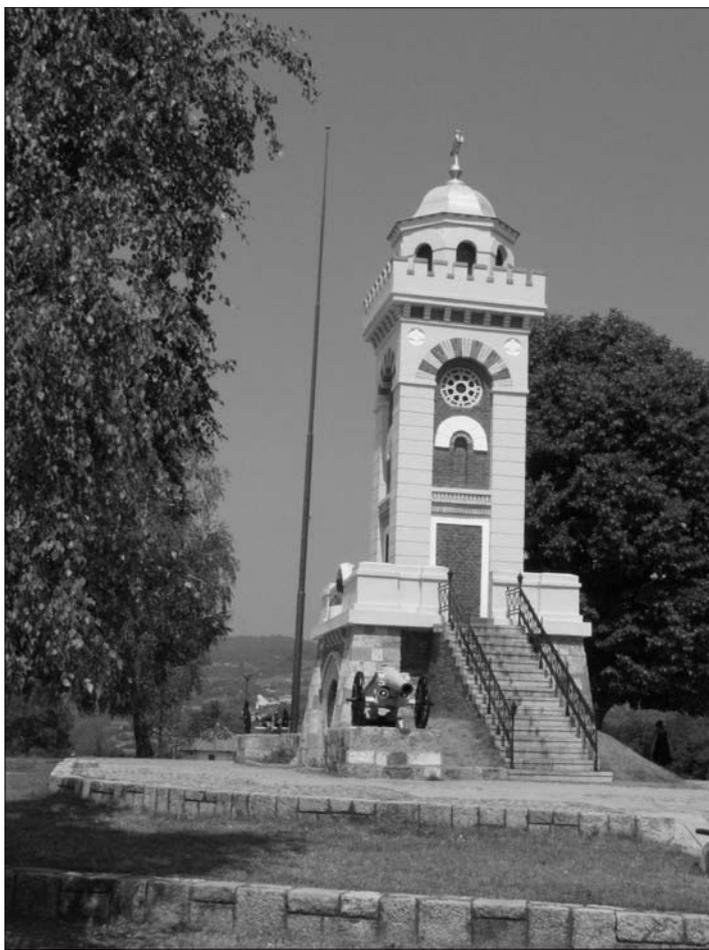
Полутаму споменика разбијају зраци сунца које, кроз стаклену куполу пада на лобање српских бораца за слободу. Читав сноп свјетлости обасјава једну од њих, посебно одвојену заштићену прозирним стаклом.

“То је лобања ресавског војводе Стевана Синђелића који је храбро погинуо на Чегру. Турци су,

послије боја, одсекли његову главу и дио веза са бијеле кошуље. Глава је била постављена на врху куле. Да не би била уништена народ је годинама чувао на скровитом мјесту. Кад је сазидана капела постављена је на ово постоље”, прича Павловић.

Народ вјерује да се из Синђелићеве лобање осјети мирис тамјана. Кажу да се оном, ко се примакне стакленој кугли, причини да она зрачи необјашњивим и чудним мирисом који умирује душу.

За два вијека на хиљаде људи са страхом, поштовањем, знатижељом или случајно ушло је под сводове куполе ћеле куле, споменика људске бруталности и свирепости. Грађена да народу утјера страх у кости временом је постала симбол српске жеље за слободом.

Кула на Чегру

До Ћеле куле је средином 19. вијека свратио и француски књижевник и политичар Алфонс де Ламартин. Записано је да очима није могао да вјерује шта је видио. Био је дубоко потресен и у своју биљезницу је записао да “на неким главама на вјетру још лепрша коса као лишај и маховина”.

“Нека Срби сачувају овај споменик! Он ће научити њихову дјецу шта вреди независност једног народа, показујући им по какву су их цијену платили њихови очеви”, записао је ла Мартин.

Овај натпис на француском и српском језику постављен је на полуоблом зиду капеле.

Ћеле кула је удаљена од брда Чегар само два-три километра. На узвисини са које пуца поглед на град Ниш на мјесту гдје се 31. маја 1809. године одиграла битка између српских устаника и турске војске стамено стоји споменик.

Изграђен је на костима око 3.000 српских ратника којима је командовао ресавски војвода Стеван Синђелић.

“Бој се водио читав дан. Турци су нападали у таласима. Пораз је проузрокован и сукобом међу српским старјешинама, па Синђелић није добио помоћ из сусједних шанчева. То потврђује и летопис на маргини књиге “Пентикостар”. “На Чегар српска војска погину, старјешине се скараше и војску издадоше”. Синђелић је тада извео херојски подвиг, пуцњем у барутану дигао је у ваздух читав шанац, уништивши и бројне Турке”.

Нишлије су поносне на свог војводу Синђелића, који је опјеван у низу народних пјесама. Један од Нишлија добровољно се пријавио да буде чувар спомен-костурнице чегарским јунацима и једном од најзначајнијих споменика из првог српског устанка споменика. Шездесетпетогодишњи Селомир Марковић 23 године чува споменик на Чегру. Без динара. Посјетиоце дочекује по старом српском обичају - погачом, сољу и ракијом.

“Сваки дан дочекујем госте, ђачке екскурзије, домаће и стране делегације, појединце из свих српских крајева. Сви остају очарани оним што виде”, каже Селомир.

Бесједу о Синђелићу увијек почиње ријечима “И мртви говоре - то ћути камење. А ја, слушао сам врисак с мутне Дрине, чуо сам јаук Херцеговине, од Ниша, Скадра и Призрена града, како ми српско племе страда..”

А Селомир надахнуто, са сузама у очима прича о Синђелићевом јунаштву. О томе како се није хтио повући са Чегра пред силном турском војском, како је поручио својим борцима да ко жели може напустити бој, како није желио пасти Турцима жив у руке и како је знао “Србина заклети како треба за слободу мрети..”

Бабовић, који је изузетан познавалац догађаја из првог српског устанка, а посебно битке на Чегру, написао је и књигу “Чегарски бол”.

Рогоје ТАСИЋ

Саборовања на Равној Романији

ТЕБИ ГОРО РОМАНИЈО

Сабор на Равној Романији одржава се 11. августа, јер је тог датума 2002. године освештан манастирски храм светог великомученика Георгија на Равној Романији код Сокоца. У порти цркве налази се капела посвећена светом Петру Зимоњићу, а зидови манастирског храма обложени су спомен-плочама на којима су исписана имена 4 000 погинулих српских бораца, највећим дијелом припадника Сарајевско-романијског корпуса Војске Републике Српске. На Сабору 11. августа 2010. године његово високопреосвештенство митрополит дабробосански Николај служио је свету архијерејску литургију у манастиру Светог великомученика Георгија на Равној Романији, поводом Дана овог манастира.

Послије литургије, дариване су иконе и барјаци, а затим је литија, са барјацима на челу, обишла око храма. Митрополит Николај поручио је вјерницима да је мир врлина која своје станиште прво налази у човјеку, његовој души и срцу и да у сваком мјесту гдје се људи окупљају треба да владају међусобни јеванђељски односи и да сви треба да буду сложни.

На свечаности су говорили предсједник Скупштине града Источно Сарајево Дарко Бабаљ и народни посланик Сњежана Божић. “Поносан сам на своју генерацију, своје саборце и пријатеље што нисмо дозволили непријатељима и даље не дозвољавамо погнуте главе да нас погнаве и послије се лицемјерно извињавају и пристају да нас канонизују”, истакао је Бабаљ.

Заменик градоначелника Источног Сарајева, Драган Цвијетић рече да је Храм светог великомученика Георгија на Равној Романији изграђен да би се народ са подручја сарајевско - романијске регије окупљао и чувао културну и духовну баштину ових крајева.

На сабору под називом “Теби горо Романијо” наступиле су мушке и женске изворне групе са подручја сарајевско-романијске регије, а концертном пјевачке етно групе “Василиса” из Београда отворене су 13. Госпојинске вечери културе.

Дабар-инфо

Женски манастир у Озерковићима

ТРАДИЦИОНАЛНИ СКУП ХАЦИЈА РС И СРБИЈЕ

Његово високопреосвештенство митрополит дабробосански господин Николај је у недјељу, 24. октобра 2010. године, служио Свету архијерејску литургију у манастиру Свете Тројице у Озерковићима, код Сокоца, поводом празновања Иконе Пресвете Богородице Јерусалимске, чија се копија налази у манастирском храму.

Владика Николају саслуживала су четири свештеника и два ђакон Митрополије дабробосанске.

Прије литургије високопреосвећени Николај је освештао нови иконостас и иконе.

Послије литургије прочитан је Акатист Пресветој Богородици Јерусалимској и обављен славски обред, јер је овај празник слава и саборни дан хаџија из Републике Српске и Србије.

Митрополит Николај је у пригодној бесједи говорио о Пресветој Богородици и њеној чудотворној икони јерусалимској.

Господин Николај је истакао да се сваке године на овај празник требају да окупе они који су ишли на поклоничко путовање у Свету земљу и помоле се пред иконом Пресвете Богородице јерусалимске и на тај начин симболично обнове свој хаџилук.

„Ви сте пред светињама стајали и поклањали се и отуда сте се са великим задовољством враћали у своја мјеста пребивалишта. Био сам пет пута у Светој земљи и тамо сам доживио оно што сте и ви доживјели. То је нешто што остаје стално у нама и ми, када би хтјели да будемо ослобођени од тога, не можемо, јер је Господ тај који нас овјеччава овим светињама“ - истакао је митрополит Николај.

Владика Николај истакао је да се на овај дан сви сјећамо поклоничких путовања у Свету земљу и свети град Јерусалим.

Вископреосвећени је изразио наду да ће коначно, који се гради у порти манастирског храма, метоха манастира Добруна код Вишеграда, ускоро да буде потпуно завршен, нагласивши да је до сада урађено осам соба, или 80 одсто радова.

Манастир Свете Тројице у Озерковићима је женски манастир и у њему је од одскора свој монашки живот почела монахиња Јустина.

У храму у Озерковићима се традиционално, од 2005. године, посљедње недјеље у октобру, одржава сабор хаџија из РС и Србије.

Манастир се налази на тремећи општина Пале, Сокоцац и Рогатица.

Дабар-инфо

Изградња Светосавског храма у Фочи

НА ПРОЉЕЋЕ ЈОШ ИНТЕНЗИВНИЈИ ЗАВРШНИ РАДОВИ

Радови на изградњи Светосавског храма у Фочи теку по плану, тако да су чувени мајстори из радионице Драгоја Хрваћанина из Приједора, покрили припрате, крстионице и параклисе бакарним кровом.

Упоредо са овим радовима монтирно је и постоље велике куполе, бетонирани су крстасти сводови у крововима, а преостали дио крова је заштићен од падавина.

За све ове и бројне преостале радове потребна су значајна финансијска средства. По ријечима предсједника Грађевинског одбора храма, јереја Ненада Тупеше, само за бакрени кров је потребно преко 200.000 марака, док је за комплетно прекривање храма потребно знатно више финансијских средстава.

Темељи овог највећег православног храма у БиХ, а трећег на просторима бивше Југославије иза Светосавског храма у Београду и храма Христа Спаситеља у Подгорици, освјештани су 14. октобра 2006. године, а 3. октобра 2009. године освјештана су и звона, која су тешка од 50 до 800 килограма, укупне вриједности 120.000 марака.

Светосавски храм у Фочи без сумње ће бити велика и изузетно вриједна грађевина, чији се зидови облажу сигом, односно седром из околине Косјерића, којом је грађена и црква Грачаница. Истовремено, специјалне камене вијенце ради манастирска фирма из Острога, код Никшића.

Главни пројектант фочанског Светосавског храма је познати протомајстор др Предраг Ристић из Београда.

Дужина храма је 46,97 метара, ширина 30,22 метра, тако да је површина у основи приземља 755 метара квадратних, висина до горње куполе 31,47 метара, а централног кубета са крстовима 34 метра.

Како је најављено, са првим прољећним данима завршни радови на изградњи Светосавског храма у Фочи ће бити још интензивнији.

С. Х.

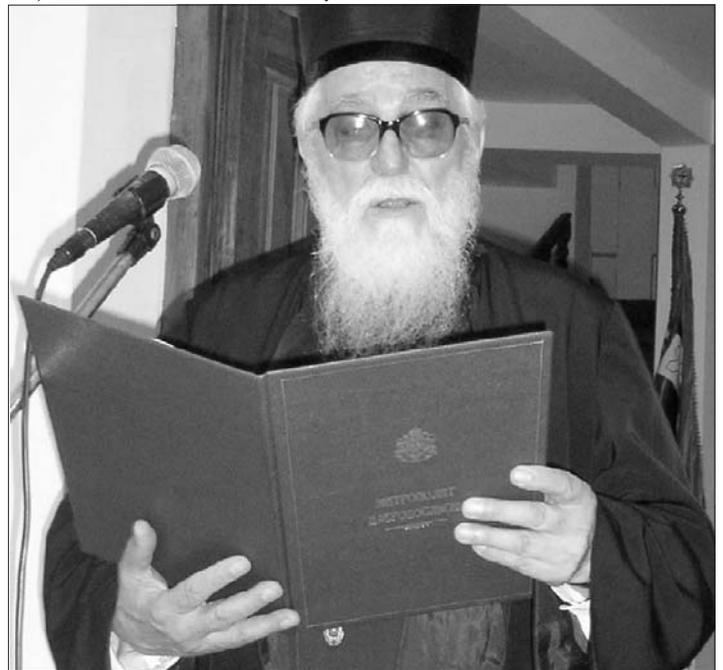
Митрополит дабробосански Николај позвао на прикупљање помоћи пострадалима од поплава у Новом Горажду

МЕЂУ ПОСТРАДАЛИМА СУ ВЕЋИНОМ ИЗБЈЕГЛИЦЕ

Митрополит дабробосански Николај упутио је средином децембра 2010. године позив свештенству, монаштву и православним вјерницима, као и другим људима добре воље, на подручју Митрополије дабробосанске, да се при свим православним храмовима и црквеним општинама укључе у акцију пружања помоћи становништву Новог Горажда, страдалом у недавним поплавама.

Владика Николај је старјешине свих храмова и предсједнике црквених општина обавезао да у парохијама и црквеним општинама организују прикупљање помоћи у новцу, храни, одјећи, хигијенским средствима и осталим потрепштинама неопходним пострадалом становништву Новог Горажда.

Он је подсетио да је српски православни род увијек красила хуманост и светосавска саборност, посебно указујући да су пострадали у Новом Горажду већином избјеглице, које су већ једном у протеклом рату у БиХ остале без својих домова и већ неколико пута преживјеле страдања, те да их је ова невоља задесила у зиму, у најтежем годишњем добу.

Митрополит Николај је у свом позиву за помоћ посебно нагласио да је међу угроженима велики број дјеце.

Уз подсећање на једну од двије највеће заповијести Господње: "Љуби ближњег свог као самог себе", Николај је изразио наду да ће се тако свештенство, монаштво и православни вјерници Митрополије дабробосанске односити према својим пострадалим сународницима у општини Ново Горажде.

С.Х.

ДОГАЂАЈИ

У Ужицу представљена монографија “Изгубљена ризница манастира Милешева”, аутора Драгише Милосављевића

МИЛЕШЕВА-КОЛИЈЕВКА РЕНЕСАНСНЕ УМЈЕТНОСТИ

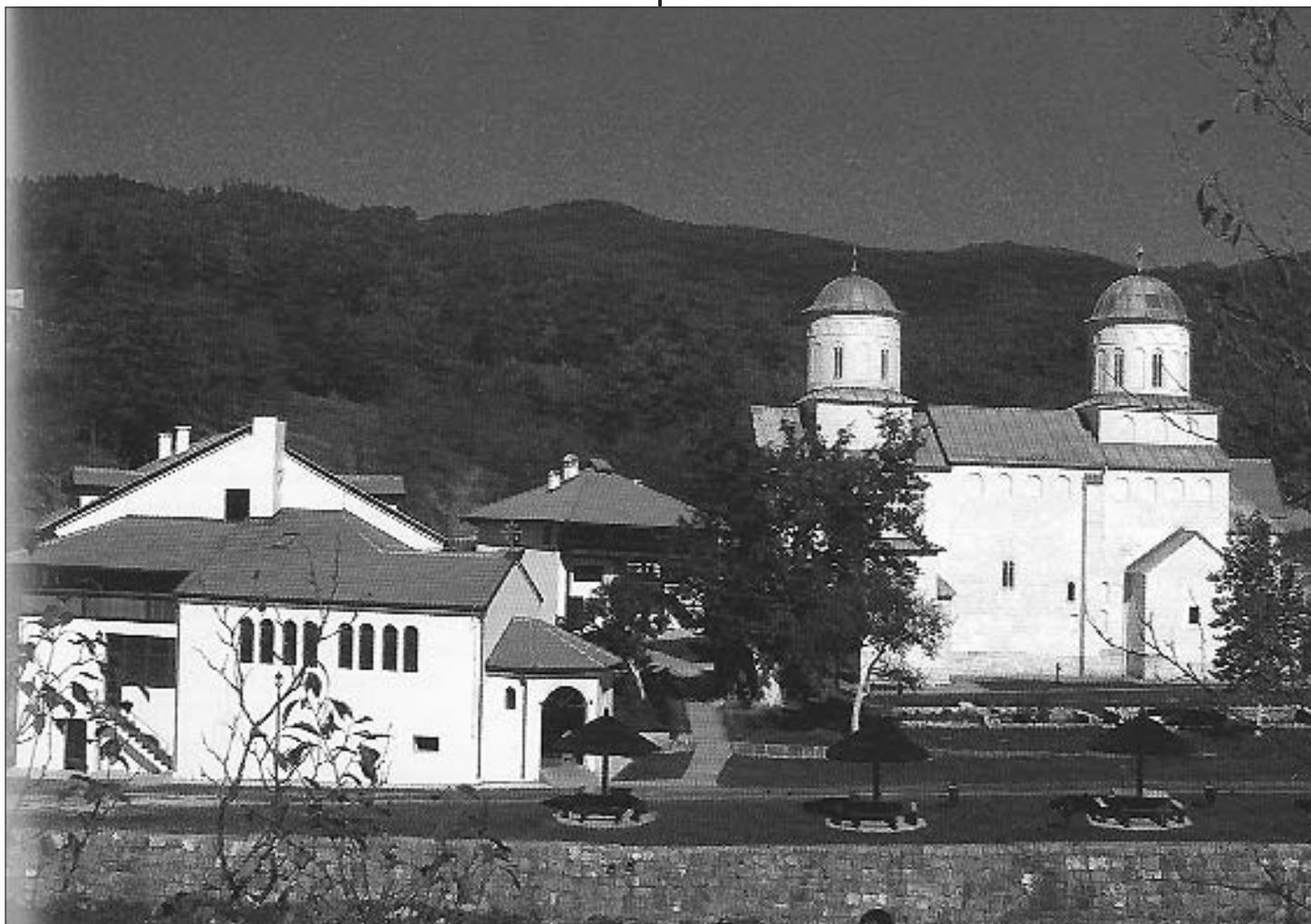
У препуној Сали читалишта Народне библиотеке у Ужицу “Службени гласник” из Београда крајем септембра 2010. године представио капитално издање монографије “Изгубљена ризница манастира Милешева”, аутора Драгише Милосављевића.

На близу 350 страна аутор је описао значај Милешева, коју су хроничари именовали као “Велику лавру”, “Краљевску лавру” и “Велики манастир”, која је имала статус другог српског светилишта, иза Студенице.

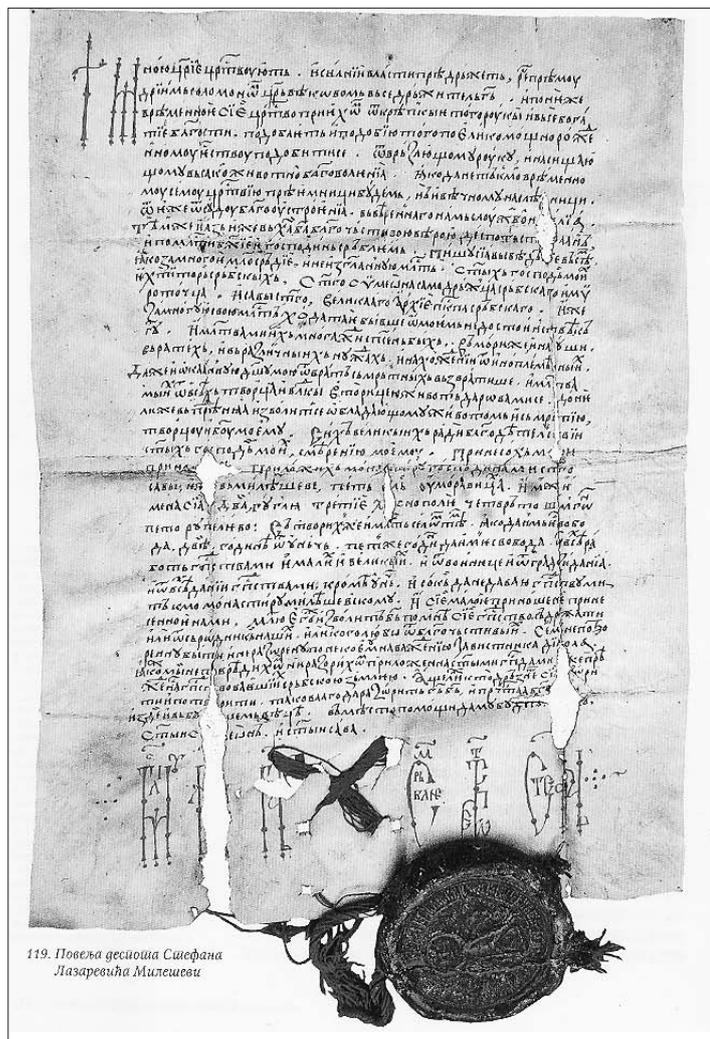
-У најтежим тренуцима Милешева је преузимала улогу духовног и дипломатског центра у коме су доношене судбоносне одлуке. Лоцирана на западном дијелу српске државе, стољећима је била

на важном путу који је спајао Приморје са централним и јужним дијеловима Балкана. Вјековима је имала улогу посредника, у којој су се укруптале, мијешале и сукобљавале обје половине раздвојене Европе, појашњава Милосављевић.

Поуздано је утврђено, каже Милосављевић, да оснивање Милешева пада у вријеме када је Српска црква од Никејског царства и архиепископије добила аутономију крајем друге деценије 13. вијека, што је била епохална дипломатска и државничка побједа првог српског архиепископа Саве Немањића. Претпоставља се да је Милешева основана 1218 или 1219. године, у вријеме када је на српском престолу био Стефан Првовјенчани. Родослови и летописи писани касније по правилу понављају да

Манастир Милешева данас

119. Повеља деспота Стефана Лазаревића Милешеви

Повеља деспота Стефана Лазаревића Милешеви

је Милешеву основао краљ Владислав, и да је у њу положио мошти Светог Саве, пренијете из Трнова у Бугарској.

Доказујући огроман значај ове краљевске лавре, Драгиша Милосављевић наводи и оцјене хроничара по којима је ренесансна умјетност почела од Милешева!

-Француска историчрка умјетности Тања Велманс, аргументовано заступа и брани тезу да је ренесансна умјетност започела управо у Милешеви,

ДЕСЕТ МОНОГРАФСКИХ ДЈЕЛА

Овај познати историчар умјетности, музеолог и публициста из Ужица у последње двије деценије објавио је девет дјела: “Мање познате иконе југозападне Србије”, “Сликарска заоставштина породице Лазовић”, “Стара црква у Ужицу”, “Црква брвнара у Дубу”, “Осаћански неимари”, “Манастир Увац / историја и судбина”, “Сликари Лазовићи и њихово доба”, “Зоограф Андрија Раичевич” и “Средњовјековни град и манастир Добрун”.

знатно раније од времена раних италијанских сликара. Нијемац Волфганг Минцер је оставио писану хронику по повратку из Цариграда кроз 1559. године, у којој изражава изненађење изгледом Милешева, посебно истичући раскошан ковчег Светог Саве, прекривен сребрним и позлаћеним плочицама и велики број сребром окованих икона, појашњава Милосављевић.

Драгиша Милосављевић

Он прецизира да је највећи дио милешевске ризнице, на жалост, неповратно изгубљен.

-Ризница вјековима стварана на моштима и аури првог српског архиепископа разлијета је за само неколико деценија. Ризнички предмети расејани су широм хришћанског свијета, са доказима о милешевском поријеклу, скоро без изгледа да ће икада бити враћени, истиче Милосављевић, не искључујући могућност да је значајни дио скривен и закопан у околини манастира Милешева, сумњајући да су то касније Турци открили и откопали, јер су неки предмети почетком 18. вијека продавани на базарима Сарајева, Новог Пазара и других мјеста.

Ипак, он се нада да се један скривени и закопани дио старе ризнице још увијек налази у околини Милешева.

-Срећом, милешевско братство је добар дио драгоцјености успио склонити у други, безбједнији Савин манастир, у Савину код Херцег Новог, који је постао мјесто ходочашћа, закључује Драгиша Милосављевић.

Збрињавање поплављених у Новом Горажду

МАЛИ МИОДРАГ НА СИГУРНОМ

Поплављени у Новом Горажду, у незапамћеном налету набујале Дрине у ноћи између 1. и 2. децембра 2010. године, практично су остали без домова, ствари, електричних уређаја, одјеће, обуће...

Мали Миодраг Петровић, који је тада напунио тек 27 дана у плавној ноћи остао је и без свог креветића, кога му је купила бака Здравка.

-Након евакуације из монтажне бараке у Борачком насељу једно вријеме смо били код мог брата Милорада, у насељу Устипрача. Након што смо “дошли себи”, уз помоћ општине Ново Горажде, која нам је обећала платити кирију, привремено смо се смјестили у слободном стану куће породице Бјељанић, у насељу Подкамен, одмах ту у федералном Горажду, а бака Здравка је смјештена у Амбуланти Фабрике жице, прича Дарко Петровић.

Његова супруга Рада додаје да им је општина Ново Горажде додатно притекла у помоћ, дарујући малом Миодрагу нови креветац, пелене и најнужнију храну за њиховог мезимца.

-Помогле су нам и чланице Удружења жена Рогаџице, дарујући одјећу за Миодрага, каже Даркова супруга Рада.

Петровићи су до поплаве, која их је помјерила у ново избјеглиштво, живјели у заједничком домаћинству са мајком Здравком, у монтажној кућици Борачког насеља, практично у алтернативном смјештају који су добили као породица погинулог борца, Дарковог оца Миодрага, по коме је његов син добио име.

Петровићи са сином Миодрагом

-Монтажни објекат у коме смо становали толико је оштећен да се у њега не можемо вратити. Зато поздрављамо одлучност Владе Републике Српске и општине Ново Горажде да се купи незавршена зграда у центру општине, у којој очекујемо стан, а ваљда ћемо некако сакупити и нешто ствари, јер су нам готово све уништене, истиче Дарко.

И још нешто, у цијелој овој причи о поплављенима, што њиховој судбини даје још већу тежину, Дарко и његова супруга Рада немају стално запослење!

С. Хелета

Овако је било 2. децембра – кућа Петровића под водом

Општина Вишеград штампала посебан Билтен о изградњи туристичке пруге Вардиште-Вишеград

ЋИРО КАО ТУРИСТИЧКА И РАЗВОЈНА ШАНСА

Четврти број Билтена општине Вишеград, из октобра 2010. године, тематски је везан за изградњу туристичке ускотрачне пруге Вардиште-Вишеград.

На четири колор стране бројним актуелним и старим фотографијама дочарано је вријеме када је ћиро превозио путнике и робу овим крајевима, те најновијим фотографијама његов повратак у Вишеград.

Билтен објављује интервју са начелником општине Вишеград Томиславом Поповићем, те оп-

ширан репортажни запис под насловом “Ћира протутњао долином Рзава”.

Ту су и текстови који подсећају на почетак обнове ускотрачне туристичке пруге према Вишеграду, затим осврт на бројне пројекте које је реализовала општина Вишеград, који су омогућили завршетак пруге, те причу о Реџу Абазу, човјеку који пуних 45 година градио пруге.

Ту је и анкета, те репортажни записи везани за некадашње вријеме и догађаје везане за ћиру - “Воз за једног путника”, “И мозак се заврти на осмици” и “Оче вратила се гарава машина”, те репортажни запис о Мокрогорском ентузијазму и настанку чувене “Шарганске осмице”, кратка прича о “Српском војнику-граничару” и текст о љубитељима старих жељезница Европе” под називом “Парњачом до ћуприје на Дрини”.

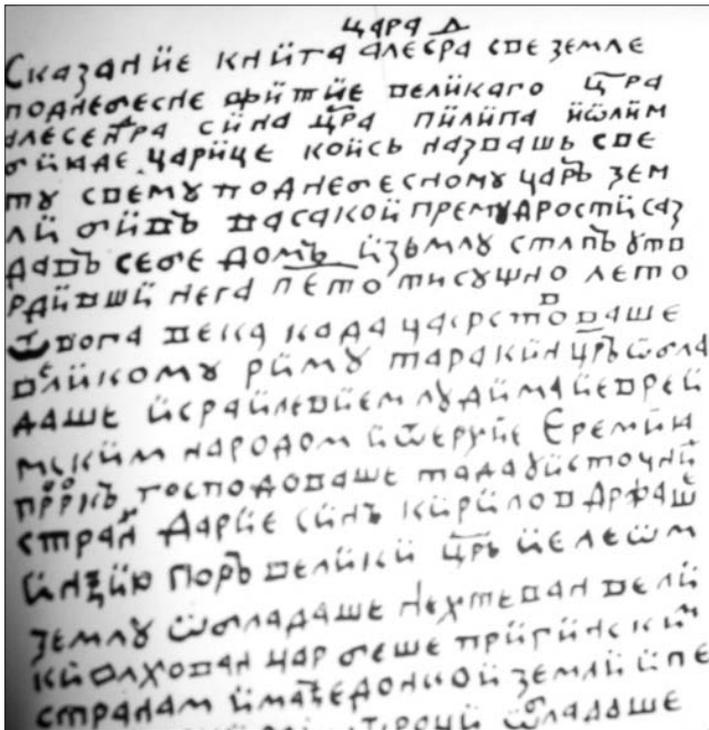
Штампањем специјалног издања Билтена о ћири у општини Вишеград, како наглашавају, су жељели да овјековјече овај догађај и да чињеницама демантују неке злонамјерне и потпуно неаргумензоване написе у појединим медијима у Федерацији БиХ и Србији, у вези овог пројекта.

С.Хелета

ФОЧАНСКА АЛЕКСАНДРИДА

“Књига Александра Македонског”, “Житије и посљедованије” или “Александар велики” најчешћи су наслови романа о Александру Великом, односно Александру Македонском, који је живио од 356. до 323. године прије Христа.

Подсјетимо, био је то један од највећих војсковођа у историји. Син Филипа II и Аристотелов ученик. То је онај војсковођа који је, након што је учврстио власт у Македонији и Грчкој, поразио Персијанце на Гранику и код Иса, освојио Египат, основао Александрију, потукао до ногу персијског краља Дарија, освојио Вавилон, Сузу, Персеполис и продро чак до Индије. Његова освајања отворила су пут грчкој култури на Средњи и Блиски исток, чиме је отпочела ера хеленизације.

Прва страница Александриде

Роман о том великом војсковођи преписиван је, а касније прештампаван, тако да постоји више верзија које се од оригиналног текста често разликују.

Један препис тог романа оригиналан је и по наслову. Зове се “Фочанска Александрида”. Ту књигу пронашао је у Фочи историчар умјетности Здравко Кајмаковић 1958. године. Књига је, пише Здравко Кајмаковић, добро очуван рукопис коме не недостаје ни једна страница.

Укорићена је у дрвене корице обложене кожом, а има укупно 111 листова текста и четири ли-

ста записа, са читуљом познате, старе фочанске породице Соколовић. (На крају књиге је басна о постанку гамади, односно инсеката.).

Кајмаковић је прецизирао и навео податак да су листови формата 11,4 са 16,5 сантиметара, да текста има 20 редова. Писан је црним мастилом и пером, не много исписаним рукописом. Писмо је нешто измијењена полукурзивна босанска ћирилица.

На почетку текста наведен је податак да је књига преписана 1754. године, што је релативно касни период за преписивање те књиге, јер је познат само један препис настао касније (Александрида преписана у Сарајеву 1782. године од Сима Ђорђевића).

Да ли је та Александрида преписана у Фочи, да ли је наручена од неког Фочака, или је накнадно донесена у Фочу, Кајмаковић није могао са сигурношћу тврдити. Власник књиге испричао му је да је књига откупљена од Турака који су опљачкали манастир Пиву и да је то урадио његов прадед Тимотије Соколовић, који је рођен 1812. године.

Књига је, како је рекао њен власник, откупљена 1853. године. Међутим, ти подаци се морају узети са резервом, јер у родослову породице Соколовић, који је објављен у књизи, налази се податак да најстарији потомак потиче из 1767. године, па је логично претпоставити да је књига већ тада била у Фочи.

На посљедњој страници књиге налази се текст који је у блиској вези са текстом који је исписан на надгробном споменику у облику крста на старом гробљу изнад цркве у Фочи.

Оба записа се односе на једну личност – на власника фочанске Александриде. Наиме, јеромонах Викентије, игуман манастира Пива, вјероватно је био родом из Фоче. Пред крај живота је напустио положај игумана и вратио се у завичај гдје је провео посљедње године живота. Гроб му се налази на парцели породице Соколовић, што указује да је игуман био из те породице која је дала неколико свештеника. Игуман је, по свему судећи, могао донијети рукопис или је књига за њега писана.

Књига је остала у посједу Соколовића све до почетка двадесетог вијека, када је женском линијом прешла у породицу Сунарић, у којој је половином прошлог вијека и пронађена.

Да су у то вријеме имућнији Срби заиста откупљивали црквене књиге и друге драгоцености које

су Турци опљачкали по српским манастирима, свједочи и податак о томе да се у храму Светог Николе у Фочи и данас налази једно јеванђеље штампано у Москви 1804. године, са Његошевом својеручном посветом манастиру Пиви. Његошева посвета исписана на неколико страница, ријеч по ријеч, гласи: “Милостиви подарок од његовог императорског и царског величанства великог Господара све Русије г.г.г. Николаја Павловића, мене Петру Петровићу, архиепископу и владици Црногорском и Брдском 1835. године в манастир...” (Име манастира је намјерно избрисано).

Јеванђеље на сличном Његошевом посветом налази се и у цркви у Сељанима код Пријепоља.

Да је “Фочанска Александрида” ипак старијег датума потврђује неколико чињеница, међу којима су оне језичке природе, можда, и најувјерљивије.

Наиме, приликом преписивања старих књига, често су се, због прилагођавања језику којим су говорили преписивачи, мијењали поједини изрази, ријечи па и реченице, како би били разумљивији.

“Фочанска Александрида” је преписана са неког старијег текста у коме су неки споредни дијелови сажимани.

Неки појмови су скраћивани тако да текст има и нелогичности па и нејасноћа. Та врста рукописа по историчару умјетности Стојану Новаковићу, настала је у другој половини петнаестог вијека, када је, по свему судећи, настао и рукопис “Фочанске Александриде”.

Посебну вриједност књиге чине записи који су исписани на листовима књиге. Исписани су на празним страницама прије или после текста романа.

На тим страницама исписан је родослов породице Соколовић. “Фочанска Александрида” је, женском линијом, из породице Соколовић, стигла у породицу Сунарић. Књига је и у тој породици брижљиво чувана, све до шездесетих година прошлога вијека. Тада је, предата Земаљском музеју у Сарајеву, гдје јој се губи траг.

Тако кажу старији чланови породице Сунарић, мада поузданијих аргумената за своју претпоставку немају. Њихово сјећање је засновано на причању које су запамтили од својих предака.

Да ли је “Фочанска Александрида” сачувана? У каквом је стању? Да ли се за њу уопште зна?

Питања су на која ваља потражити одговор, јер то заслужује тај стари вриједан рукопис.

Радисав МАШИЋ

(О “Фочанској александриди” опширније се може прочитати у књизи Радисава Машића: “Знамења старе Херцеговине”, Свет књиге, Београд, 2009.)

“НОВА КУЛТУРА”

FACEBOOK

...Онда кад се ухватиш да читаш књиге и памтиш мудре цитате да би их подијелио са неким... Кад уочиш да сваки јединствен, племенити стих који нађеш прослијеђујеш... Кад не остане ништа што прочиташ а да је оставило утисак на тебе задржано у теби, додато у само твоју малу ризницу духовног блага... Кад твој Радовић, Нушић, Селимовић, Памук, Булгаков, Јесењин, и остали нису више твоји тајни помоћници у достизању мудрости ... кад схватиш да си самовољно разоткрио тиху мрежу својих савјетника са пожутјелих страница и окренуо наизврат оно што се деценијама ткало, таложило тако да се сад сви чворићи, преспоји, истањени дијелови виде јасно као дан...

Онда кад се ухватиш да немаш осјећај да си нешто видио ако то ниси објавио, кад су твоја лична импресија и осјећај сасвим изгубили на важности... Кад призор срне која протрчава изнад куће, врапца на пробехаралој шљиви није вриједан ако си га само ти видио, кад ти ни Микеланђелов Мојсије није тако импресиван ни савршен колико те грије помисао да ћеш одраз у свом оку показати...

Онда кад насмијано лице твоје дружине није само себу сврха, врхунац... кад Савски кеј у предвечерје више није разлог да у себи викнеш “хвала ти Господе на сваком Твом дару!” него неуморно шкљоцаш умјесто тога...

Онда кад свака пјесма коју волиш није извор радости ако је слушаеш сам, кад није благодат да је појачаш на најгласније и пловиш царством повисилица, снизивица, молова и да урониш у све откривене и скривене поруке умјетника... Онда кад и најтајнији стих који те погодио, пронашао, пустиш да ишчили из тебе, ни он кад не буде задовољан да остане у заклоњеним лагумима душе...

Онда кад не буде више ништа чему годи да остане дубоко у срцу, у унутрашњости бића, без обзира на сву љепоту своју... Кад пословица да највеће благо треба највише чувати потпуно изгуби на значају... кад и љубав, и туга, и радост и брига престану да буду само твоји...

...Тада је вријеме да се избришеш са свих друштвених интернет мрежа... заправо, то је задњи тренутак да престанеш да “кликћеш” за друге и да би показао другима и почнеш да дишеш, волиш, слушаеш, читаш, пишеш, путујеш, љубиш, славиш и духовно се уздигнеш само за себе!

Нећеш изгубити везу са својим пријатељима ради тога. Они који заслужују назив пријатеља од тих 365 колико их имаш наћи ће начин да дођу до тебе. Можда се деси да се чак неко од њих насмије на твој прагу, да неком од њих видиш и очи јер кажу да су оне огледало душе... Или ће барем бити све дотле док то не постане “статус” на Фејсбуку!

Јејица Радовна

НАША ДИЈАСПОРА

Нова акција Српско-канадског друштва „Стефан Вукчић Косача“ из Кичинера у Канади

ПРИЛОЗИ ЗА СПОМЕН МУЗЕЈ “У СЛАВУ ЋИРИЛИЧНЕ КЊИГЕ” У ДОЊОЈ СОПОТНИЦИ

Како су књиге неунуштивне, оне најбоље свједоче о једном народу, његовој култури, традицији, језику и писму, и оне су најбољи чувари идентитета сваког народа, па тако и српског. То је сиже бесједе владике Георгија, епископа Епархије канадске при Српској православној цркви, коју је изговорио на недавној културној манифестацији „У славу ћириличне књиге“, одржаној у сали при цркви Свете тројице у Канадском граду Кичинеру.

Графику ћириличних слова предсједнику друштва Ранку Ракановићу поклатио је књижевник Миле Медић

Организатор ове културне манифестације било је Српско-канадско друштво „Херцег Стефан Вукчић Косача“, које највећим дијелом окупа иселене Србе из претрадног Горажда.

Овогодишња манифестација „У славу ћириличне књиге“ значила је и почетак велике акције - изградње спомен-музеја прве ћириличне књиге поред цркве Светог Ђорђа у Доњој Сопотници код Новог Горажда.

Поздрављајући присутне, председник друштва Ранко Ракановић, подсјетио је да су у цркви Светог Ђорђа у Доњој Сопотници, од 1519. до 1523. годи-

Знак да постојимо

“Све док се на овим просторима говори наша ријеч и пише наша ћирилица, до тада и ми постојимо”, написала је у поздравном писму Ивана Стефановић, вицеконзул у Генералном конзулату Републике Србије у Торонту, које је прочитано на овој манифестацији.

“Хвала вам на вољи и несебичном труду који улажете како би наш језик живео и овде, хиљадама километара од Србије”, додала је Стефановићева.

не, у првој ћириличној штампарији на тлу данашње Босне и Херцеговине, одштампане су три књиге: „Псалтир“, „Службеник“ и „Молитвеник“.

Прошле година, напорима многих људи из области културе из Републике Српске и Републике Србије, али и уз финансијску помоћ нашег друштва „Херцег Стефан Вукчић Косача“, свјетло дана угледало је репринт издање ових књига. Један комплет поклонили смо владици Георгију, који је увијек био са нама у свим нашим акцијама, други смо поклонили новоотвореној библиотеци при манастиру Светог преображења Господњег у Милтону, а ускоро ћемо један комплет поклонити и националној библиотеци Канаде у Отави, рекао је Ракановић, додавши да ће ове књиге на најбољи начин свједочити о Србима и њиховој вјековној ћирилици, која је најпрепознатљивији симбол српске националне свијести.

С посебним освртом на ћирилично писмо говорили су и књижевник из Београда Миле Медић, као и предсједник Српске народне одбране у Канади Миодраг Дангубић.

У далеком Кичинеру је успјешно почела велика акција на сакупљању намјењеног за изградњу спомен-музеја прве ћириличне књиге у Доњој Сопотници код Новог Горажда. Овај пројекат који се планира дуже вријеме, када буде завршен, не само да ће свједочити о једном великом историјском тренутку него ће, како је речено на манифестацији у Кичинеру, бити и замајак старог краја.

С.Х.

Братимљење са Озренцима

У Кичинеру је потекла иницијатива да се друштво „Херцег Стефан Вукчић Косача“ братими са Удружењем Озренаца из Хамилтона, јер их веже заједничка нит са завичајем, који непрекидно помажу.

Надам се да ћемо на нашој фебруарској забави у Хамилтону направити конкретне кораке о братимљењу и да ћемо убудуће заједничким снагама још више помагати завичај, који никада не смијемо заборавити, рекао је Радомир Недић, предсједник Удружења Озренаца у Хамилтону.

РЕПОРТАЖНИ ЗАПИС

Вишеградска невјеста из Јужне Африке

ЏЕЈД-ЈОВАНА

Вишеграђанин Саво Хелета је последије бијега из муслиманског Горажда 1994. године и завршетка средње школе у Вишеграду, доспио у Америку, гдје је завршио колеџ. У Порт Елизабету, на самом југу Јужне Африке, недавно је магистрирао, али и упознао дјевојку Џејд - љубав свог живота, која му је помогла да заборави ратне страхоте.

“Људи, јесте ли чули да се Саво Хелета, вјенчао у Добрунском манастиру. Оженио је неку дјевојку из Јужне Африке, права љепотица”, још увијек шапућу на сваком кораку Вишеграђани. Саво је, иначе, из породице Хелета, која се 2002. године настанила у њиховом граду.

Наочит момак, Саво је као тринаестогодишњак, под окриљем ноћи, заједно са родитељима-оцем Славком, мајком Горданом и сестром Сањом, 21. априла ратне 1994. године, таласима набујале Дрине побјегао из муслиманског Горажда. Преламајући животни пут до Јужне Африке, оженио је 16. октобра 2010. године, у Добруну код Вишеграда, љубав свог живота.

Свадбено вјенчање Сава Хелете и Џејд Петерсон је обављено у Добрунском манастиру, у кругу најближих.

Поред Сава Џејд је напречац завољела Вишеград и његове становнике. Тако је већ на српском научила да каже “мама и тата” и “добродошли”.

Свиђа јој се и српска музика, Добрунски манастир и стара ћуприја на Дрини, а вели да ништа не би имала против да стално живи у Вишеграду.

-Моја Џејд је претходно, на крштењу у манастиру светог Николе у Добрунској Ријеци, добила крштено име Јована, које јој, морам признати, одлично пристаје,

каже Саво, и напомиње да је ово био њихов трећи по реду долазак у Вишеград.

Сава и Џејд-Јовану је вјенчао Архимандрит Јован Гардовић из манастира Добрунска Ријека, иначе духовник манастира Добрун, а свадбеном слављу, сазнајемо, присуствовало је и петоро Савових колега са колеџа у Америци. Саво је на име, у Минесоти, уз помоћ фондације породице Вален, 2006. године дипломирао на општој историји и менаџменту. Од 2007. године је на постдипломским студијама универзитета “Нелсон Мендела” у Порт Елизабету, гдје је упознао и заволео Џејд, која је по занимању медицинска сестра.

-Морам признати да ми је она највише помогла да заборавим ратне страхоте, које сам као дијете, осјетио на својој кожи у муслиманском логору, у Горажду. То су биле ноћне море, али сам их уз помоћ љубави побједио, истиче Саво.

Ратну прошлост је, вели, спаковао међу корице своје књиге “Није било вријеме да умрем” коју је на енглеском језику објавио у Америци. Нада се да ће ускоро, ова његова, сасвим обична људска прича о страдању и преживљавању за вријеме рата у Горажду и Босни, о злим људима, али и о онима што се познају по доброту, ускоро наћи и српског издавача.

Саво и Јована Хелета су се након свадбеног славља и краћег одмора вратили назад у Јужну Африку. Јовану су чекали послови у једној приватној клиници, а Саво припрема докторат, у коме обрађује послератне прилике и развој у БиХ, Руанди, Сомалији и Судану.

Упоредо са докторатом, ради и на програму успоставе цивилне власти у Јужном Судану, јер важи за једног од најбољих познавалаца прилика у овој Афричкој земљи.

Драго ТО ДОРОВИЋ

АРХИТЕКТУРА

Изложба макета и идејних рјешења будуће управне зграде “Хидроелектране на Дрини” побудила велики интерес архитектонске стручне јавности

ПОШТИВАЊЕ СТРУКЕ И ПРОЦЕДУРА

Поступајући по строгим критеријима УНЕСКО-а пуне двије године је трајала процедура планирања, расписивања конкурса и одабира најбољих архитектонских рјешења за будућу управну зграду предузећа “Хидроелектране на Дрини”, на Вишеградском Тргу палих бораца, у контактної зони моста Мехмед-паше Соколовића, који се налази на УНЕСКО-вој листи свјетске културне баштине.

Крајем новембра 2010. године је завршена процедура међународног конкурса за најбоље архитектонско рјешење и тим у вези предсједник стручног жирија Милијана Окиљ из Бања Луке је изразила задовољство на великом одзиву од чак 33 рада, од којих добар број из иностранства.

-На крају конкурса имали смо велику изложбу историјама предузећа “Хидроелектране на Дрини” у Вишеграду, на којој су приказана рјешења са макетама. Истичем да је то једна од ријетких и највећих изложби ове врсте у БиХ након рата. Мада због неиспуњења свих критерија предвиђених Бечком конвенцијом нисмо додјелили прву награду, жири је мишљења да име аутора другонаграђеног рада, Бранислава Митровића из Београда, довољно говори да смо направили добар избор, истакла је Окиљева, захваливши се инвеститору,

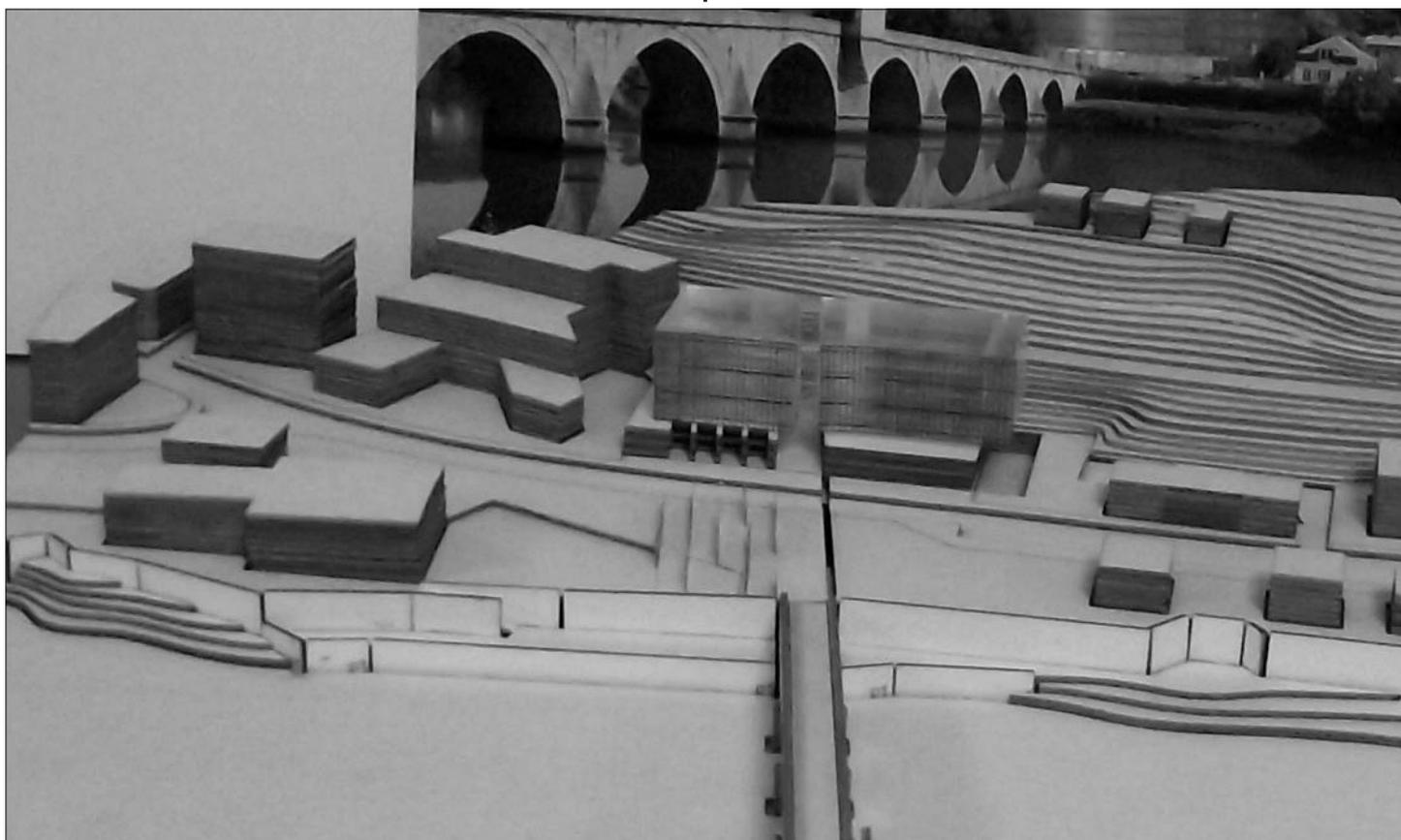
“Хидроелектранама на Дрини”, што су показали изузетну кооперативност и трпљивост, јер је конкурс због специфичних захтјева припреман пуне двије године.

Она је истакла да је реализација овог пројекта за добробит свих грађана Вишеграда, Републике Српске и БиХ.

-Жири сматра да се рад Бранислава Митровића може на најбољи начин дорадити, а да се не угрози првобитна архитектонска замисао. Мислим да се у договору са инвеститором уз одређене дораде и корекције може доћи до траженог рјешења, сматра Милијана Окиљ.

Архитекта Бранислав Митровић из Београда, чији је рад добио другу награду, а стручни жири га предложио за даљу процедуру израде главног пројекта, каже да је при изради овог архитектонског рјешења имао на уму респект према старом вишеградском мосту и његовом неимару.

-Било је прилично тешко кренути, јер та акса од моста убада се у структуру града, који се развио на другој обали Дрине. Покушали смо овим радом начинити један наклон према мосту, да му се поклонимо и да његов траг оставимо на овој згради, каже Митровић.

Он појашњава да су идејна рјешења увијек почетак озбиљнијег посла.

-Надам се да ћу имати прилику да још мало промишљам о овоме простору. Очекујем конструктивну сарадњу са инвеститором како би имали прилику да ово идејно рјешење побољшамо. Све то треба урадити непретенциозно према мосту, уз поштовање онога што смо затекли као грађевинску структуру на овом простору. Дакле, ту је Андрић и његова литература, ту је и традиција и лијеви стари град Вишеград. Надам се да ћемо коначним рјешењем пројекта на неки начин вратити овом граду повјерење које нам указује, поручио је Бранислав Митровић.

Изложба радова, посебно макета са овог конкурса побудила је велики интерес стручне архитектонске јавности. Како је ово једна од највећих послижератних изложби ове врсте у БиХ, па и шире, логично је што су многи за њу заинтересовани.

-Извјесно је да ће ускоро бити приказана у Бањалуци, а постоји интерес да буде приказана и у Сарајеву. У Вишеграду ће бити представљени награђени радови, потврдила је Милијана Окиљ.

Према најавама из предузећа “Хидроелектране на Дрини” након комплетирања потребне пројектне документације први радови на новој управној згради требали би почети средином наредне године.

С. Хелета

*Бранислав Митровић из Београда,
аутор најбољег рада*

У сарадњи са ОЕБС-ом у Вишеграду се реализује новинарска радионица за средњошколце

РАСАДНИК МЛАДИХ НОВИНАРА

У Средњој школи “Иво Андрић” у Вишеграду ОЕБС-ова теренска канцеларија из Фоче, у новембру 2010. године, реализовала је програм новинарске радионице за десет чланова истоимене секције ове школе.

Циљ радионице, која је пратећи садржај пројекта “Медији и комуникације” и “Стратегија комуни-

кација јавности”, коју проводи општина Вишеград у сарадњи са ОЕБС-овом теренском канцеларијом у Фочи, је додатна едукација младих новинара-средњошколаца, који су чланови Редакције школског часописа “Глас средње школе”.

Крајњи резултат новинарске радионице је бесплатно штампање наредног броја поменутог часописа који је тематски и садржајно различит од досадашњих и у коме су највећим дијелом заступљени ауторски текстови младих новинара о разним темама везаним за наставу и ваннаставне активности. И још нешто, на приједлог младих новинара часопис ће се убудуће звати СТАЗЕ.

Координатори новинарске радионице били су новинар Славко Хелета и службеник за односе са јавношћу општине Вишеград Здравко Жужа.

Постојећи школски часопис установљен је 2003. године и првобитно је излазио под називом “Знакови”.

Љ. Муганчић

ЗАПИС

У Бијелој код Вишеграда, на другом сабору братства Тасића крајем августа 2010. године, Митрополит дабробосански Николај освјештао темеље за храм "Нерукотвореног лика Исуса Христа"

ЗАДУЖБИНА ФАМИЛИЈЕ ТАСИЋ

У Бијелој код Вишеграда 29. августа 2010. године је одржан други по реду сабор бројне фамилије Тасић, на коме се окупило преко 400 потомака Тасије Кујунџића (касније Тасић), који је у овај вишеградски крај дошао из Бијеле код Коњица почетком деветнаестог вијека.

Према расположивим подацима већ 1865. године овдје је било 16 породица Тасић, а шездесетиг година прошлога вијека овдје су биле 53 куће, да би се са миграцијом у друге крајеве њихов број смањило на садашњих двадесетак, у којима су већином старачка домаћинства.

-Због тога смо се прошле године одлучили да другог дана послје Велике Госпојине организујемо породични сабор, када смо договорили да овдје градимо цркву, за коју смо већ излили темеље, каже Радоје Тасић, члан старјешинства братства Тасића, расутих широм Републике Српске, Србије, Словеније и других земаља.

Други сабор је био још свечанији јер је Митрополит дабробосански Николај, уз саслужење монаха манастира Добрун и Добрунска ријека и свештеника вишеградске парохије, овдје, у мјесту Чадина бара, освјештао темеље и плочу будућег храма посвећеног Непатвореном лику Исуса Христа.

-Господ је одредио да ово мјесто буде молитвено, мјесто окупљања и вашег сајменог дана, увијек послје Велике госпојине, другог Васкрса у години., нагласио је митрополит Николај у краћем обраћању након освјећења.

-Чврсто смо рјешени да до наредног, трећег сабора, укривимо овај храм и завршимо га, рекао је Радоје Тасић, позвавши бројну фамилију да у њега уграде своју циглу добротинства.

Бесплатно земљиште од шест дулума за градњу овог храма даривали су Милена, Саво, Власта, Мишур и Весна Тасић.

Уз овај храм Тасићи планирају подићи и спомен плочу изгинулим рођацима у балканском рату, српским добровољцима и солунцима из Првог свјетског рата, као и оним који су погинули у Другом свјетском и отаџбинском рату.

На свом другом сабору Тасићи су прихватили приједлог митрополита Николаја да у Бијелу, у будући храм, пренесу земне остатке блаженопочившег Јустина Тасића, игумана манастира Савина и Високи Дечани.

СХЕЛЕТА

ЗАНИМАЊА

Константин Велики на сликовници Рогатичанке Мире Церовић

ИСТОРИЈА ХРИШЋАНСТВА У СЛИЦИ И РИЈЕЧИ

Град и општина на обалама Ракитнице изнедрили су неколико познатих и признатих књижевника и других литерарних стваралаца. Углавном се радило и ради о романописцима, пјесницима, приповједачима, хумористима, драмским писцима, новинарима и, све за одрасле. Дјечијих стваралаца у књижевности Рогатица није имала.

Али, и том “посту” дошао је крај. Рогатичанка по рођењу Мира Церовић-Тасић (1955), која живи у Нишу, пробила је лед и у дјечијем литерарном стваралаштву.

Пишући за дјецу и омладину објавила је драме “Љубичасто-зелени змај”, “Уточиште” и “Врлине и мане”, а ових дана у Нишу, гдје ради као професор и библиотекарка у дјечијем одјељењу Народне библиотеке “Стеван Сремац”, у издавачкој кући “СВЕН” изашла јој је прва, њена, и прва у Србији, сликовница историјског садржаја и библиографског жанра “Константин Велики”.

- Ради се, прича ових дана Мира, која је боравила код родбине у Рогатици, о истинској историјској личности. Флавије Валерије Константин, односно Константин Велики, који је, као што је познато, рођен фебруара 272. године нове ере у Наису, данашњем Нишу. Био је реформатор државне администрације и војске великог Римског царства и први хришћански цар. Познат је и као велики добротвор и ктитор хришћанства, које је до његовог доласка на власт било прогоњена вјера. Он је успоставио и православно хришћанско исповједање - Симбол вјере и лично гарантовао спровођење одлука црквеног сабора у Никеји, 325 године, ради чега је након смрти, 21. маја 337 године, канонизован и заједно са својом мајком, светом царицом Јеленом, слави се као “равноапостолски светитељ” 3. јуна по календару Српске православне цркве.

- Те његове велике заслуге за хришћанство и жеља да својим унуцима, Јовану и Константину, и свој хришћанској дјеци свијета, а у циљу ширења духовне хришћанске културе, додаје она, осим Црвенкапице, Мики Мауса, Душка дугоушка и других, углавном туђих, дјечијих јунака, понудим нешто ново, била је повод да направим ову сликовницу која је рађена на висококвалитетном папиру на 16 страна иконописачком техником са оригиналним илустрацијама у амфорама. Идеја и текст су моји, а ликовна обрада моје кћерке Ане. Заједнички циљ је био допадљивост и едукативна пријемчивост дјечијем уму у вријеме кад дјеца уче вјеронауку и срастају се и са причама и молитвама о светим цару Константину и царици Јелени.

Сретен МИТРОВИЋ

АНА

Са Миром на креирању сликовнице “Константин Велики” радила је и њена кћерка Ана Симић. Није ни чудо, јер је она дипломац Академије Српске православне цркве за умјетност и конзервацију на смјеру фрескопис са конзервацијом зидне слике у Београду са просјечном оцјеном 9,30. Тренутно је апсолвент Богословског факултета у Београду, постдипломац европских студија Универзитета у Нишу, стипендиста Краљевине Норвешке и Аустралијско-новозеландске епархије СПЦ и професор вјеронауке.

МЛАДИ СТРУЧЊАЦИ

Ужичанин Срђан Јовановић једини на простору бивше Југославије стекао сертификат чувене клинике у граду Валлејо у САД за успешну рехабилитацију пацијената после можданих удара

ПОДИЖЕ НА НОГЕ И НАЈТЕЖЕ БОЛЕСНИКЕ

Велико је задовољство када, терапијом по ПНФ методи, за пет до 15 дана подигнете на ноге пацијента после тешког можданог удара, и када видите колико је срећан, каже Срђан Јовановић

Ужичанину Срђану Јовановићу (32) позлатила се невероватна упорност. Овај медицински радник са дипломом Више физиотерапеутске школе у Земуну, и шестогодишњим стажом стеченим радом на одељењима за физикалну медицину и рехабилитацију, ортопедију, интензивну негу и неурологију Опште болнице у Ужицу, физиотерапеут у омладинским селекцијама кошаркашке репрезентације Србије, једини је на простору бивше Југославије стекао сертификат чувене Клинике "Kaiser Permanente Clinic and Rehabilitation Center" у граду Vallejo у САД, за рехабилитацију пацијената после можданих удара по јединственом ПНФ концепту. Тај концепт - проприоцептивна неуромускуларна фацилитација, омогућава да се болесници, зависно од тежине можданог удара, посебном методом терапије подигну на ноге, тако да буду у стању да сами оду у купатило, оперу зибе, умију се, изврше физиолошке потребе, па чак и сиђу низ степенице или се уз њих попењу.

Срђан на радном месту

- Своје животно искуство сам стицао радећи и у Кампу за децу са специјалним потребама у америчкој држави Тексас. Али, стручно усавршавање у престижној америчкој клиници у Калифорнији, у центру јединственом у свету за едукацију физиотерапеута у области рехабилитације свих врста неуролошких поремећаја, и ортопедске рехабилитације, донело ми је сертификат о коме сам до сада само маштао. Велика подршка да дођем до те дипломе била ми је професорка Миљана Павловић са Више медицинске школе у Бе-

ограду, али и моја породица. Отишао сам као један од 40 стипендиста из целог света, а пресудни су били знање енглеског, искуство које сам већ имао на пословима физиотерапеута и огромна посвећеност струци и спорту. Жестоки радом, а били смо 24 сата под супервизијом где је праћен сваки наш корак, стекао сам ново искуство и знање које ми омогућава да помогнем болесницима после можданог удара. Ова клиника је једини

Осмех говори све – Срђан са пацијентом у америчкој клиници

наставни центар те врсте у свету, а ПНФ концепт се учи под надзором висококвалификованих физиотерапеута клиничара. Физиотерапеут се фокусира на мобилизацију неискоришћених потенцијала у организму пацијента, како би постигао највећи могући ниво функције која ће му побољшати квалитет живота. И велико је задовољство када, терапијом по ПНФ методи, за пет до 15 дана подигнете пацијента на ноге, И када видите колико је срећан, - задовољно констатује Срђан Јовановић.

Другим речима, третман је интензиван, и ради се што је могуће пре, чим пацијент постане физички стабилан. Неки пацијент, по Срђановим речима, може да се подигне за пет дана, неки за 15 или више, зависно, наравно, од места можданог оштећења, година старости, или врсте шлога. Терапија ПНФ методом, додаје Срђан Јовановић, омогућава да пацијент може сам да обави неопходне животне радње након можданог шлога, трауматских повреда и других неуролошких поремећаја..

- Радиле смо од осам до 10 пацијената дневно, и значајно је када приметите напредак код сваког од њих. ПНФ техника је врло напорна и за пацијента и за физиотерапеута, али у великом проценту даје резултате. Моји пацијенти су, зависно од врсте шлога и нивоа

оштећења, углавном стизали до нивоа да могу сами да функционишу. Када устану и почну да шетају то је неописива срећа. На жалост, не сви. Код тешких шлогова неко, ипак, остане на нивоу зависности. Ја сам, за сада, једини из Србије и шире завршио ту специјализацију, и спреман сам да своје знање и искуство применим како бих помогао свим нашим пацијентима у Србији. Третман траје један до 1,5 сат дневно, понављам да је врло напоран посебно за пацијента, али моји пацијенти устају за пет, а они тежи за 15 дана. Интензиван и континуиран третман по овој методи, - напомиње Срђан Јовановић, - омогућава опоравак до самостаности, и до обнављања свих функција.

Срђан са колегама, полазницима специјализације у граду Валеју у САД

Овај млади, добродушни и веома хумани Ужичанин (члан је Удружења добровољних давалаца крви и Друштва физиотерапеута Србије) одувек је знао шта жели, и у том правцу је усмеравао своје амбиције. Рано је, и веома квалитетно, савладао енглески језик, одскочну даску у плановима да се усавшава "преко баре", а положио је и неколико курсева у нашој земљи, везаних за струку за коју се определио. Колико је био озбиљно испланиран његов пут у Калифорнију, и колико је била јака жеља за успехом, потврђује и то шта је све морао да уради да би добио добру оцену: супервизори су контролисали, као врло битно, професионално понашање, физичке активности, разумевање материје, комуникацију и рад са пацијентима, однос према породици и однос према колегама на послу и у приватном животу. Поред таквог односа према послу којим помаже људима, хоби су му кошарка, путовања, књижевност, излети у природу и музика. На крају он каже:

- Чекао сам неколико година на ову прилику. Процедура је велика, листа чекања је дуга, али сам дуго година радио на томе да добијем специјализацију и коначно успео. Сада желим да видим ко какве услове има, какве су понуде, и брзо ћу се определити где да искажем оно што сам научио. Волим, наравно, свој град, овде су ми корени, комплетна породица и бројни пријатељи, али сам макар у плановима најближи - Београду.

Светислав Тијанић

Уз 5. Међународни сајам меда у Вишеграду

ПЧЕЛАРСТВО БЕЗ ГРАНИЦА

У љетној башти хотела „Вишеград“, Удружење пчелара „Вишеград“, уз финансијску подршку матичне општине, организовало је крајем септембра 2010. године 5. Међународни сајам меда, пчеларских производа и опреме.

По ријечима предсједника Удружења Вишеградских пчелара, Радоја Тасића, на овогодишњем сајму своје производе излагала су 23 истакнута пчелара из Пријепоља, Бачке Тополе, Прибоја, Косјерића, Новог Сада, Чачка, Ариља, Пожеге, Ужица, Рудог и Вишеграда.

Своје ручно ткане, везене, хеклане и плетене предмете на сајму су излагале чланице Удружења жена из Прибоја и секције Кућне радиности Српског соколског друштва „Соко“ из Добруна.

-Ово је манифестација ушла је у званичан календар сајамских приредби Савеза пчелара БиХ, чиме се сврстава у ред истакнутијих. Истичемо и сталну помоћ нашим пчеларима од стране општине Вишеград и Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске, рекао је Тасић, подсећајући да су и на овом сајму пчелари показали да за њих нема државних граница.

Он је подсетио да Вишеградско Удружење пчелара окупља шездесетак активних чланова, а да на општини дјелује додатних стотињак.

Овогодишњу пчеларску сајамску смотру у Вишеграду отворио је Народни посланик Скупштине Републике Српске Горан Лончаревић.

-Пчеларство је значајна грана којој наше друштво поклања дужну пажњу. Шанса за интензивнији развој пчеларства је и недавно доношење Закона о пчеларству на нивоу Републике Српске, рекао је Лончаревић, нагласивши да је и општина Вишеград формирала подстицајни фонд за пољопривреду којој ће моћи користити и овдашњи пчелари.

Свечаност отварања ове манифестације пригодним програмом увеличавали су мали чланови ритмичке групе „Пчелице“ Вишеградског дјечијег обданишта „Невен“.

У склопу 5. Међународног сајма меда Лејла Бибер, магистар пчеларства на Ветеринарском факултету у Сарајеву, одржала је стручно предавање на тему „Испитивање хемијско-сензорског квалитета меда у БиХ“.

С.Хелета

ПЈЕСНИЧКИ КУТАК

Писмо читаоца

Поштована Редакцијо часописа “Соко”

Часопис “Соко” је врло занимљив, са пуно разноврсних тема. Мене посебно интересује пјесничка рубрика “Поетски кутак”.

Пошто пишем поезију шаљем вам моју збирку пјесама “Звуци завичаја”. Драго би ми било да неку од пјесама објавите. Пишем љубавне, завичајне, родољубиве и боемске пјесме. Све пјесме су погодне за музичку обраду.

Члан сам УТЕКС-а (Удружење текстописаца Србије) од давне 1987. године.

С поштовањем, Момир Дошло, 71123 Војковићи-Источно Сарајево, ул. 4. августа 219.

Драго нам је да Вам се допада “Соко” и надамо се да ћете постати наш стални читалац и сарадник. У овом броју објављујемо Ваше двије пјесме.

Редакција

СВОЈ ЗАВИЧАЈ СНИВАМ

Месеу ноћас сија

Обасјава село

Једна крупна звезда

Трепти невесело.

И ЈА ТУЖАН, НЕВЕСЕО

СВОЈ ЗАВИЧАЈ СНИВАМ

НЕ МОГУ МУ ДОЋИ

ДА У ЊЕМ УЖИВАМ.

Далеке планине

Крије магла сива

Уз њих душа чезне

И завичај снива.

Тужно моје село

То су твоји гласи

И јецање тихо

Ноћ сузама гаси.

ЗАПЕВАЈМО ВЕСЕЛО

Запевајмо весело

Хеј другови мили

Оне наше песме

Кад смо деца били.

ЗАПЕВАЈМО ВЕСЕЛО

ПА НЕКА СЕ ОРИ

КО ЈЕ ТУЖАН НЕК СЕ

С НАМА РАЗГОВОРИ.

Певали смо увек

И весели били

Дође време друго

Сви се поженили.

Ех да ми је сада

Да ме жеља мине

Да певамо песме

У глас од милине.

Спомен учионица

Ива Андрића

у Вишеграду

ЗА ВИШЕГРАЂАНЕ БЕСПЛАТНО

Управа Дома културе Вишеград обавјештава да је организовала стални рад Спомен учионице Ива Андрића у времену од 8 до 15 часова.

Улаз у Спомен учионицу наплаћује се 1 марку, с тим што је бесплатан за све становнике Вишеграда.

Како је планирано у Спомен учионици књижевника и нобеловца Ива Андрића биће омогућене и бесплатне организоване посјете вишеградских основаца и средњошколаца, уз додатну могућност одржавања часова књижевности.

С. Х.

ХУМАНОСТ

Вишеград. 13. октобар

ЛОВЦИ ПОДИГЛИ СПОМЕН ЧЕСМУ СТРАДАЛОМ ДРУГУ

На дан отварања ловне сезоне, чланови ловачког Удружења “Панос” из Вишеграда окупали су се у мјесту Велетово, како би се пријетили свог друга Илије Станојчића, који је прје годину дана погинуо у камиону возећи дрва за породицу из Станишевца код Добруна.

Ловци су од добровољних прилога и помоћи Шумског газдинства “Панос” поред планинског пута, цијенећи трагични страдалог друга, подигли спомен-чесму и хладњак од дрвене конструкције.

На мермерној плочи испод имена и фотографије Илије Станојчића стоји написано “Овдје смо се окупљали и уживали заједно у љепотама планине, бирали ловачке стазе и путеве. Сад си ти наш путоказ у планину”.

“Илија је био истакнути члан удружења ловаца а највише су га познавали по томе што је мање ловио а више штитио и прихрањивао дивљач у селу Велетову одакле потиче фамилија Станојчића”, рекао је предсједник секције ловаца Добрун Перо Гаџић.

Ловци и породица поред спомен чесме у Велетову

Иницијатива за подизање необичног спомен обиљежја у Велетову, прерано страдалом ловцу, оцу троје малољетне дјеце, потекла је од љекара, хирурга Аџа Мољевића који је ангажовао мајсторе са Залтибора да озидају спомен-чесму.

“Овај кутак у срцу планине Панос послужиће за одмор свим природњаџима, ловџима, планинарима, шумарима и излетницима”, казао је окупљеним пријатељима и члановима Илијине породице доктор Мољевић.

Ловци су се заклели пред овом спомен чесмом да ће све док не “изађу на пут” помагати Илијиним десетогодишњем сину Мирку и осмогодишњим кћеркама Ани и Анђели, који живе са мајком Драганом и баком Миљаном.

М. Андрић

ЗАПИС

Монаштво манастира Добрунска Ријека узалуд чека на обећану градњу пута до цркве-брвнаре на Вагану

ТРИ ГОДИНЕ НЕИСПУЊЕНИХ ОБЕЋАЊА

Архимандрит Јован Гардовић, игуман новоформираног манастира Светог Николаја у Добрунској Ријеци код Вишеграда, иначе духовник манастира Добрун и уредник издавачке куће “Дабар”, Митрополије дабробосанске, пуне три године ишчекује реализацију бројних обећања двије сусједне општине, Вишеград и Рудо у вези изградње макадамског пута дужине 1,8 километара до манастирске цркве Светог Благовештења, у Вагану, недалеко од Будимлије у општини Рудо.

-Мислим да је ово једина црква у оквиру Српске православне цркве, распрострањене на свим континентима, која нема приступног пута, због чега

нисмо у могућности до ње привући прикупиљени материјал за њену обнову и реконструкцију, каже отац Јован.

Он појашњава да се не ради о обичној цркви, већ црквеном здању од изузетног историјског и културног значаја за Српску православну Цркву.

-Историјат ове цркве-брвнаре уско је везан за манастир Добрун. Након пада старог Добрунског града Крушева, средином 16 вијека под најездом Турака, у чијем је средишњем дијелу био манастир Светих Благовјести, дио монаштва из Добруна нашао је уточиште на подручју Вагана, гдје су и подигли ову црквицу, појашњава отац Јован.

Црква брвнара на Вагану

Архимандрит Јован (Гардовић)

Након обнове манастира Добрун 1994. године, сачувана је и традиција монашког живота стара пет вијекова, а послје обнове манастирског комплекса у Добруну, те формирања новог манастира у Добрунској Ријеци, овдашњи монаси су, због дотрајалости ове манастирске цркве-брвнаре, заједно са вјерницима овог краја покренули акцију њене обнове и реконструкције.

Унутрашњост цркве на Вагану

-Уз помоћ мјештана до цркве на Вагану смо довели воду, а Завод за заштиту културно-историјског наслеђа из Бањалучке је финансирао набавку комплетне дрвене грађе. Од дародаваца смо добили и три брвнаре, грађу за дрвену ограду, затим арматуру, цемент и грађевинске машине. И све поменуто и много тога другог већ трећу годину чека на изградњу пута до Вагана, како би га транспортовали и убрзали радове, јер кров цркве-брвнаре увелико прокишњава, наглашава отац Јован.

Он каже да је општина Рудо пробила у грубо путну трасу, а предузеће "Романијапутеви" обећало помоћ. Чекајући на то пут је неупотребљив за саобраћај, поготово за вријеме кишних дана, што је главни услов почетка обнове овог храма.

-На жалост општине Вишеград и Рудо, чијом територијом иде траса будућег пута, никако да се

договоре и да га оспособе макар за тракторе или теретна возила. Разочарани смо и одговором "Електродистрибуције" у Рудом која нам за прикључак струје, замислите, тражи дозволу за градњу, а добро знају да се ради о средњевјековном културно историјском споменику под заштитом државе, упозоправа отац Јован.

Пошто ни посљедња обећања око градње помернутог пута нису испоштована, манастирско братство из Добрунске Ријеке, уз помоћ вјерника, транспортовало је дио грађе и материјала до црквице на Вагану, сналазећи се на разне начине, самаријама и тешким тракторима.

-Не можемо више чекати, јер уколико не замијенимо макар дотрајали дрвени кров, оштећења на црквици ће бити знатно већа. Зато смо се одлучили да и без пута транспортујемо материјал до Вагана. Тражићемо од Митрополије дабробосанске да нам закаже састанак са представницима Владе Републике Српске у нади да ће они својим утицајем помоћи да се пут коначно уради. Тим прије што је ово један од настаријих православних храмова, уз Добрунски манастир, у овом дијелу Републике Српске, поручио је отац Јован.

С. Хелета

ЗЛАТНИ ВИШЕГРАДСКИ КАРАТИСТИ

На свјетском купу и првенству за младе каратисте у италијанском граду Верони, у октобру 2010. године, Вишеградски каратисти забиљежили су сјајан успјех.

Млади Вишеградски каратисти Милан Иванић, у категорији кадета до 60 килограма и Никола Полука, у апсолутној категорији до 18 година, те у категорији испод 60 килограма, Бојана Јовановић, освојили су Златне медаље.

Они су, са још шест такмичара Карате клуба „Дрина“ из Вишеграда, наступали као чланови кадетске карате Репрезентације Републике Српске, коју је на овом свјетском такмичењу предводио као селектор, њихов тренер Ненад Леканић.

Уз бројне честитке младим каратистима посебно признање одао им је начешник општине Вишеград Томислав Поповић.

С. Х.

КУЛТУРА

Издавачка кућа “Дабар”, Митрополије дабробосанске, која дјелује у оквиру манастирског братства Добрунска ријека код Вишеграда, прославила крсну славу Светог апостола и јеванђелисту Матеја

УЗ ЧАСОПИС И ДУХОВНЕ КЊИГЕ

У манастиру “Светог Николаја” у Добрунској ријеци код Вишеграда Издавачка кућа “Дабар”, Митрополије дабробосанске, прославила је своју крсну славу, Светог апостола и јеванђелисту Матеја.

Чин ломљења славског колача, уз саслужење шест свештеника и шест монаха, обавио је Митрополит дабробосански Николај.

Честитајући “Дабру” крсну славу Митрополит Николај је у краћој бесједи подсетио да је након обнове манастира Добрун, 1994. године, у оквиру митрополије дабробосанске формирано још шест манастира, који су за кратко вријеме постали центри духовног и културног живота, окупљајући све већи број православних вјерника.

Архимандрит, отац Јован Гардовић, игуман манастира “Светог Николаја” и уредник у издавачкој кући “Дабар”, која се из манастира Добрун у Добрунску ријеку преселила 2008. године, подсетио је да су у оквиру ње, од 1996. године, штампана 42 броја истоименог духовног часописа, те 15 часописа за духовну и културну просвјету “Соко”, Српског соколског друштва из Добруна.

-Часопис Дабар се на стручан начин бави духовним темама и има за циљ да сваког православног и читаоце уопште побуди, да буду прво људи, јер смо сви браћа по Богу, каже отац Јован и додаје како се Редакција, коју чини манастирско братство са бројним сарадницима, највећим дијелом монасима и свештеницима дабробосанске епархије, потпомогнута новинарима из Вишеграда, максимално труди да комплетан садржај сваког

броја читаоце побуди да воде рачуна како се понашају и како живе земаљски и духовно.

Поред истоименог часописа издавачка кућа Дабар до сада је штампала и велики број разних духовних књига, од чега и добар број уџбеника за Духовну академију у Фочи, а обавља и услужно штампање црквених књига за друге епархије Српске православне Цркве.

-У завршној фази су сабрана дјела Митрополита Николаја, у чијем је комплету и његова аутобиографија, а оно што планирамо је двотомна монографија Вишеграда. У првој књизи биће обухваћен период до 1985, а у другој од те године до данас, каже отац Јован, истичући да ће у овај пројекат бити укључен велики број сарадника.

Он је истакао да је “Дабар” недавно основао и Фонд за издаваштво из кога се финансира штампање књига надарених књижевних стваралаца.

С.Хелета

У Вишеграду, крајем новембра 2010. године, промовисана књига Љиљане Булатовић “Рапорт команданту”

СВЈЕДОЧАНСТВО НАШЕ НЕВИНОСТИ

Уз књигу Булатовићеве промовисан и роман Недељка Жугића “Језиком душе”

Представљајући књигу Љиљане Булатовић “Рапорт команданту” пред вишеградском публиком Недељко Жугић је рекао да је то, у ствари, својеврсни књижевни рапорт главном свједоку Српске невиности, генералу ВРС Ратку Младићу.

ИСТРАЖИВАЧКА ЦЈЕЛИНА

Књигу Љиљане Булатовић “Рапорт команданту” издало је Удружење писаца Поета из Београда. Булатовићева овом књигом заокружује цјелину својих истраживања о генералу Младићу, о коме је писала у неколико раније објављених књига. Књига почиње уводним текстом Момира Булатовића “Ода часном српском генералу”, а међу ауторима прилога или цитираних текстова су генерали: Пјер-Мари Галоа, Славко Лисица, Манојло Миловановић, Петар Шкрбић, Трипо Вучинић и Радован Радиновић. Књига садржи и 40 сабесједника о Младићу, међу којима су: Ремзи Кларк, Сергеј Бабулин, Јелена Јурјевна Гускова, Смиља Аврамов, Раде Рајић, Драгомир Пећанац, Неђо Попара, те бројни Младићи и Лаловићи из Калиновика.

-Без обзира шта у свјетским медијима о њему писали он је истинска народна икона, рекао је Жугић, додајући да је за ову књигу о Младићу Љиљана Булатовић добила највећа Руска признања, укључујући и орден златног витеза.

Осврћући се на ову књигу Петар Ашкраба Загорски је подсетио да фамилија Младић потиче из Загорја код Калиновика још их 14. вијека.

-Након Другог свјетског рата Калиновик је био окарактерисан као четничко мјесто, одакле је момцима био забрањен одлазак у војне академије. Први дјечак који је одатле отиша у академију бивше ЈНА био је Ратко Младић, истакао је Ашкраба, додајући да је он био оличење поштења и интелигенције, те да је био начитан ратник који је бранио свој народ како и припада слободарима.

Ашкраба је нагласио да је књига “Рапорт команданту” велико и непристрасно сагледавање историје, уз анализу предратног, ратног и поратног времена.

Наглашавајући да је ово већ осма у низу промоција широм Републике Српске Булатовићева је рекла да је Ратко Младић симбол страдања српског народа.

“ЈЕЗИКОМ ДУШЕ”

На књижевној вечери у Вишеградском Дому културе, уз књигу Љиљане Булатовић “Рапорт команданту”, представљен је и роман “Језиком душе” Недељка Жугића, за коју је Петар Ашкраба Загорски рекао да је својеврсна порука љубави у срцу тишине.

По ријечима Радомира Јагодића Жугићеви јунаци у овом роману одлазе у непознато, суочени са бројним искушењима.

-Ово је књига која као свјетионик, језиком срца, кроз љубав откључава људску душу, нагласио је Јагодић.

Роман “Језиком душе” објављен је у оквиру издавачке дјелатности књижевног Фонда “Свети Сава” из Пала.

-Изузетно сам задовољна промоцијама у Српској, што ми даје снагу и обавезује ме да наставим са додатним истраживањем шта се све Србима дешавало и дешава и из којих кругова се то све диригује, нагласила је Булатовићева.

Она је додала да је сваки Младићев говор и интервју у ствари својеврсни час наше историје.

-Не дозволимо да будемо таоци оних који лажима желе да нас понизе. Зато читајте, памтите и препричавајте, поручила је Булатовићева.

Ову промоцију организовао је књижевни Фонд “Свети Сава” из Пала.

С. Хелета

У Вишеграду промовисан Зборник књижевних стваралаца којима је то прва штампана књига

ПОЛЕТИЛИ ДОБРУНСКИ СВИЦИ

У препуној великој сали Вишеградског Дома културе, крајем октобра 2010. године, промовисан је Зборник књижевних стваралаца који до сада нису успјели објавити штампану књигу, под насловом “Добрунски свици”.

Књигу је објавила Издавачка кућа “Дабар”, Митрополије дабробосанске, а резултат је пројекта “Култура у руралним заједницама”, који проводи Фондација “Мозаик” из Сарајева, уз финансијску подршку Швајцарског програма за културу-СЦП.

У својој рецензији, млада Вишеградска пјесникиња Данка Ђукановић је нагласила да је Зборник “Добрунски свици” свједочанство да мала мјеста имају душу, али и да имају шта показати.

-Они попут свитаца, свим љубитељима поезије, освјетљавају и показују пут којим треба поћи. Пут вјере, истрајности и смјелости да се своје дјело објави и тако покаже другима, написала је Ђукановићева.

На пригодној културној вечери своје стихове читали су Ранка Кузман, Милица Николић, Дана Пецикоза и Бранка Чарапић, те млади прозаиста, Никола Симић, који је у Зборнику објавио кратку причу под насловом "Ђуприја памти". У Зборнику су објављени и стихови Сава-Саше Чарапића, као својеврсни омаж на овог прерано преминулог Вишеградског дјечака.

У склопу богатог пратећег програма са изванредним интерпретацијама старих народних пјесама представиле су се Катарина Тасић и Данијела Мосић, затим рок бенд "Скај Лаб", а млади глумци-основци из Добруна, чланови драмске секције Српског соколског друштва "Соко" из Добруна извели су скеч "Мачак отишао у Хајдуке", по тексту Бранка Ђопића и у режији Мирјане Александровић.

У холу Дома културе, уз ову промоцију, приређене су двије изложбе: књига Издавачке куће "Дабар" и Соколове секције Кућне радиности, а дио тиража од 300 примјерака Зборника продаван је по цијени од три марке, чији комплетан приход је намјењен за лијечење једне обољеле Вишеграђанке.

С. Х.

Признање за Вишеградску пјесникињу Драгицу Грбић-Драгу

НАГРАДА ЗА РОДОЉУБИВЕ ПЈЕСМЕ

Вишеградска пјесникиња Драгица Грбић-Драга добитник је Повеље "Бранково писмо" и скулптуре "Царица Теодора", на Седмим међународним данима поезије, одржаним 2. октобра 2010. године у Нишу.

Ради се о престижној пјесничкој награди, коју традиционално, најбољим пјесницима додјељује Удружење књижевника "Бранко Миљковић" из Ниша.

Грбићева је на овом конкурс учествовала са три родољубиве пјесме под насловом "Писмо са Вучијака", "Огњиште" и "Колоне".

Пјесме 63 пјесника, од 387 који су учествовали на међународном конкурс, уврштене су у Зборник под насловом "Између два света".

С. Х.

Промоција четврте збирке поезије Вишеградске пјесникиње Драгице Грбић Драге

НА КРИЛИМА НЕСАНИЦЕ

У читаоници Народне библиотеке "Иво Андрић" у Вишеграду, почетком децембра 2010. године, промовисана је најновија, четврта по реду, збирка љубавне поезије вишеградске пјесникиње Драгице Грбић Драге под насловом "На крилима несанице".

Најављујући је као поетесу великог срца, библиотекар Стојка Мијатовић је најновије Грбићкине стихове успоредила са "мјесечевом шареницом изатканом од најфинијих пјесничких бисера".

Представљајући ову збирку магистар књижевности Данка Митровић је нагласила да Грбићева овај пут љуботељима писане ријечи дарује 80 пјесама као 80 истоимених прича о љубави, радости, патњи, са сугестивним насловом "На крилима несанице".

-Овом новом збирком поезије Грбићева наставља са емотивним разоткривањем своје пјесничке, али и људске личности, уз потпуну искреност, са префињеном и романтичном дискрецијом. Једино остаје питање чија је то љубав и дилема чије су љубави-њене или наше, нагласила је Митровићева, додавши да ову збирку управо то чини препознатљивом и јединственом.

Збирка пјесама "На крилима несанице" објављена је у издању Друштва библиотекара Републике Српске, уз рецензију Живка Вујића из Бања Луке и Ренате Андрић из Суботице.

Збирка је разврстана у три цјелине. У првој пјесникиња својом љубавном поезијом изражава чежњу, слутње и страхове, у другој описује скривене љубави, док у трећој изражава пјеснички бол и разочарење.

Пред читаоцима је савремена и модерна збирка љубавне поезије, својеврсни поетски љубавни запис, уз добар број аутобиографских пјесама.

Уз ауторку ове збирке на промоцији су своје стихове читали пјесникиња из Добоја Јулка Ерџег, те вишеградски пјесници Олга Делић и Славко Хелета, а у музичком дијелу програма учествовали су вишеградски средњошколци.

Драгица Грбић Драга активни је члан Вишеградског Друштва љубитеља писане ријечи "Мост", које дјелује при Народној библиотеци "Иво Андрић". Раније је објавила збирке пјесама "Јастук од босиљка", "Сањалица" и "Срећница". Њена поезије заступљена је у више алманаха, антологија, те у бројним зборницима издатим у Републици Српској, Србији и Српској дијаспори. Неке од пјесама су јој преведене на бугарски, руски и енглески језик. Добитник је бројних књижевних награда, међу којом и повеље краљице Теодоре.

С.Хелета

Вишеградски пјесници читали своје стихове на сајму књига у Београду

НАЈАВИЛИ ЗБОРНИК УЗ АНДРИЋЕВ ЈУБИЛЕЈ

Чланови Вишеградског Друштва љубитеља писане ријечи “Мост”, 30. октобра 2010. године, представили су своје стваралаштво на Београдском сајму књига.

У прес клубу, на штанду Министарства за дијаспору Србије, своје стихове читали су Драгица Грбић, Петроније Шимшић, Божидар Шкобић и Славко Хелета.

Своје стихове о Вишеграду читао је и Ненад Радош, некадашњи професор у основној и средњој школи у Вишеграду.

Вишеградски пјесници су присутне и представнице Министарства за дијаспору Србије упознали са својим активностима и бројним плановима, али и са потешкоћама у обезбјеђивању финансијских средстава за штампање књига својих чланова.

За наредну годину најавили су штампање Зборника својих радова, посвећеног јубилеју-50 година од додјеле Нобелове награде за књижевност Иву Андрићу.

Љ. Мутапић

У Рудом, почетком октобра 2010. године, свечано обиљежена Дјечија недеља

ДЈЕЧИЈИ ПЈЕСНИЦИ МАЛИШАНИМА

Сусретом дјечијих пјесника из Прибоја, Вишеграда, Рогатице и Рудог и њиховим представљањем малишанима из Рудог, Народна библиотека “Просвјета” из овог града свечано обиљежила Дјечију недељу.

Своје стихове шароликој публици, међу којима су предњачили основци и средњошколци, као и чланови локалног Удружења дјеце са посебним потребама, говорили су Божидар Шкобић, Пуниша Папић, Драгица Грбић- Драга, Божидар Станар, Славко Хелета, Драган Папоњак и Радомир Јагодић.

Након пјесничког сусрета учесници ове једнодневне културне манифестације посјетили су изложбу сли-

ка, у галерији Дома културе у Рудом, чији су аутори чланови Удружења дјеце са посебним потребама.

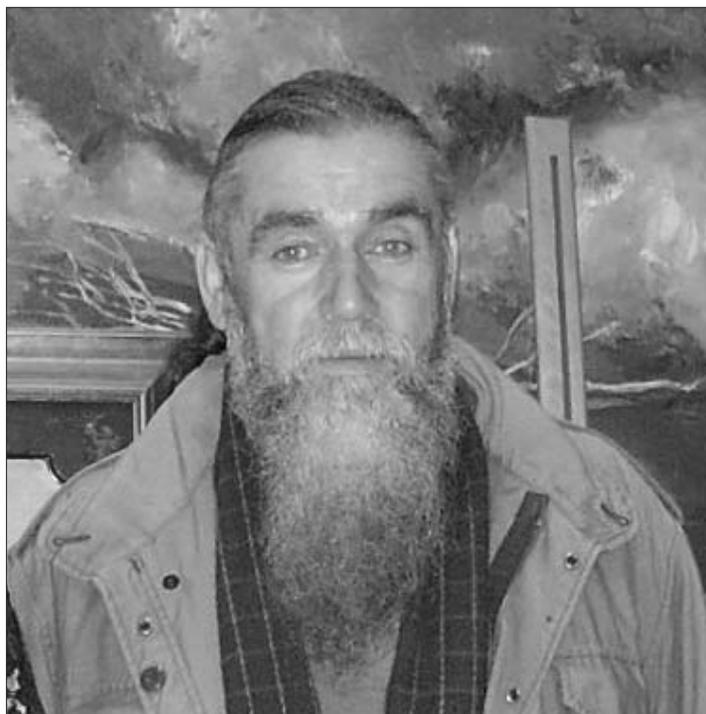
У Руђанској библиотеци, која је овом манифестацијом обиљежила и Дан библиотекара Републике Српске, истичу да ће настојати да сусрет дјечијих пјесника прерасте у традицију. Овогодишња манифестација саставни је дио пројекта локалних културних манифестација који се финансира средствима Министарства Цивилних послова БиХ.

С. Х.

Мексички часопис за науку и културу “Контенидо” објавио репродукције 27 дјела са 16. међународног вишеградског ликовног саборовања

УМЈЕТНИЧКИ МОСТОВИ ПРЕ- МОШЋАВАЈУ И КОНТИНЕНТЕ

Најновији Мексички часопис за науку и културу “Контенидо”, који излази у Вера Крузу, илустровао је текстове са репродукцијама 27 дјела насталих на прошлогодишњем, 16. Међународном ликовном саборовању “Добрун-Вишеград”.

-То је још једна потврда да умјетнички мостови, чији су темељи у Вишеграду, премоштавају и континенте, изјавио је познати сликар и директор Градске галерије у Вишеграду, Хаџи Бранко Никитовић, иначе идејни творац Вишеградског међународног ликовног саборовања.

Он је појаснио да је на саборовању у 2009. години учествовала Мексичка сликарка Јимене Рамос, а да на Универзитету у Вера Крузу ликовну умјетност предаје познату сликар Урош Ушчибрк.

-Они су спона ове културне мисије која је потврда да дјела настала на нашем саборовању по квалитету стоје раме уз раме са дјелима најпознатијих умјетника. Ради се о значајном признању за нашу културну мисију која нас обавезује да и убудуће задржимо високе умјетничке стандарде, нагласио је Никитовић.

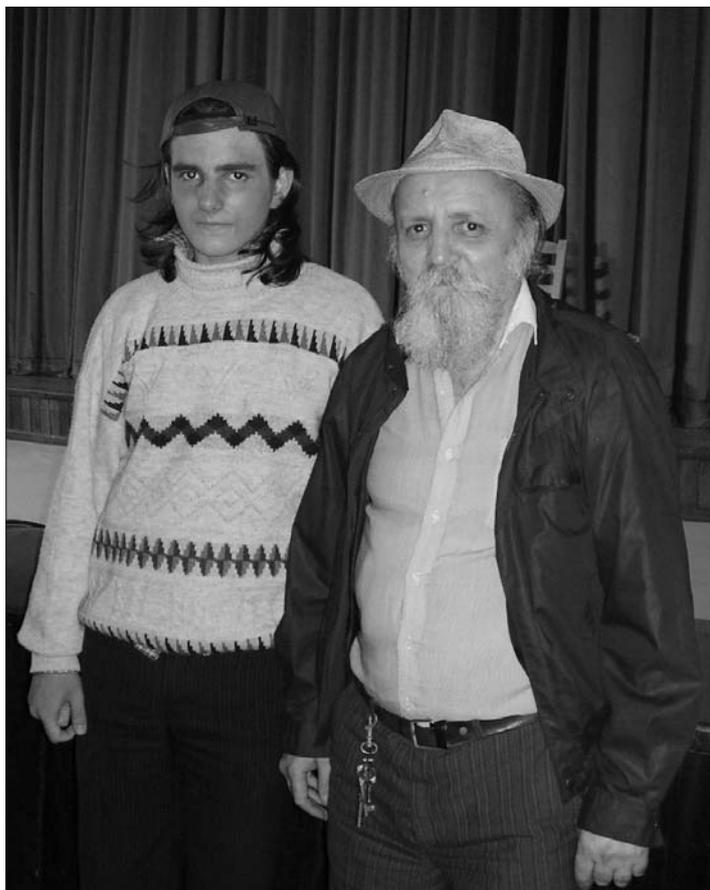
С.Хелега

Уз 40-ту премијерну представу вишеградског Драмског студија, у режији Сава Шкобића

АПЛАУЗИ ЗА “ОЈ ЖИВОТЕ”

У оквиру промоције новоформираног Клуба љубитеља културе, глумац Драмског студија Вишеградског дома културе, Дејан Лекић, у септембру 2010. године је премијерно извео монодраму “Ој животе”, Јосипа Пејаковића, у режији Сава Шкобића.

Млади Вишеградски глумац-аматер успио је да привуче пажњу посјетилаца и да подсети на предратну популарност ове монодраме, за шта је награђен дуго-трајним аплаузом.

Лекић је један од бројних младих Вишеградских глумаца који, из генерације у генерацију, с љубављу и зналачки крчи глумачке стазе, сањајући да једног дана заигра на даскама великих позоришта, као професионални глумац.

Била је ово 40-та премијерна представа коју је почев од 1996. године режирао Сава Шкобић са Вишеградским глумцима аматерима, од којих је многе и написао.

-У протеклих 13 година, не рачунајући ову монодраму, на сцену смо поставили 39 комедија за дјецу и одрасле и реализовали их у 148 представа, од тога 101 пут у Вишеграду, подсетио је Шкобић.

Овај вриједни културни посленик цијели радни вијек другује са аматерима. Прије доласка у Вишеград, од 1971. до 1992. године у Новом Травнику је премијерно извередено 25 позорнишних представа, које је Шкобић режирао, а за шест је био комплетан аутор.

С.Х.

У Вишеграду представљена збирка пјесама Светлане Ратковић-Топаловић

“ЗАПИСНИЦЕ” НАКОН ПЈЕСНИЧКОГ ЋУТАЊА

Пишући поезију на животној стази од Прибоја, преко Горажда, Новог Горажда, Вишеграда, па поново до Прибоја Светлана Ратковић-Топаловић у последњих тридесетак година успоставила је својеврсни пјеснички круг, уз бројна признања за своје стваралаштво.

-Требале су ми пуне 22 године пјесничког ћутања у минулим ратним и поратним временима па да поново почнем писати, након прве збирке пјесама под насловом “Истрајавања”, која је штампана 1988. године, нагласила је ова пјесникиња на промоцији своје друге збирке “Записнице”, коју је у Вишеграду, почетком новембра 2010. године, организовала Народна библиотека “Иво Андрић”.

У пригодној ријечи магистар књижевности Данка Митровић је нагласила да је мало оних пјесника чији стихови побуђују тако снажну и живу емоцију, као стихови Светлане Ратковић-Топаловић из њене најновије збирке “Записнице”.

-Можда је томе допринијела изгубљеност у познатом, бол због прошлости и страх због будућности, те неповратности свега онога што смо имали и вољели, нагласила је Мијатовићева, истичући јасан, прихватљив и разумљив језик, ослобођен јефтиних фраза и блутаве патетике.

Професор Славко Топаловић је подсетио да је ова искусна пјесникиња за своје стваралаштво награђивана по два пута на Лимским и Ратковићевим вечерима поезије у Прибоју, односно Бијелом Пољу, те на бројним књижевним конкурсима и сусретима широм бивше Југославије.

-У збирци "Записнице" сусрећемо се са модерном и интелектуалном поезијом, у којој је свака пјесма мала прича, истакао је Топаловић.

Рецензент Милијан Деспотовић је примјетио да је морал основно вредновање у свијести ове пјесникиње.

-Ово је пјесничка књига једрих мисли, сазнања, расуђивања и подсећања, констатовао је Деспотовић, подсећајући да се "Записнице" дијеле на циклусе који су благо наглашени кратким позадинама.

Истовремено, рецензент Никола Страјнић констатује да је у ову књигу уврштен готово сијели живот пјесникиње.

-Пјесме Светлане Ратковић Топаловић из сфере појединачног и личног остварују се у сфери заједничког и универзалног као релевантан естетски предмет у коме ће читаоци, свакако, пронаћи лијепе разлоге за уживање, нагласио је Страјнић.

Збирку пјесама "Записнице", чији је уредник Драган Нешић, објавила је Галерија Спирали из Прибоја.

С. ХЕЛЕТА

24. децембра у Вишеградском Дому културе

ГОДИШЊИ КОНЦЕРТ СОКОЛА ИЗ ДОБРУНА

Српско соколско друштво "Соко" из Добруна и ове године приређује традиционални годишњи концерт, који ће се одржати у петак, 24. децембра у великој сали Вишеградског Дома културе, са почетком у 18 часова.

Поред фолклориста "Сокола" на концерту учествују и фолклорне групе КУД-а "Бикавац" Вишеград, КУД-а "Преобрежење" Златибор, КУД-а "Кремна" из Кремана, затим пјевачко и гусларско друштво "Свети Ђорђе" из Новог Горажда и чланови Соколове Драмске секције из Добруна.

У холу Дома културе чланице Соколове секције Кућне радиности приредиће изложбу својих најновијих ручно тканих, плетених, хекланих и везених радова.

С.Х.

Редакција часописа за духовну и културну просвјету "СОКО" Српског соколског друштва "Соко" Добрун - Вишеград расписује

КОНКУРС

За кратку ВАСКРШЊУ причу

Услови конкурса:

1. На конкурс се могу пријавити аутори из свих српских крајева.
2. Кратке ВАСКРШЊЕ приче се достављају у три примјерка потписана шифром, с тим да посебна коверта садржи рјешење шифре и податке о аутору.
3. Један аутор може послати највише три кратке приче на задату тему, чија је дужина максимално до 150 редова.
4. Приспјеле кратке приче се не враћају.
5. Најбоље кратке приче одабраће жири Редакције Сокола.
6. Радови се шаљу поштом на адресу Српско соколско друштво "СОКО", са знаком за конкурс у часопису "Соко", 73247 Добрунска Ријека-манастир св.Николаја, а крајњи рок за достављање радова је 25. март 2011. године.
7. Редакција "Сокола" најуспјешније ауторе наградиће:
Прво мјесто 200 марака,
Друго мјесто 100 марака,
Треће мјесто 50 марака
- Поред три награђене Редакција "Сокола" ће одабрати одређени број квалитетних кратких прича које ће бити објављене на страницама часописа.
8. На конкурс не могу учествовати чланови Редакције часописа "Соко".
9. Све информације у вези са овим конкурсом могу се добити на телефоне број 058 612-112, 065 431-505 и 065 536-386.

У Добрунској Ријеци
24. децембар 2010. године

*Главни и одговорни уредник
Славко Хелета с.р.*

Вишеградска пјесникиња Олга Делић промовисала двије нове збирке пјесама

ПОД ЛУКОМ - СУДБИНЕ

У организацији Народне библиотеке “Иво Андрић” и Друштва љубитеља писане ријечи “Мост”, у четвртак вече, 23. децембра, промовисане су двије нове збирке пјесама Вишеградске пјесникиње Олге Делић, “Под луком” и “Судбине”.

Библиотекар Стојка Мијатовић је нагласила да се Олга Делић вјешто и смјело намеће својим стиховима који плијене и освајају метафором и лирским порукама.

-Збирка “Под луком” везана је руком завичајне лирике, у којој пјесникиња пуна емоција пјева своју тугу изнад лукова моста и вишеградске вароши, а у збирци “Судбине” пјева о туђој муци, болу, несрећи и људској судбини, нагласила је Мијатовићева.

Осврћући се на стихове Олге Делић, Слободан Ристовић, рецензент њене најновије двије збирке, рекао је “да није лако бити пјесник у Вишеграду”.

-Ово је мјесто за храбре и оне који воле и љубе поезију, попут Олге Делић, рекао је Ристовић, додавши “да она није толико дуго чекала да пропише у релативно позним годинама, већ је као просвјетни радник једноставно сабирала мисли”!

Истичући њен велики допринос писаној ријечи Ристовић је нагласио “да Делићева са осам збирки пјесама једноставно станује у библиотеци, а да се Вишеград треба поносити својим пјесницима”.

Прије ове двије Олга Делић је у свом богатом пјесничком опусу објавила збирке пјесама “Јеленини гласови”, “Док зрно зри”, “Сан у бескрају”, “Чекам

свануће”, “Под звезданим плаштом” и “Ноћна моћ”. Интересантно је да је свих осам збирки објавила након одласка у пензију.

Поред Олге Делић, њене стихове су читали и чланови рецитаторске секције Средње школе “Иво Андрић” из Вишеграда, уз пратњу чланова школске музичке секције.

Своје стихове на овој пјесничкој вечери говорили су и Слободан Ристовић, Славко Хелета, Петроније Шимшић, Драгица Грбић и Божидар Шкобић.

КЊИГЕ НАЈАКТИВНИЈИМ ЧЛАНОВИМА БИБЛИОТЕКЕ

Народна библиотека “Иво Андрић” Вишеград традиционално, крајем године, проглашава најактивније чланове и читаоце.

У 2010. години, међу оасновцима, најактивнији читалац је Милош Јарац, међу средњошколцима и студентима Милијана Јањић, од домаћица Јелена Кнежевић, а међу пензионерима Милан Којић.

Њима је на пјесничкој вечери, 23. децембра, у знак признања, додјељена по једна нова књига.

С.Елек

У Рудом одржани 9. “Видаковићеве дани”

У ЧАСТ СТВАРАЛАШТВА МИЛОША ВИДАКОВИЋА

Пригодним програмима у Рудом су Од 24. до 26. децембра одржани Девети “Видаковићеве дани”, културна манифестација посвећена имену и дјелу Милоша Видаковића, пјесника и књижевног критичара, који је обиљежио Јужнословенско књижевно стваралаштво између два свјетска рата.

Отварајући ову манифестацију, Драган Папоњак, књижевни стваралац из Рудог, подсетио је на непролазно дјело Милоша Видаковића, савременика Ива Андрића, који је за само 23. године живота оставио дубоког трага у нашој књижевности.

На књижевним сусретима учествовало је 14 пјесника: Слободан Ристовић и Зоран Недељковић из Пожеге, Недељко Жугић из Пала, Милад Обреновић и Божи-

Пјеснички сусрет на Видаковићевим данима

дар Станар из Рогатице, Миланко Боровчанин из Соколца, Драгица Грбић, Божидар Шкобић и Славко Хелета из Вишеграда, Мирко Иконић, Драгојле Дрчелић и Светлана Ратковић из Прибоја, те Драган Папоњак и Радомир Јагодић из Рудог.

*Отварање изложбе слика
Рата Рајака и Милуна Топаловића*

У галеријском простору Центра за културу Рудо отворена је заједничка изложба слика руђанских сликара Рата Рајака и Милуна Топаловића, а Драмски студио Средњошколског центра Рудо извео је позоришну представу “Женски разговори”, по сценарију Душка Радовића.

*Радомир Јагодић са Зборником књижевног
стваралаштва Милоша Видаковића*

Приређена је и изложба портрета познатих књижевника, чији је аутор Радоми Јагодић. Овај свестрани умјетник приредио је и Зборник књижевног стваралаштва Милоша Видаковића.

У оквиру ове манифестације одржан је и концерт пријатељства КУД-а “Просвјета” Рудо и КУД-а “ФАП” Прибој. “Видаковићеви дани” завршени су дјечијим драмско-музичким перформанском “Ето то смо ми”. Ову адаптацију Гаравог сокака Мирослава Антића изводи Драмски студио Установе за културу “Перо Косорић” из Соколца.

С.Х.

КРАТКЕ НАРОДНЕ ПРИЧЕ

Кратке народне приче преношене са кољена на кољено

ОТКУДИМЕ КОСОВО

На Косову се прича да су се српски и турски војници тукли и сјекли најпослије косама, пошто су у боју поломиле обично оружје.

Отуда је дошло име пољу и бојишту.

КОМЕ ЈЕ ПЧЕЛА ЗА КАПОМ

Искупили се људи у неком селу да изнађу ко је украо кошницу. Један од кметова рече да он зна ко је то учинио.

“Ено онај”, вели, “Што му је пчела за капом”.

Онда онај који је био украо махне руком према глави, као да ће да отјера пчелу. И тако се ода.

НЕ СЛУШАЈ, БОЖЕ, ШТО ПАС ЛАЈЕ

Врачао некакав човјек на Божић ујутро. Узео орах па стао говорити: “Као што је овај орах пун, тако да буде пуна кућа свашта, амбар жита, тор стоке, подрум вина и ракије”.

Кад је свршио врачање, разбије орах, а орах празан.

Онда каже: “Не слушај, Боже, што пас лаје”!

ПАС И КУЋА

Једном кад је био велики снијег и лед, скупио се пас у клупко од зиме. Кад почне падати страшна мећава он рече: “Нећу ја другу зиму чекати без куће. Чим дође лето начинићу једну малу кућицу, у којој ћу се моћи овако као сад згурити”.

Кад дође лето, он се на врућини извали и разбаца све четири ноге и реп и главу па рече: “Ко ће мени оволику кућу начинити?”

И тако опет остаде да чека зиму без куће, заборављајући на народну изреку: “Ко љети хладује - зими гладује”!

Е ЛИЈО, САД СИ ДОЛИЈАЛА

У некој земљи огласи се лажни врач. Цар га позове, изнијевши у завезаној врећи лисицу, па му рече: “Ако погодиш шта је у врећи, прави си врач, и нећу ти ништа, а ако не погодиш погубићу те”.

Онда он, замисливши се мало, рече сам себи: “Е лијо, сад си долијала”!

Чувши то цар одмах повиче: “Погодио си, лисица је унутра”!

И тако га отпусти као правога врача.

КАКО ЈЕ ЦИГО НАУЧИО КОЊА ГЛАДОВАТИ

Неки Циганин тешко је налазио храну за свог коња. Зато одлучи да га научи гладовати, па му престане давати ишта за јело.

Кад, након неколико дана, коњ црче од глади, Циганин му каже: “Еј несреће моје! Таман те научих гладовати, а ти црче”!

QUO VADIS? (КУДА ИДЕШ?)

“Ми живимо у времену нечувених техничких открића која воде све већем овладавању силама природе и поништавању времена и простора. Али тај развој, иако доприноси нашем комфору, удобности и безбедности живота, не води у правцу истинске културе и просветљења. Напротив он је деструктиван по идеале...”

Никола Тесла

Свјетска годишња потрошња

Оружје	1 000 милијарди (трилион) долара
Шминка	18 милијарди долара
Храна и нега за кућне љубимце	31 милијарда долара
Парфеме	15 милијарди долара
Наркотици	400 милијарди долара
Алкохол (Европа)	105 милијарди долара
Цигарете (Европа)	50 милијарди долара
Сладолед (Европа)	11 милијарди долара

Сума новца потребна годишње да би се постигло:

Отклањање глади и неухрањености 19 милијарди долара
 Описмењавање свих људи 5 милијарди долара
 Чиста вода за пиће за све 10 милијарди долара
 Репродуктивно здравље свих жена 12 милијарди долара
 Вакцинисање све дјеце 1.3 милијарде долара
Сваке године, више од 10 милиона дјеце умире од потпуно изљечивих болести. Смрт неких од њих директно је изазвана болешћу -пнеумонијом, дијаурејом, богињама - а остале су изазване индиректно - у сукобима и ХИВ-ом. Неухрањеност, недостатак чисте воде и неодговарајуће спровођење здравствених мјера су фактори који доприносе развоју већине набројаних болести. Шест милиона ових живота може бити сачувано основним, јефтиним мјерама као што су вакцине, антибиотици, инфузије са хранљивим састојцима и побољшаним вјежбама дисања. Са додатних милијару долара годишње, вакцинацијом се може спасити 10 милиона живота за 10 година.

Подаци који су горе наведени прикупљени су у више наврата. Прво сам наишао на оне о потребној суми новца за вакцинисање дјеце од излечивих болести. Учинило ми се невјероватно да толико мало новца треба за такво нешто, а не издваја се. Последице су катастрофалне: дјеца умиру, 10 милиона њих годишње, иако су узроци отклоњиви. У мени се пробудило осјећање немоћне срџбе. Помислио сам како се цивилизовани свијет можда више брине о својим кућним љубимцима него о дјеци, дјеци која су далеко од његових очију и његовог ниског хоризонта. Био сам у праву, нажалост. Срџба је прешла у презир према ономе што називамо цивилизација, а презир је тражио да се укрије-

пи у још већем броју чињеница. Наставио сам са проналажењем података: о износима новца који се троше на сладолед, парфеме, крстарења; који се улажу у тржиште наркотика, оружја, цигарета; о износима новца који се **не троше** на гладне, жедне, болесне; о новцу који се **не троши** да би се људи одржали у животу...

Почео сам да увиђам да је наша цивилизација не само горда у величању саме себе, у самоувјереној мисли како је за све способна, већ и изузетно себична. “Потребно је оно што је мени потребно, неопходно је оно што ја сматрам за неопходно”. Ово се односи како на оне који управљају токовима новца, тако и на обичне грађане. Вјероватно је исти коријен зла и у једним и у другим.

Модерно људско друштво има много добрих особина које не треба превиђати. Ипак, не би требало да то друштво гледамо као нешто узвишено, идеално уређено. Не би требало усвајати без оштрог критеријума начела тог друштва, као што је начело индивидуализма, уско повезаног са себичношћу и саможивошћу, које захтева одрицање од многих људских осјећања. Може ли човек, у сталној трци за новим аутомобилом/телефоном/рачунаром/... гледати на другог човјека као на ближњег? Може ли саосјећати с њим, ставити се у његов положај? Не вјерујем. Све ствари које желимо не из неопходности, већ непосредно или посредно ради сујете, граде нам лажни идеални свијет, а нас чине јединим становником тог свијета. Дакле - ближњих нема.

Оно што постоји као рјешење, то је извјесно удаљавање од неких тежњи које чине битну карактеристику данашњег начина живота.

Можемо ли се потрудити, колико је до нас, да сагледамо шта су нам стварне потребе, а шта је прекомјерно? Можемо ли се присиљавати да се прекомјерно одричемо, а макар дио тако сачуваног новца одвајамо за оне којима је пријекно потребан?

Можемо ли се отворити према стварности тако да дозволимо срцу да реагује кад види слику сиромаштва на улици, да будемо у стварности умјесто у лажно идеалном свијету?

Ово, наравно, неће бити велики допринос рјешавању огромних проблема које смо набројали на почетку, али биће допринос сразмјеран нашим могућностима.

Не знам можемо ли потврдно одговорити на последња питања. Знамо само да од тих одговора прилично зависи хоћемо ли у земаљском животу постати људи, или остати само разумна бића.

Ђ.Ђ., 2008.

Извори:

- Business Trend Analysts, маркетиншко истраживање фирме u Commack-y, N.Y.
- UNICEF
- Anup Shah, <http://www.globalissues.org/Geopolitics/ArmsTrade/Spending.asp>
- The state of human development, United National Development
- Worldwatch Institute, www.worldwatch.org

ВИЈЕСТИ

(припрема Славко Хелета)

Произвођачи дрвеног угља из Новог Горажда и Чајничка формирали задругу „Напредак“

ЋУМУР КРЕНУО У ЕВРОПУ

Ново Горажде, април 2010,

Посредством Удружења пољопривредника из Новог Горажда педесет произвођача дрвеног угља са подручја Подкозарје, у општини Ново Горажде и сусједног Милијена, у чајничкој општини, крајем прошле године формирали су властиту задругу „Напредак“ чији је основни задатак унапређење откупа, прераде и пласмана њиховог традиционалног производа на домаће, а посебно избирљиво инострано тржиште.

-У почетку смо мислили да је пут до првог извоза у Европу недостижан. Но, како производња дрвеног угља на овом подручју има вишевековну традицију, разумљиво је што је и његов квалитет задовољавајући, каже координатор цијелог пројекта Борис Гавриловић.

Овај млади пројект менаџер, који је у поменуто Удружење пољопривредника окупио 127 пољопривредних произвођача, био је идејни творац посебног обједињавања педесетак најистакнутијих произвођача дрвеног угља, од којих је за сада двадесет успјело испоштовати изузетно високе европске стандарде квалитета.

-Тако смо у првој фази почели са откупом дрвеног угља од тих 20 произвођача, а са повећањем извоза у овај посао биће укључени и остали, с тим што се морају потрудити да испоштују све тражене процедуре приликом формирања, паљења и гашења њихових традиционалних ђумурана, а посебно код одабире врсте дрвета, каже Гавриловић.

За прераду, сепарацију и комерцијално паковање дрвеног угља задруга „Напредак“ је од општине Ново Горажде добила на кориштење једну халу бившег Дистрибутивног центра, у коме је већ радно ангажовано девет радника.

-Недавно смо на словеначко тржиште, посредством фирме „ЦД пром“ која снабђева трговински ланац „Меркатора“, отпремили прву количину од 24 тоне дрвеног угља, тако да је мјесечни извоз, укључујући и данско тржиште, 60 тона, појашњава Гавриловић.

Поред стандардних захтјева у погледу квалитета Словенци траже угаљ од буковог и грабовог дрвета, док се у Данску извози само угаљ од буковине.

-За изузетно квалитетан наш дрвени угаљ стигле су нам нове наруџбе из Италије и Швајцарске. Међутим, још увијек преговарамо о цијенама, а и њи-

хови захтјеви су специфични, тако да то морамо додатно прецизирати, истиче Гавриловић.

Он је подсетио да је постојећа линија за прераду, сепарацију и паковање дрвеног угља доста застарјела, због чега се губи око 15 одсто угљене прашине, која уз то ствара проблеме радницима при раду.

-Зато смо планирали, да посредством неких донатора који финансирају пројекте смањења сиромаштва, набавимо специјалне пресе и пакерке за производњу брикета од угљене прашине, који су такође изузетно тражени на европском тржишту, каже Гавриловић.

Све у свему, произвођачи дрвеног угља, којима је то поред пољопривреде споредно и сезонско занимање, удруживањем у властиту задругу „Напредак“, успјели су већ на првом кораку да са својим квалитетним производом изађу на избирљиво европско тржиште.

Очекује их други, много озбиљнији корак од кога ће без сумње имати још већу корист.

Без сумње, ово је добар примјер како се посао не мора увијек тражити, већ организовати у оквиру властитих пољопривредних домаћинстава, па посредством властите задруге, ево, стићи и на европско тржиште.

У Сокоцу основано Удружење поштовалаца учесника ослободилачких ратова у Србији од 1912. до 1914. године

СЈЕЋАЊЕ НА РОМЉАНСКЕ СОЛУНЦЕ

Прва сједница скупштине Удружења потомака и поштовалаца српских добровољаца са подручја Сокоца и сусједних општина, учесника ослободилачких ратова Србије од 1912 - 1914. године, одржана је 22. априла у Сокоцу. Прије почетка скупштине на Споменик солунском борцу, вијенац су положили представници удружења и општине Соколац.

-Скупштину чине углавом потомци и поштоваоци српских добровољаца са подручја Сокоца и дјелом сусједних општина. Суштина нашег програма је да се одржи и његује ова традиција и да у највећем броју случајева обновимо

оно што је већ заборављено, из времена када је скоро 400 добровољаца са Романије 1914. године прешло на страну Србије не могавши да брани своју територију пред тадашњом војном силом, нагласио је Бранимир Ђурковић, председник скупштине Удружења потомака српских добровољаца Соколац. Они су добровољно одлазили или су се предавали српској војсци и са њом настављали заједно даље, издржавши голготу коју је српска војска тада преживјела. Потомци српских добровољаца и поштоваоци њиховог јунаштва окупили су се испред Споменика солунских бораца, подигнутог прије двије године. То ће чинити, како кажу, на Дан пробоја солунског фронта и поводом других датума везаних за српску историју.

- Тренутно немамо прецизну евиденцију о потомцима солунских потомака и њено устројавање је један од наших програмских циљева. Како је након Дејтона дошло до миграције становништва, све чешће имамо до нас стижу захтеви да се на овај споменик упишу имена и оних добровољаца који потичу са сусједних општина. Прихатићемо и обавезати се да тај дио посла завршимо, нагласио је Ђурковић. Споменик српском добровољцу у Парку солунских бораца у Сокоцу, копија је споменика испред цркве „Ружица“ на Калимегдану и трајно ће асоцирати народ Романије на дане ослободилачких ратова Србије, јер је на њему уписано више од 360 имена добровољаца за које је Одбор за изградњу споменика имао непобитне доказе да су били учесници ратова од 1912 - 1918. године.

- Оставили смо простор да се на споменику могу додати имена добровољаца, за која се накнадно утврди да су били учесници ратова за ослобођење Србије. Овдје су уписана имена људи за које смо имали непобитне доказе да су били добровољци. Све што смо радили до сада кориштени су Војни архиви у Београду, Загребу, Сарајеву и Тузли сва четири пука српске војске који су попуњавани са ових простора, кажу у Удружењу потомака солунских бораца.

Обавеза овог удружења је да одржава споменик српском добровољцу у Парку солунских бораца у Сокоцу и да његује традицију ослободилачких српских ратова организовањем путовања на мјеста познатих битака, те остваривањем сарадње са школама кроз такмичења у познавању овог дијела српске историје.

В. Елез

Милорад - Мића Чарапић (60) из Новог Горажда, дугогодишњи планинар, смучар и еколог, а данас врстан сточар

ОВЧАР СЯ АСФАЛТА

Ново Горажде, мај 2010,

У предратном, родном Горажду Милорад Чарапић-Мића поред редовног посла у предузећу „Побједа“ успјешно се бавио планинарством и смучањем. А планинарио је још од малена, тачније од 1958. године. Онда је 1966. године на ред дошао алпинизам. Логичан слијед тих активности била је Горска служба за спасавање чији члан постаје 1968. године.

Присјећајући се тих дана Мића каже да је био и такмичар и учесник на разним манифестацијама, бројним експедицијама и освајач многих планинских врхова.

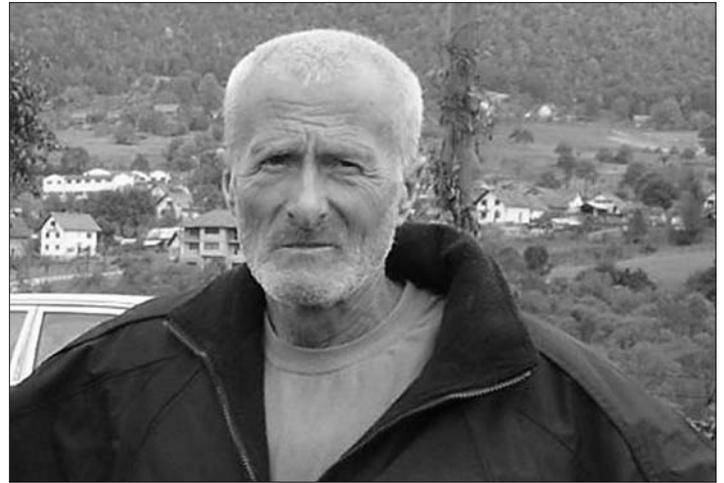
-Заједно са тадашњим колегама освојио сам више од 30 врхова на преко 3.000 метара надморске висине, као сто су Доломити, Мон Блан, Матерхорн, Арарат, Елбрус, Дамаван и бројни други, каже Чарапић.

Након последњег рата настањује се у општини Ново Горажде гдје се ваљало одржати заједно са члановима породице. Имао је Мића Чарапић неко

мање искуство са сточарством, али не и са овчарством. Но, ипак, кренуо је и у ту авантуру и, наравно, успио.

-Буквално са асфалта, тјерајући стадо оваца на планинске пашњаке, стекао сам још једно животно искуство и пронао у сточарске тајне. Мада сам у Горажду формално вратио своју имовину, никада ми није обновљена породична кућа јер нисам пристајао на услове од стране донатора, тако да сам заједно са породицом прије осам година у Доњој Сопотници код Новог Горажда подигао нови породични дом, на купљеној парцели земљишта од свега неколико дулума.

-И поред недостатка властитог земљишта наравно да нисам смањивао већ из године у годину повећавао број оваца, тако да их данас имам преко 220. Уз кућу, захваљујући донацији УНХЦР-а, саградио сам нови овчарник, али због недостатка властитих пашњака и данас, као пензионер, често пута заједно са унуцима чувам овце по околним брдима, прича овај вриједни и сналажљиви човјек који је и кроз овчарство наставио најнепосредније дружење са природом, одржавајући тако некадашњу линију и кондицију.

Мада га је пољопривреда и овчарство, прије свега, преокупирао овај горштак са асфалта и данас нађе времена за планинарство. Али то ради самостално, јер је, како каже незадовољан данашњом организацијом планинарских друштава, која су по њему изгубила некадашње идеје, организованост, полет и елан чланова.

Повезујући планинарство са другим областима Мића Чарапић сматра да би надлежни требали знатно више повести рачуна о школовању младих људи који би остајали на селу и у пољопривреди.

-Погледајте, скоро да и нема ни једне школе која би стварала кадрове за живот на брдско-планинском подручју. По мом скромном мишљењу, један млади човјек, да би живио, радио и стварао на овом подручју, мора бити обучен за разне ствари. Мора да познаје планинарство, смучарство, разна моделарства, пољопривреду, руковање пољопривредним машинама и технологијом, и наравно да познаје узгој домаћих и дивљих животиња. Све ово није ни мало лако, а ни знање о томе не долази само од себе, сматра Чарапић.

Тако прича овај овчар са асфалта, данас један од најистакнутијих пољопривредника у општини Ново Горажде, који уз стадо од преко 220 оваца у стаји има и петоро говеда.

-Са супругом тешко да би све стигао на вријеме урадити. Зато ми у помоћ пристиже старији син, унуци и снаја, наравно кад стигну са посла. Млађи син ради у Београду, а кћерка тамо студира. И они, кад дођу кући не либе се да помогну, јер знају да нас је заједнички рад одржао, наглашава Чарапић.

Фолклористи Сокола гостовали у Словенији

ГОСТОВАЊЕ ЗА НЕЗАБОРАВ

Вишеград, јуни 2010,

Млади фолклористи Српског соколског друштва „Соко“ од 4. до 6. јуна били су гости КУД-а из Менгеша код Љубљане.

Одмах по доласку у Менгеш испред тамошњег Дома културе дочекали су их домаћини, који су за ту прилику приредили послужење. Био је ту председник КУД-а Боштјан Свете, затим замјеник жупника, просјетари и бројни родитељи. Међу њима био је и Едо Ревен, пријатељ Сокола, који је гостовао на 5. Соколовом фестивалу фолклора.

У оквиру дводневног гостовања фолклористи Сокола су обишли парк Абаретум, у коме су могли уживати у огромним макетама диносауруса и других праисторијских животиња.

На заједничком концерту у Дому културе наши фолклористи су наступили први са кореографијом „Златибор“. Следио је наступ домаћина са „Пастирским играма“, па опет Соколови са кореографијом „Србија“...

Наступе гостију и домаћина бројна публика је поздравила дуготрајним аплаузима. Након концерта фолклористи Сокола присуствовали су и дружењу поводом 120 година Ватрогасног друштва, које је приредила општина Менгеш.

За ово кратко гостовање млади фолклористи два друштва изузетно су се зближили, што је уосталом и био циљ ове посјете, тако да једва чекају наредну годину, када ће КУД из Менгеша узвратити посјету Вишеграду.

У повратку, Соколови фолклористи су свратили на службу у православној цркви у Љубљани, гдје су имали част и прилику да кратко разговарају и са Митрополитом загребачко-љубљанским и цијеле Италије Јованом.

Милица Васић

Рогатички новинар Сретен Митровић (70) и данас активан као дописник, а све своје чланке од 1960. године даривао Народној библиотеци Рогатица

ХРОНИЧАР РОМАНИЈСКОГ КРАЈА

Рогатица, јуни 2010,

Крајем 2006. године рогатички новинар и хроничар Сретен Митровић даривао је Народној библиотеци Рогатица све своје сачуване текстове објављиване у бројним дневним, седмичним и периодичним новинама и часописима у свом вишедеценијском бављењу новинарством, још од давне 1960. године.

Као новинар дописник објавио сам на хиљаде текстова и фотографија из рогатичког и романијског краја и све то сакупио у неколико регистратора, што без сумње представља значајну грађу за неке будуће монографије овог краја. Но, да то ипак не би остало у мојој личној библиотеци, у договору са члановима породице, одлучио сам да све то и још 300 књига прије четири године дарујем Народној библиотеци у Рогатици, који су то одмах уврстили у своју завичајну збирку, прича рогатички новинар Сретен Митровић, који се и данас, када је навршио 70 година живота, активно бави новинарством, као један од најсталнијих дописника „Гласа Српске“.

За овај гест Митровић је тада, уз обиљежавање 100 година библиотекарства у Рогатици, добио специјално признање као највећи дародавац књига и својих новинских текстова.

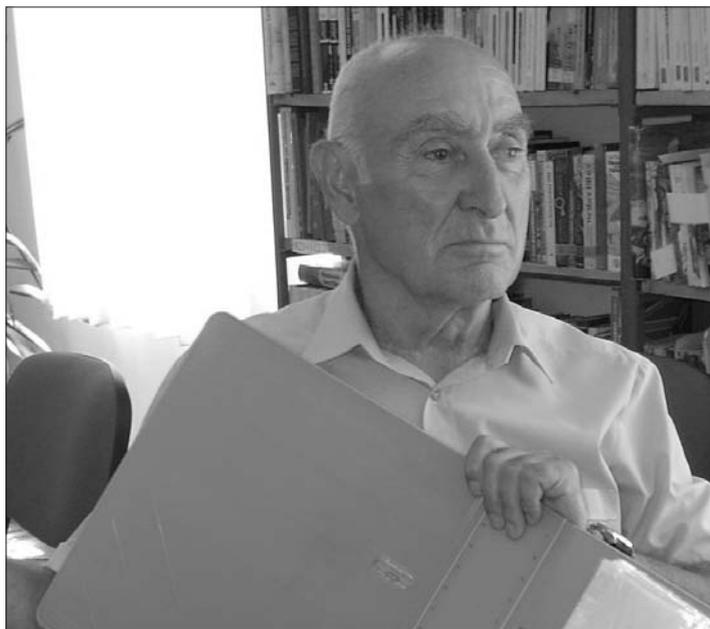
-Библиотеци сам даривао тачно 2.200 чланака, али и око 1.000 негатива филмова са оригиналним фотографијама насталим приликом обиласка терена и припреме за текстове, почев од 1960. године, уз само један услов, да то чувају и не распарчавају, односно не нарушавају сложене комплете, објашњава Митровић, додајући да се као активни дописник бавио новинарством уз рад, али са прекидом током последњег рата од 1992. до 1995. године.

У рогатичкој библиотеци су приредили једномјесечну изложбу Митровићевих чланака. Кажу да је његов дар значајно обогатио завичајну збирку Народне библиотеке Рогатица, јер представља својеврстан документ о свему што се дешавало на подручју ове и сусједних романијских општина у периоду од скоро четири деценије.

Поменути изложбу свакодневно посјећују бројни рогатичани. Људи се на једном мјесту присјећају минулих времена, догађаја и људи.

-Мене то одушевљава, јер је то био и циљ мога „геста“ када сам се одлучио да сву моју документацију предам библиотеци на чување. А кад ставим тачку на мој новинарски рад и прилоге објављене од 2007. године, укључујући и оне будуће, све сакупљено ћу, наравно, даривати рогатичкој библиотеци. Мислим да је то најпаветнији потез, јер ће то можда некоме и некад добро доћи, пошто се ради о својеврсној хроници мога завичаја. Посебно ме радује што ће то бити од користи младим људима, будућим новинарима и хроничарима, казује Митровић.

Интересантно је да је Сретен Митровић новинарски још увијек активан и поуздан дописник, који се у позним годинама за кратко вријеме прилагодио новој технологији дигиталних апарата и интернета.

-Ех кад се сјетим како смо ми некада радили. Трчи на терен, сликај, пиши, ради фотографије, онда на пошту или аутобус па шаљи редакцијама. Лакше је било са краћим вијестима, јер смо их диктирали телефоном, а кад је „дошао“ факс била је то револуција за нас дописнике са терена. Али све се некако стизало и на вријеме објављивало. Ово данас са интернетом је неупоредива олакшица за новинаре са терена, наглашава Митровић, додајући да и поред тога у данашњем новинарству хронично фали правих новинара репортера и њихових репортажа из народа, јер у новинама доминира политика и такозвано редакцијско новинарство.

Зато овај предани хроничар колегама новинарима кратко препоручује: „Без изласка на терен нема ни праве вијести. На терену су прави догађаји за новине“!

УМЈЕСТО НЕКРОЛОГА

✠ ДРАГАН ЂОКИЋ

Некад давно родио се један дјечак, би радост велика. Растао, растао и стао у зрелог човјека.

У том зрелом добу скоро да нема мјеста у Европи и Бившој Југославији гдје није побрао симпатије тадашњих људи, како својом појавом, још више својим радом.

Породица је најљепша заједница. И ту је био поносан са разлогом, гледајући са својом вјерном љубом, како му дјеца израстају.

Умјетник. Мајстор свога заната, какав ће се тешко поновити, препознатљив са члановима свог УМЈЕТНИЧКОГ АНСАМБЛА. Падали су коментари – Па то само могу ДРАГАНОВИ СОКОЛИ!

А ШТА ЈЕ СВЕ БИЛО СТРПАНО у тим ШИРОКИМ ГРУДИМА остаће тајна.

Они који знају секвенце: радости, среће, туге, боли, терета, притиска, разочарења, вјере и кризних тренутака, остају поражени пред ТАКВИМ ДИВОМ нашег времена.

Ал' често нам свима понестане даха, свјетлости, сунца, вјере, љубави, наде, пријатеља.

Тог дана смо сами.

Тог дана и Он, ДРАГАН ЂОКИЋ остао је сам, само се није сјетио да погледа у Небо, јер тај простор је бесконачан, можда би нашао ОДГОВОР.

Можда би нека звијездица треперећи разним бојама родила осмијех, и ОН би како је много пута, бодрећи пријатеље, рекао: МА ДАЋЕ БОГ....

Кажу да је била ноћ и да ЈЕ небо било облачно.

ИПАК, само Небо зна како је текао њихов разговор.

НЕБО ВЈЕЧНО – ДУША ВЈЕЧНА.

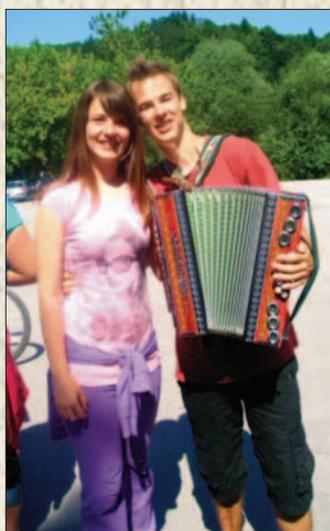
ОНИ КОЈИМА НЕДОСТАЈЕШ, ШАЉУТИ ПОРУКУ:

НЕДОСТАЈЕШ: као дјечак, као друг, као муж, као отац, као брат, као рођак, као професор, као друг, КАО БРАТ.

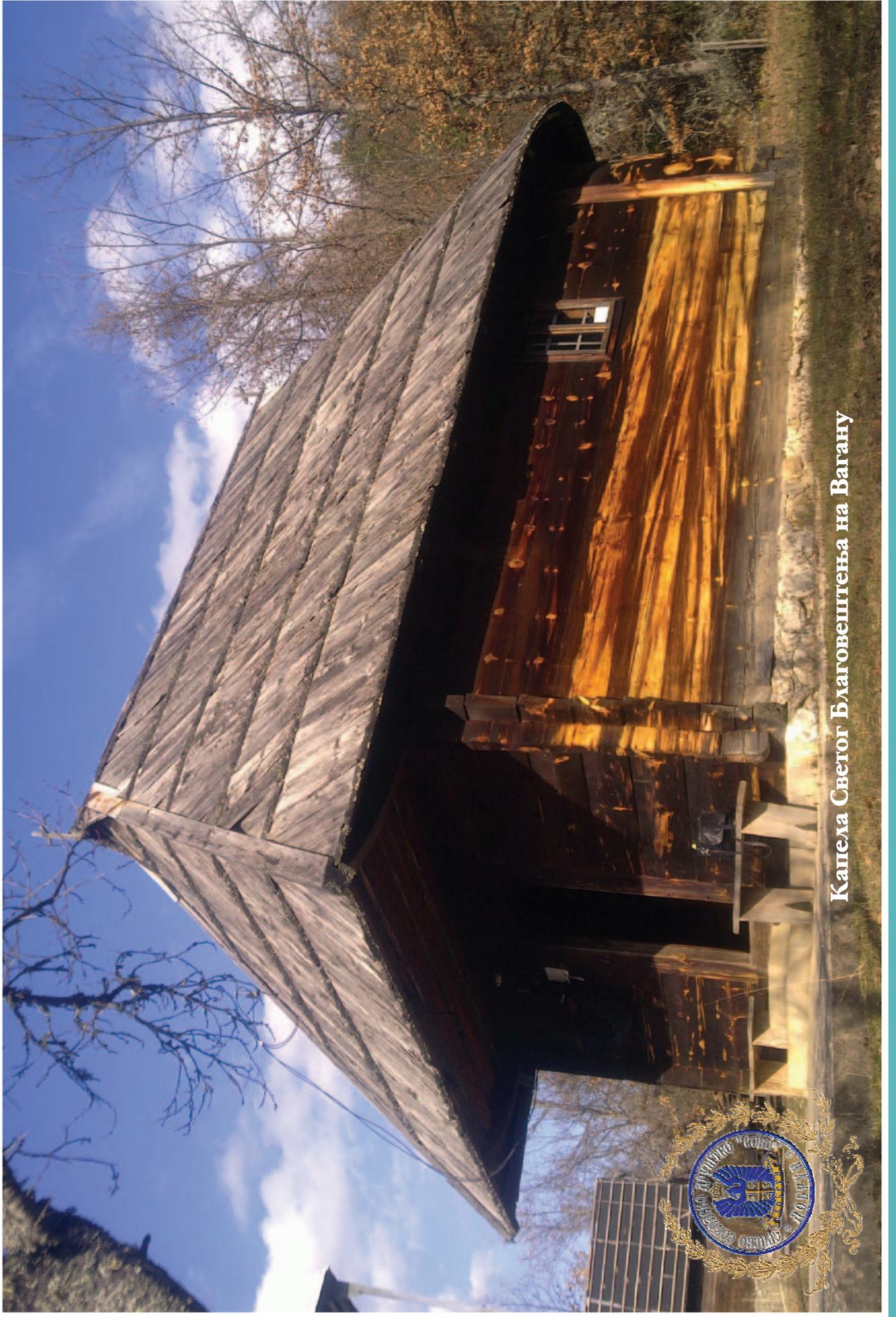
Н Е Д О С Т А Ј Е Ш..

БОГ ДА ТИ БУДЕ МИЛОСТИВ.

Архимандрит Јован (Гардовић)

Фолклорна секција ССД “Соко” је гостовала у Словенији, у граду Менгешу од 4 - 6. јуна 2010.

Капела Светог Благовештења на Вагану

